

Univerzita Hradec Králové
Fakulta informatiky a managementu
Katedra management

**Kvalita života a výzkum hodnotového systému
současné generace
(vliv médií)**

Bakalářská práce

Autor: Lucie Zahradníková

Studijní obor: Finanční management

Vedoucí práce: PhDr. Věra Strnadová, Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci zpracovala samostatně a s použitím uvedené literatury.

V Hradci Králové dne 14.8.2017

Lucie Zahradníková

Poděkování

Na tomto místě bych velice ráda poděkovala vážené paní PhDr.Věře Strnadové, Ph.D. za vedení bakalářské práce, poskytnutí materiálů, cenné rady a připomínky. Za velmi ochotný přístup, jak během vedení mé bakalářské práce, tak během studia na univerzitě. Ráda bych také poděkovala vedení ZŠ TGM Lomnice nad Popelkou za ochotu a pomoc při sbírání dat pro praktickou část. Děkuji respondentům za ochotu při odpovídání v dotazníkovém šetření. Ze všeho nejvíce bych chtěla poděkovat rodině a přátelům za podporu a víru během celé doby studia a mého života.

Anotace

Téma: Kvalita života a výzkum hodnotového systému současné generace – vliv médií.

Cílem bakalářské práce „Kvalita života a výzkum hodnotového systému současné generace – vliv médií“ je zjistit kvalitu života vysokoškolských studentů z různých oborů UHK a vybraných žáků ze Základní školy TGM v Lomnici nad Popelkou. Cílem je určit rozdíly vlivu médií na tyto dvě skupiny a porovnat jejich hodnotový systém. Součástí bakalářské práce je vyhotovení průzkumu na základě dotazníků, zpracování získaných dat, vymezení a definice pojmu kvalita života a úvaha vlivu médií a okolností na dnešní mladou generaci. Jaký má vliv životní styl, média, hodnoty a pozitivní myšlení na kvalitu života zkoumaných skupin.

Klíčová slova: kvalita, život, výzkum, generace, student, žák, hodnoty, média.

Annotation

Title: The quality of life and the research of the value system of the present generation – the media influence.

The aim of the Bachelor Thesis " The quality of life and the research of the value system of the present generation – media influence" is find out the quality of life of university students from different field of study UHK and group of pupils from primary school TGM Lomnice nad Popelkou. This Bachelor Thesis finds out differences in the media influence on these two groups and compares their value systems. The Bachelor Thesis includes survey based on questionnaires and data processing. Part of the Bachelor Thesis is definition and determination of the concept of quality of life also the influence of the media and surroundings on the young generation, as well as how does it affect lifestyle and quality of life of these groups.

Keywords: quality, life, research, generation, student, pupil, values, media.

Obsah

1. Úvod	1
2. Cíl práce.....	3
3. Metoda a způsob řešení	3
4. Literární rešerše	4
5. Teoretická část.....	7
5.1 Kvalita života.....	7
5.1.1 Historie kvality života.....	7
5.1.2 Novější pohled na kvalitu života	8
5.1.3 Vymezení kvality života	8
5.1.4 Měření kvality života.....	10
5.1.5 Pohledy na kvalitu života z hlediska vědních oborů	12
5.1.6 Maslowova pyramida potřeb	15
5.1.7 Pozitivní psychologie.....	16
5.2 Hodnota a hodnotový systém.....	19
5.2.1 Definice pojmu hodnota	19
5.2.2 Hierarchie hodnot	21
5.2.3 Formování hodnot a hodnotového systému.....	22
5.2.4 Hodnotový systém dnešní generace.....	23
5.2.5 Funkce hodnot	24
5.2.6 Klasifikace hodnot.....	24
5.2.7 Dělení hodnot.....	26
5.3 Generace	28
5.3.1 Definice pojmu generace	28
5.3.2 Generace Pre Boomers	29
5.3.3 Generace Baby Boomers	30
5.3.4 Generace X	30
5.3.5 Generace Y	30
5.3.6 Generace Z.....	32
5.4 Média	33
5.4.1 Definice pojmu média - masmédia	33
5.4.2 Klasifikace a dělení médií	34
5.4.3 Vliv médií	39
5.4.4 Pozitivní přínosy a negativní dopady používání médií.....	41
5.4.5 Používání médií mládeží a dětmi.....	42

6.	Praktická část.....	43
6.1	Cíle výzkumu kvality života a hodnotového systému	43
6.2	Výzkumná metodologie	43
6.3	Výsledky výzkumu	44
7.	Shrnutí výzkumu	67
8.	Závěr a diskuse	70
9.	Zdroje	75
9.1	Seznam literatury	75
9.2	Seznam internetových zdrojů.....	79
10.	Seznam obrázků, tabulek, grafů	80
10.1	Seznam obrázků	80
10.2	Seznam tabulek	80
10.3	Seznam grafů.....	81
11.	Přílohy	82
11.1	Příloha 1 - dotazník	82
11.2	Příloha 2 - zadání práce.....	85

1. Úvod

Téma své bakalářské práce „Kvalita života a výzkum hodnotového systému současné generace - vliv médií“ jsem si zvolila především z toho důvodu, že pracuji s mladými lidmi a zajímalo mě, jak moc mladí lidé v mém, či mladším věku přemýšlí nad životem, kvalitou života, jakým způsobem jsou ovlivňováni médii a zda dbají na komunikaci a sociální vztahy, nebo jsou spíše online na internetu a tráví svůj volný čas pasivně. Kolik času tráví s médii a co jim tato media přináší. Dále jsem chtěla zjistit, jaká očekávání mají mladí lidé od budoucnosti a české společnosti, protože vím, že mladí lidé jsou 100 % budoucnosti, tak je důležité vědět, jak mladá generace přemýšlí nad životem.

V dnešní době je velmi silný trend být stále „online“ a mladí lidé jsou obklopeni médii, komunikačními a informačními technologiemi. Již děti ve velmi nízkém věku vlastní mobilní telefony, tablety, počítače, sledují televizi či rádio a vlastně neznají tu dobu, kdy tolik vymožeností nebylo. **Kladla jsem si otázku, jak moc je současná generace ovlivňovaná médii, komunikačními a informačními technologiemi. Zda mají vliv na získání a utváření životních hodnot, trávení volného času a především tvorbu postoje k životu. Dle mého názoru je velký rozdíl v tom, jak mohou média ovlivnit mladší žáky základní školy nebo dospělého jedince, studenta vysoké školy. Domnívám se, že dospělý člověk si dává pozor komu a čemu naslouchá. Vybírá si potřebné a kvalitní informace, má srovnaný žebříček hodnot, preferencí a dokáže odolávat vlivu médií lépe nežli mladší žáci.** A to i přesto, že někdo mediálnímu vlivu podléhá více, někdo méně. Vždy závisí na osobnosti člověka, na prostředí, ve kterém vyrůstá, na prioritách, zkušenostech, znalostech a dovednostech. Nicméně dospívající děti ještě nemají tolik zkušeností a znalostí, aby mohly mediální vliv regulovat.

Myslím si, že toto téma je stále více aktuální. Ve škole, jak na základní, tak na střední i na vysoké jsem pozorovala, jak jsou média stále používána. Mladá generace používá média velmi často - během vyučovacích hodin, přestávek, při čekání na autobus, po cestě domů i doma. To způsobuje izolaci jedinců a negativně působí na umění komunikace. **Proto mě zajímá jaký vliv a do jaké míry jsou mladí lidé ovlivňováni médii a zda se tento mediální vliv projevuje jinak na různých věkových generacích.**

Práce je rozdělena na dvě části na teoretickou a praktickou. V teoretické části jsem začala kapitolou zabývající se kvalitou života. Následně jsem rozebrala pojem hodnoty a hodnotový systém. V další kapitole jsem definovala pojem generace a nakonec jsem rozebrala média, jaký mají vliv a zda mají nějaké přínosy. Tímto jsem zakončila svou teoretickou část.

V praktické části jsem uvedla cíle výzkumu, metodu šetření, kterou jsem používala při výzkumu, popsala jsem výzkumný vzorek a podmínky, za kterých byl výzkum prováděn. Následně jsem vyhodnotila odpovědi respondentů v podobě různých typů grafů a tabulek. U každé otázky jsem uvedla graf nebo tabulku, a nebo oboje. Pomocí tohoto grafického znázornění jsem své výsledky vyhodnotila a uvedla stručný komentář. V následující části uvedu cíl své práce.

2. Cíl práce

Cílem bakalářské práce s názvem „Kvalita života a výzkum hodnotového systému současné generace - vliv médií" v anglickém překladu „The quality of life and the research of value system of the present generation - the media influence" **je zjistit, jak moc je dnešní generace ovlivňována médii, především mediální vliv na kvalitu života a jejich hodnoty.** Výzkumným vzorkem pro tuto bakalářskou práci jsou vysokoškoláci z různých fakult Univerzity Hradce Králové a žáci ze Základní Školy TGM v Lomnici nad Popelkou. Budu porovnávat kvalitu života těchto vybraných skupin studentů, jejich hodnoty, aktivity ve volném čase a způsoby využívání médií. Kolik volného času jim média konzumují nebo zda spíše tráví svůj volný čas aktivně nějakou zálibou či sportem. Kolik hodin denně tráví s médii, a se kterými nejvíce. Dále zda považují za důležité sociální vztahy a komunikaci, či se spíše uchylují do izolace. Porovnání budu provádět na základě výsledků z dotazníků od těchto skupin studentů. V následující kapitole popíšu metodologii, kterou jsem v této práci používala.

3. Metoda a způsob řešení

Práce je analyticko-průzkumná a je koncipována do dvou hlavních částí. První část je teoretická a zde jsou vysvětleny odborné pojmy související s problematikou kvality života, s hodnotovým systémem a vlivem médií v okruhu dnešní mladé generace.

V praktické části jsem zvolila metodu průzkumu na základě dotazníkového šetření. Dotazník mi byl poskytnut skrze skvělou vedoucí mé bakalářské práce paní PhDr. Věrou Strnadovou, Ph.D. od kolegy Jakuba Šnorberta. Dotazníky s názvem YouthSpeak mi tedy byly poskytnuty členem Mezinárodní studentské unie AIESEC, české webové stránky jsou www.aiesec.cz. Program YouthSpeak se zabývá otázkami, které nutí mladé lidi přemýšlet nad životem, vytváří povědomí a budí mladé lidi k akci, aby vyjádřili své názory a začali aktivněji utvářet svět, ve kterém chtějí žít. Proto tento dotazník sloužil jako podklad pro vytvoření vlastního dotazníku po konzultaci s vedoucí bakalářské práce PhDr. Věrou Strnadovou, Ph.D. Dále přikládám internetový odkaz na průzkum, ze kterého byla čerpána inspirace pro vytvoření vlastního dotazníku www.youthspeak.aiesec.cz.

Zkoumala jsem dvě skupiny - mladší žáky ze základní školy a starší studenty z vysoké školy. Obě skupiny respondentů byly požádány o vyplnění stejného dotazníku. Byly použity dvě různé formy dotazování. Mladší žáci ze základní školy vyplňovali tištěný dotazník a starší studenti vyplňovali elektronickou formu dotazníku, ke které byl použit portál www.vyplnto.cz. Mladší skupina respondentů ve věku 12 - 15 let byla dotazována po předchozí domluvě s vedením Základní školy v Lomnici nad Popelkou. Byly zda rozdány

dotazníky do třech tříd na 2. stupni při hodinách základů společenských věd. Návržnost dotazníků byla stoprocentní. Starší skupina respondentů ve věku 20 - 23 let byla dotazována stejným dotazníkem, který jsem převedla do online podoby a rozeslala kolegům a kolegyním na Univerzitě Hradec Králové na Fakultě informatiky a managementu. Odpovědi jsem statisticky vypracovala do formy tabulek v programu Microsoft Excel, což je tabulkový procesor od firmy Excel. Dále jsem vytvořila grafy (koláčové, sloupcové) pro lepší názornost a přehlednost výsledků. Ke každé otázce jsem uvedla graf, tabulku nebo obojí a uvedla stručný komentář. Dohromady bylo 165 dotazníků s tím, že jeden dotazník ze základní školy nebyl kompletně vyplněn, tak byl z výzkumu vyřazen. Výzkumný vzorek se tedy skládal z 82 žáků (39 mužů + 43 žen) ze základní školy ve věku 12 - 15 let. Druhá skupina se také skládala z 82 studentů (43 mužů + 39 žen) z vysoké školy ve věku 20 - 23 let. Zpracovávala jsem celkem odpovědi od 164 respondentů.

Dotazník, který jsem vytvořila podle vzoru od paní PhDr. Věry Strnadové, Ph.D., přikládám v příloze. Skládal se z 15 otázek. Studenti byli požádáni o uvedení pohlaví, věku, životních hodnot a postojů, volnočasových aktivit, oblasti zájmů, sportovních aktivit, druhu používaných médií, času s médii a hodnot, které jim média přináší. Otázky byly jak otevřené, tak uzavřené, dále pak výběrové a výčtové.

4. Literární rešerše

Vybrala jsem nejděžejnější autory, které jsem použila pro teoretickou část své bakalářské práce. Tato odborná literatura pomohla k popsání hlavních čtyř témat a těmi jsou kvalita života, hodnotový systém, generace a média.

HEŘMANOVÁ, Eva. 2012. *Koncepty, teorie a měření kvality života*. Vyd. 1. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON). ISBN 978-80-7419-106-0

Kniha je pojatá jako komplexní pohled na problematiku kvality života, jak se obsahově a metodicky měnila od poloviny 20. století do dnešní doby. Podává přehled základních informačních zdrojů k danému tématu. Kniha vede od představení existujících teorií a modelů kvality života a do poměrně rozsáhlého přehledu možností, jak kvalitu života měřit. Věnuje se především vzájemnému porovnání řady existujících definic kvality života a je doplněna obsáhlým přehledem literatury k tématu kvality života. Proto byla tato publikace vybrána a použita pro definici a vysvětlení pojmu kvalita života.

CAKIRPALOGLU, Panajotis. *Psychologie hodnot*. Olomouc: Votobia, 2004. ISBN 80-7220-195-6.

Každý člověk se snaží proniknout do hlubin lidského jednání, aby porozuměl jeho podstatě a úspěšně předvídal vlastní nebo cizí reakce. A totéž platí pro odhalení podstaty hodnotových dynamizmů jednání člověka. Je nutno si přiznat, že studium hodnot dalece přesahuje meze psychologické disciplíny - šetřená data jsou k nalezení v těch nejstarších náboženských a filozofických systémech a literárních pramenech. Autor knihy vysvětluje vliv prostředí na utváření hodnot a hodnotových systémů. Tato publikace byla vybrána pro důkladnou analýzu a popsání fenoménu hodnot.

McCRINDLE, Mark. *The ABC of XYZ: Understanding the Global Generations* 3. doplněné vydání. Kindle Edition, 2014, Kindle location 1270 - 1271 of 4200, ISBN 978-0-9924839-0-6.

Na základě více než deseti let výzkumu je tato publikace určena obchodníkům, manažerům a pedagogům, kteří potřebují užitečný, praktický popis toho jak různé generace přemýšlí, fungují, co je motivuje a jaké mají hodnoty. Většina otázek, které tato práce řeší, je povědomá širokému okolí. Zabývá se například otázkou, zda se někdy generace Y odstěhuje od rodičů nebo proč je generace Z tak rozmazlená. Publikace byla vybrána, protože se hlouběji zabývá definicí různých generací a poskytuje příklady mezigeneračních rozdílů ve škole, domově, na pracovišti a odhaluje, jak mohou být tyto rozdíly pochopeny.

SPITZER, Manfred. *Digitální demence: jak připravujeme sami sebe a naše děti o rozum*. Brno: Host, 2014. ISBN 978-80-7294-872-7.

Digitální média jako jsou počítače, smart phony, herní konzole a v neposlední řadě i televize nám mění život. V dnešní době mladiství věnují digitálním médiím mnohem více času. Autor na základě reprezentativní studie uvádí, že mladí lidé tráví alespoň sedm a půl hodiny denně na médiích. Výzkum byl proveden na vzorku více než dvou tisíců dětí a mladistvých ve věku od osmi do osmnácti let. Autor vysvětluje, že digitální média nás zbavují nutnosti vykonávat duševní práci. To, co jsme dříve prováděli jednoduše pomocí rozumu, nyní obstarávají počítače, smart phony, organizéry a navigace. U dětí a mladých lidí dramaticky klesá vinou digitálních médií schopnost učení a výsledkem jsou poruchy pozornosti, čtení, úzkost a otupělost, poruchy spánku a deprese, neschopnost komunikace a izolace, nadváha, sklony k násilí a úpadek společnosti. Spitzer poukazuje na nepříjemné následky, které tento vývoj médií vzbuzuje a vybízí k omezení konzumního způsobu života, především u dětí, abychom zabránili digitální demenci. Publikace se zabývá jak generacemi

tak médií a především vlivy médií na jedince a jejich následkům, které byly nejdůležitější pro potřeby této práce.

BUERMANN, Uwe. Jak (pře)žít s médií: příležitosti a hrozby informačního věku a nové úkoly pedagogiky : výzkumná práce Institutu pro pedagogiku a smyslovou a mediální ekologii (IPSUM). Hranice: Fabula, 2009. ISBN 978-80-86600-58-1.

Autor v publikaci vysvětluje vliv médií jako je televize, internet, mobilní telefony, apod., které jsou v dnešním moderním světě každodenní součástí našich životů. Poukazuje nejen na způsoby mediální komunikace, kterou jsme ovlivňováni, ale především na naše komunikační chování. Dalšími otázkami, kterými se autor zabývá jsou v souvislosti s mediálním vlivem na děti a dospívající mládež. Řeší otázku, jak omezit mediální vlivy a zda ve společnosti působí dobré vzory pro ovlivnění vývoje generací. Tato publikace sloužila pro otázku médií a vlivu na dnešní generace.

5. Teoretická část

5.1 Kvalita života

5.1.1 Historie kvality života

Jako první použil pojem kvalita života Angličan Cecil Pigou na počátku 20. století, i když z filozofického pohledu se otázkami kvalitního života zabýval už Aristoteles. Do Evropy se podle Hnilicové pojem kvality života dostává zásluhou německého kancléře Willyho Brandta, který vložil dosahování lepší kvality života svých spoluobčanů do svého politického programu německé sociální demokracie. Murgaš vysvětluje, že v politice veřejného života 60. let se termín kvality života objevuje v souvislosti s americkými prezidenty J. F. Kennedym a L. B. Johnsonem. Johnson v jednom ze svých projevů prohlásil, že ukazatelem společenského blahobytu není pouze kvantita spotřebovaného zboží (how much), ale i to, jak dobře lidé za určitých podmínek žijí (how good). (Hnilicová, 2005)

Lidé tím pochopili, že přednější je kvalita života nežli kvantita života a množství materiálních statků nepodněcuje k prožití skvělého života. V 70. letech 20. století se v Americe poprvé zrealizoval průzkum kvality života a to na vzorku 2160 respondentů. Jeho cílem bylo identifikovat subjektivní indikátory vyjadřující to, jak lidé popisují a vnímají svůj vlastní život. Tyto indikátory navazovaly na objektivní indikátory. Do objektivních indikátorů řadí bydlení, kriminalita, znečištění ovzduší apod. (Murgaš, 2012)

Podle Prokešové „*proniká v 70. letech termín kvalita života také do medicíny, kde se brzy stal často citovaným pojmem ve spojení se slovem zdraví. V průběhu dalších let se stále více využívá i v klinických studiích.*“ (Prokešová, 2008, s.16)

To potvrzuje také vytvoření dokumentu Agenda 21, který vznikl na konferenci OSN v Riu de Janeiru v roce 1992. Za pomoci tohoto akčního planu, mají jednotlivé státy realizovat ve své zemi trvale udržitelný rozvoj. K tomu využívají nástroj Místní Agenda 21, který cílí na místní a regionální úroveň, jejímž prostřednictvím by mělo docházet ke zkvalitňování správy věcí veřejných. Dále ke strategickému plánování, řízení a zapojování veřejnosti do plánu takovým způsobem, aby docházelo ke zvýšení kvality života ve všech aspektech. (Ministerstvo životního prostředí, 2015, [online]) Hnilicová také uvádí, že studium kvality života v současnosti souvisí s hledáním a identifikací faktorů, jež přispívají k dobrému a smysluplnému životu a k pocitu lidského štěstí. Jak sama zmiňuje: „*ideologickým důvodem pro studium kvality života a jeho nejdůležitějším cílem je podporovat a rozvíjet takové životní prostředí a takové životní podmínky, které by lidem umožňovaly žít způsobem, který*

je pro ně nejlepší, ve kterém nacházejí smysl, a který si dovedou a mohou užít.“ (Hnilicová, 2005, s.206)

5.1.2 Novější pohled na kvalitu života

V roce 2007 byl v Praze představen holistický dynamický model kvality života, jenž vytvořili E. Oleary a M. A. Garcia Martin. Zahrnuje čtyři základní hodnocené a ohodnotitelné stránky lidského života. Jsou to:

- *„kontext a zázemí (context and background),*
- *prostředí (environment),*
- *osobnostní charakteristiky (internal attributes),*
- *zpracování informací a regulace (use of awareness and processing to establish regulation).*” (Heřmanová, 2012, s.47)

Autoři kladou největší význam především na poslední položku, tedy zpracování informací a regulace. Je to zapříčiněno tím, že dnešní společnost je charakteristická zejména obrovským přísunem informací a zároveň jsou tímto způsobem utvářeny postoje a hodnoty, které modifikují kvalitu života u jedinců. (Heřmanová, 2012)

5.1.3 Vymezení kvality života

Andráško tvrdí, že s termínem kvalita života jsou velmi často spojovány související pojmy, např. lidské blaho, udržitelnost, životní úroveň, obyvatelnost apod. Tyto pojmy jsou často vnímány jako synonyma k pojmu kvalita života. Vztah mezi těmito pojmy však ve většině případech není dostatečně nadefinován, a proto existuje obrovské množství definic kvality života a současně i definic těchto souvisejících pojmů. (Andráško, 2005) S tím souhlasí i Hnilicová a dodává, že: *„kvalitu života je možné na nejobecnější úrovni chápat jako důsledek interakce mnoha různých faktorů.*” (Hnilicová, 2005, s.207).

Kvalita života je často také označována zkratkou QOL (Quality of Life) a je dnes velice diskutovaným tématem. Zasahuje a ovlivňuje lidský život a určuje způsob života a jeho spokojenost. Tento pojem nejlépe popisuje česká autorka Heřmanová pomocí tří výrazů, které jej zároveň definují. Zaprvé je pojem QOL interdisciplinární. Znamená to, že je součástí odlišných vědních disciplín, jako je sociologie, psychologie, sociální psychiatrie, geografie, demografie, ekonomie, environmentalistika, medicína a technika. Zadruhé je pojem QOL multidimenzionální, což podle Heřmanové znamená, že má pojem kvalita života řadu odlišných významových disciplín, do kterých můžeme zahrnout sociologické pojetí (studuje odlišnosti kvality života v různorodých sociálních skupinách a příčiny těchto diferencí), materiální pojetí (tj. vlastnictví a dostupnost nějakého konzumu), pojetí psychologické (tj. pocity štěstí, smutku, subjektivní pohody atd.), pojetí morální (tj. vztah

kvality života k morálním hodnotám), pojetí medicínské (tj. charakteristika fyzického a duševního zdraví) atd. Je možné nalézt bezpočet odlišných, často navzájem se vyvracejících definic, které se snaží tento koncept pojmut. Z toho důvodu Heřmanová, která zdůrazňuje poslední stránku pojmu QOL, a to jeho kontroverznost. Kontroverznost lze spatřit v nejednoznačném pojmenování QOL v různých kulturách. (Heřmanová, 2012)

Velice často se setkáváme s řadou souvisejících či souřadných pojmů, které jsou užívány jako synonyma k pojmu kvalita života. Mezi takové pojmy patří například pojem well-being (individuální prožitek pohody), se kterým se často setkáváme v zahraničních textech. Někteří z autorů pracují s pojmem happiness (štěstí), jenž je podle nich určujícím faktorem kvality života. Jeden z autorů, který se věnuje pojmu štěstí je Veenhoven. Tvrdí, že tento pojem se vztahuje ke kvalitě života ze dvou hledisek. Zprvée slouží „jako subjektivní posouzení vlastního života a zadruhé jako ohodnocení života jako takového.“ (Veenhoven, 2000, s.2) Pojmem kvalita života je především myšlena kvalita života lidí. Hlavním subjektem je tedy vždy člověk. Život je zde chápán nejen jako biologická kvalita, nýbrž jako kvalita života v oblasti sociální, emotivní apod. „Obecně je možné říci, že kvalita života znamená subjektivní prožívání života v objektivních, prostorově diferencovaných podmínkách.“ (Murgaš, 2012, s.10)

Z pohledu nositele života určuje každá osoba jeho kvalitu. Příkladem může být udržování či zvyšování fyzické kondice. Denní zkušenosti každého z nás, ale poukazují na to, že kvalitu života ovlivňují i jiné věci. Tímto druhým základním prvkem tvořícím kvalitu života je prostředí, ve kterém se odehrávají lidské životy. (Andráško, 2013)

Prokešová nejčastěji vychází z definice zdraví, to znamená, že se člověk cítí dobře z fyziologického, psychického i sociálního hlediska. Důležité jsou zde i mezilidské vztahy, sociální postavení, materiálně-ekonomické podmínky. Všechny tyto charakteristiky lze vymezit do pojmu životní spokojenost, do kterého můžeme zařadit dále i postoje a hodnoty. (Prokešová, 2008)

Dalším autorem, který přispívá k vysvětlení pojmu kvality života je již zmíněný Murgaš. Vysvětluje, že pojem kvalita života je úzce spojen s termínem dobrý život. Když se hodnotí, jak je život kvalitní, hodnotí se, jak je dobrý. Již od antiky je lidskou touhou prožít svůj život dobře. Ve veřejném a politickém prostředí se kvalita života nesprávně spojuje s pojmem prosperita, která především vyjadřuje možnost růstu. Kvalita života s ní ale nemá nic společného. Kvalita života nemůže růst nebo klesat, může se jen zlepšovat či zhoršovat. Murgaš také vysvětluje, že kvalitu života je možné spatřit tam, kde má člověk nasycené své základní potřeby. Odkazuje tím na pyramidu potřeb Abrahama Maslowa. Má na mysli zajištění jídla, bydlení a osobní bezpečnost člověka. (Murgaš, 2012)

Sociologická organizace Mezinárodní společnost pro studium kvality života vidí kvalitu života jako „produkt souhry sociálních, zdravotních, ekonomických a environmentálních podmínek ovlivňujících rozvoj lidí.“ (Hnilicová, 2005, s.211)

Pro Kováče je kvalita života „emočně-kognitivní psychologická reflexe dlouhodobého obecného stavu jednotlivce, jejíž základ je formován porovnáním životní reality s ideálem významných hodnot (v kontextu společnosti, civilizace a kultury), z které všechny ústí do snahy vytvořit lepší život pro jednotlivce a jeho svět.“ (Kováč, 2007, s.102)

Temelová, Pospíšilová a Ouředníček ve své studii popisují kvalitu života jako určitý soubor podmínek prostředí, ve kterém se odvíjejí každodenní činnosti a aktivity lidí. Jako příklad uvádí, jak je současná generace ovlivňována médií, jak vysoké vzdělání nabízí škola, kterou studují, jaké mají sociální a rodinné zázemí. (Temelová, Pospíšilová, Ouředníček, 2012)

Jak je možné vidět, jednotliví autoři popisují definici kvality života různými způsoby. Přesto z těchto definic vychází stejný závěr. Tím je, že za působení různých podmínek, ve kterých lidé žijí a vlivem faktorů, se kterými přicházejí do styku je snaha o zlepšení pocitů lidí, jejich vnímání a života jako takového. Definic je celá řada a nelze určit, která je ta správná. Je nepřehledné množství způsobů, jak lidé vnímají kvalitu života a jak ji hodnotí. Nelze opomenout důležité součásti lidského života jako je rodina, přátelství, zdraví, partnerství, volný čas, pracovní příležitosti, vzdělání, víra, prostředí a další.

5.1.4 Měření kvality života

Nejprve se nabízí otázka, proč měřit kvalitu života? Hlavní příčinou je snaha získat povědomí o situaci (stavu) spokojenosti ať už konkrétní osoby, skupiny lidí či dané společnosti. Získané informace o kvalitě života dané společnosti mohou být využívány jako nástroje. Pokud je zjišťován aktuální stav kvality života konkrétních jedinců pod vlivem médií či informačních technologií, má to zajisté také své příčiny. Primárním úkolem je ověření teorie v praxi, zjistit skutečnou pravdu a realitu. Kvalita života je komplexní pojem, který nelze měřit pouze pomocí jednoho nástroje. Z toho důvodu se používají k měření nástroje, které jsou specifické pro dané vědní obory a objektivní či subjektivní prožívání. Nejčastěji používané nástroje mají formu dotazníků, strukturovaných rozhovorů, sebe posuzovacích škál.

Podle Křivohlavého můžeme nástroje měření rozdělit do tří základních skupin, a to:

- „metody měření kvality života, kde tuto kvalitu života hodnotí druhá osoba – objektivní,
- metody měření kvality života, kde hodnotitelem je sama daná osoba – subjektivní,
- metody smíšené, vzniklé kombinací metod 1. a 2. typu.“ (Křivohlavý, 2001, s.165)

Měření kvality života úzce souvisí s vymezenými dimenzemi, je ovlivněno přístupem určitého vědního oboru a kulturním a ekonomickým vývojem. Na počátku 20. století se termín kvalita života používal především pro vymezení materiální úrovně života člověka. V šedesátých letech 20. století se začalo objevovat širší pojetí tohoto konceptu, který označoval nejen materiální, ale také nemateriální složku kvality života a tento koncept začal být dáván do souvislosti s pojmem štěstí a spokojený život. Tato proměna souvisí s hospodářským růstem a růstem životní úrovně. Tento růst přináší nové možnosti v životě osob a nové otázky environmentálního charakteru (např. jak svým jednáním v současnosti ovlivňujeme kvalitu života příštích generací v souvislosti s kvalitou životního prostředí). (Hamplová, 2006)

Sociologický přístup se zaměřuje především na odhalení souvislostí, které ovlivňují kvalitu života jedince ve společnosti. Zkoumá například vztah mezi rodinným stavem a kvalitou života, mezi vzděláním, pohlavím apod. Pro měření kvality života používá různé škály, na kterých mají lidé ohodnotit svoji subjektivní spokojenost se životem a to, jak se cítí jako šťastní, zda vnímají svůj život jako naplněný. (Hamplová, 2006)

Kvalitu života je možné podle Murgaše zkoumat z několika hledisek:

- věkového – průzkum kvality života části populace (žáci, studenti),
- prostorového – průzkum kvality života v prostorových jednotkách různé hierarchické úrovně (vesnice, města, škola, univerzita),
- jedné dimenze – průzkum zaměřen na jeden indikátor či sociální problém (kvalita života studentů, pracujících, odlišné sociální vrstvy, starší generace). (Murgaš, 2012)

Payne rozlišuje dvě základní dimenze kvality života - subjektivní a objektivní. Za subjektivní dimenzi tohoto konceptu považuje lidskou emocionalitu a všeobecnou spokojenost se životem. Objektivní dimenzí je v jeho pojetí splnění požadavků sociálních a materiálních podmínek života, fyzické zdraví a sociální status. Uvádí, že není zcela zřejmé, jak tyto dvě dimenze spolu souvisí, což má důsledek pro snahy o měření kvality života, protože na základě této nejasnosti není možné určit, jak nejlépe by měla být kvalita života měřena. (Payne, 2005)

Nejrozsáhlejší výčet dimenzí podává Světová zdravotnická organizace, která rozlišuje čtyři dimenze tohoto konceptu:

- fyzické zdraví a úroveň samostatnosti - energie a únava, bolest, odpočinek, mobilita, každodenní život, závislost na lékařské pomoci, schopnost pracovat apod.,
- psychické zdraví a duchovní stránka - sebepojetí, negativní a pozitivní pocity, sebehodnocení, myšlení, učení, paměť, koncentrace, víra, spiritualita, vyznání apod.,
- sociální vztahy – osobní vztahy, sociální podpora, sexuální aktivita apod.,

- prostředí - finanční zdroje, svoboda, bezpečí, dostupnost zdravotnické a sociální péče, domácí prostředí, příležitosti pro získávání nových vědomostí a dovedností, fyzikální prostředí apod. (Vařurová, Mühlpachr, 2005)

Podle Heřmanové existují dvě dimenze vnímání kvality života a to objektivní a subjektivní dimenze. Objektivní dimenze je ovlivněna především vnějšími vlivy, které se ve většině případech rozdělují na ekonomické (materiální zabezpečení), sociální (sociální podmínky) a environmentální. Naproti tomu subjektivní dimenze je spojena se subjektivním vnímáním kvality života, hodnocením, které je ovlivněno vnitřními stavy, čímž se myslí pocity, názory, preference, schopnost adaptace, vnímání postavení jedince ve společnosti, hodnoty jedince a jiné. (Heřmanová, 2012)

Hagerty o dané problematice tvrdí: *„pokud bychom posuzovali pouze subjektivní blaho, nemusí to být vždy dostačující k zachycení celkové situace - některý člověk může být spokojený i přesto, že žije v nepříznivých environmentálních podmínkách vedoucích v důsledku ke zkrácení délky života; příznivé objektivní podmínky zase nemusí vést k pocitu spokojenosti – bohatý člověk nemusí být šťastný, pokud závidí někomu, kdo disponuje ještě větším majetkem.“* (Hagerty, 2001, s.8)

5.1.5 Pohledy na kvalitu života z hlediska vědních oborů

5.1.5.1 Sociologický přístup

Tento přístup je jedním z nejvýznamnějších pro výzkumy kvality života, a to zejména díky obrovskému množství informací, které získává od jedinců. Podle Křížové zjišťuje sociologický přístup jak aspekty mikro sociální (informace o vztahu jedince a malé skupiny), tak aspekty obecnějšího rázu (informace o vztahu jedince a velké skupiny). V tomto případě je nutné jednoduše vysvětlit, že aspekty obecnějšího rázu neboli makro sociální aspekty jsou determinovány politickým zřízením a celospolečenskou situací, které jedincům buď odpírají, nebo naopak přiznávají nezávislost a kontrolu nad vlastním životem. Hlavní sociální indikátory, se kterými pracují vědci v rámci výzkumu QOL, jsou pak vzdělání, ekonomická situace, etnická příslušnost, rodinný stav, profese a rodičovství. (Payne, 2005)

Vaďurová a Mühlpachr dodávají, že je velice důležité, aby se sociologický přístup analyzoval hlouběji a detailněji na základě tří hlavních sociologických indikátorů QOL, a to životní úroveň, životním stylem a způsobem života. Životní úroveň je ta část kvality života, která je určována materiální a ekonomickou stránkou života jedince. Životní styl je soubor lidských zvyků, obyčejů, vlastností a chování. Tvrdí se, že vytváří u jedinců jejich zájmy a hodnoty. Životní styl je determinován výchovou a kulturou, ve které se jedinec nachází. Způsob života je ze společenského hlediska kategorie charakterizující život jedince. Určuje jeho obsah, jeho charakter a strukturu. (Vaďurová, Mühlpachr, 2005) Vaďurová a Mühlpachr navíc dodávají, že životní úroveň je součástí způsobu života a životní styl odpovídá způsobu života jedince. Potřeby jsou podle Vaďurové a Mühlpachra zdrojem lidského chování a definují samotnou podstatu jedince. V dnešní době jsou v popředí potřeby materiální a potřeby integrace nad biologickými. Jsou subjektivně determinovány každým jednotlivcem a je potřeba, aby se naplnily, protože v opačném případě jejich nenaplnění způsobí frustraci. (Vaďurová, Mühlpachr, 2005) Hodnoty jsou naopak na straně druhé a tyto důležité subjektivní jevy ovlivňují existenci jedince. Dále popisují hodnoty jako rysy osobnosti, jež vyplývají ze zájmů a cílů jednotlivce. Od potřeb se liší tím, že člověk musí o hodnoty ve svém životě usilovat. Navíc nemusí být společností akceptovány, což znamená, že mohou být zamítnuty. (Vaďurová, Mühlpachr, 2005)

Veenhoven rozlišuje tyto sociální činitele, jenž mají vliv na QOL materiální bohatství, životní standart, ochrana osob, svoboda, sociální rovnost, kulturní klima, sociální klima, populační tlak, modernizace. (in Vaďurová, Mühlpachr, 2005)

Sociologický přístup je velice rozsáhlý a dokáže pojmout obrovské množství informací, které jsou nezbytné pro výzkumy kvality života.

5.1.5.2 Fyziologický přístup

Je vědecky dokázáno i všeobecně známo, že zdraví je jedním z nejdůležitějších aspektů lidského života. Fyziologický neboli zdravotnický přístup se věnuje tomu, jak zdravotní stav jedince ovlivňuje jeho kvalitu života. „*HRQoL (Heath Related Quality of Life) je kvalita podmíněna zdravím.*” (Zeman, 2008, s.142)

Může být aplikována jak na individuální, tak na kolektivní úrovni. Tato metoda se používá pro zjištění reakce pacienta na nějakou nemoc, jelikož objektivní a klinické výzkumy v tomto ohledu mají velké nedostatky. HRQoL poskytuje obecné vnímání pacientů o jejich zdraví, životním uspokojení a spokojenosti se životem (well-being). (Singh, Dixit, 2010) Ve své podstatě to znamená, že HRQoL nám slouží k tomu, abychom získali informace o tom, jak je pacient spokojený s léčbou, lékařskými službami a především jak zvládá onemocnění, kterým trpí.

5.1.5.3 Psychologický přístup

Samotný vědní obor se zabývá prožíváním, kognitivním myšlením, chováním jedince, potřebami a přáním, seberealizací, sebeaktualizací atd. Jak uvádí Vaďurová a Mühlpachr psychologický přístup se zabývá subjektivním prožíváním kvality života. Hlavním cílem je zachytit vlastní spokojenost se svým životem. Tento přístup koresponduje s pojmem well-being, který se snaží popsat spokojenost jedince s vlastním životem. Dalšími ukazateli psychologického přístupu v souvislosti s konceptem QOL jsou autonomie, autenticita a kompetentnost. (Vaďurová, Mühlpachr, 2005)

5.1.5.4 Enviromentální a ekologický přístup

Aspekty ovlivňující kvalitu života zasahují i do oblasti životního prostředí. Veenhoven používá termín obyvatelnost, který se vztahuje k charakteristikám životního prostředí a zkoumá jej ze sociologického, ekologického a ekonomického hlediska. (Veenhoven, 2008) Pacione uvádí některé definice pojmu obyvatelnost, což je termín livability. Dle mého názoru nejlépe popisuje tento pojem Hortulanus, který uvažuje o pojmu livability jako o schopnosti jedince vytvořit si každodenní podmínky pro život. (in Pacione, 2003)

Jeden z možných příkladů měření životní úrovně národů je pomocí Indexu sociálního vývoje (Index of Social progress), jehož základní indikátory jsou bohatství národa, klidné soužití se sousedy, vnitřní stabilita a demokracie. Obecně se livability v tomto případě používá k zajištění dobré společnosti (good society), která je charakterizovaná především blahobytem dané země či státu. (Veenhoven, 2008)

5.1.5.5 Ekonomický přístup

Ekonomické vědy se podle Heřmanové v 70. letech minulého století zabývaly především souvislostí mezi objektivním ekonomickým blahobytem měřeným HDP na hlavu a subjektivním pocitem spokojenosti, štěstí. Nicméně v posledních zhruba 15 letech se pozornost v ekonomii přesunula na zkoumání jednotlivce. Dnes je jedním ze signifikantních studií ekonomického přístupu kvalita pracovního života, která souvisí s finančním zajištěním, jenž slouží k uspokojování materiálních potřeb, s pocitem seberealizace a užitečnosti, postavením jedince ve společnosti, jistotou zaměstnání, sociálními kontakty, komunikací atd. Jak uvádí Heřmanová v konečném důsledku představuje v žebříčku životních priorit jednu z nepřehlédnutelných položek finanční jistoty, jenž má vliv na celkovou kvalitu života u jedince. (Heřmanová, 2012)

5.1.6 Maslowova pyramida potřeb

Často je spolu s kvalitou života spojována teorie Maslowa, amerického psychologa. Zabýval se především teoriemi potřeb v lidském životě. Pro kvalitní život je podle něj důležité naplnit nejprve základní potřeby a poté potřeby vyšší. A. H. Maslow vyplnil prostor mezi ohrožením života a životní blažeností sedmi úrovněmi potřeb. Nejsilnější vliv mají peníze při obstarávání biologických potřeb, bezpečí a jistoty. Při uspokojování potřeb úcty a sebeúcty a seberealizace se potřeby odvíjí od osobních dispozic. Peníze jsou využívány pouze k rozvoji osobních dispozic. Nejmenší vliv mají peníze na potřebu porozumění, potřebu poznat a porozumět, schopnost prožít krásno a dokonalost. Výsledkem je, že lidé v ohrožení upřednostňují potřeby dosažitelné penězi a naopak zabezpečený člověk upřednostňuje uspokojování potřeb kvality života. (Frk, 2005)

Obrázek 1 - Maslowova pyramida lidských potřeb pod vlivem peněz na kvalitu života jedince

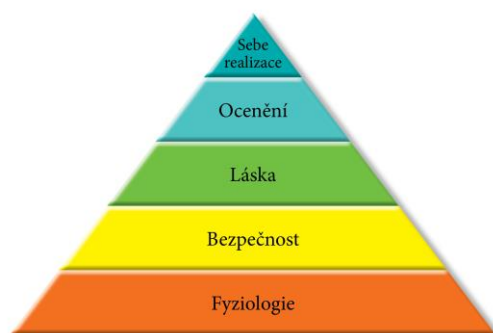
Pyramida potřeb, podle Maslowa, je rozčleněna na pět pater, které reprezentují základní kategorie společných lidských potřeb pro všechny jedince. Hierarchické uspořádání začíná základními fyziologickými potřebami jako pít, jíst, dýchat či mít sex. (Armstrong, 2015)

Tyto nejnižše položené potřeby jsou považovány za základní, protože se v případě neuspokojení dokáží prosadit vůči potřebám výše položeným a nadřazeným. Jsou-li tyto fyziologické potřeby uspokojeny a člověk tím nevyčerpá veškerou energii, kterou disponuje, začíná podle Maslowa uspokojovat potřebu bezpečí, tedy v zásadě požadovat jistotu ve své životní situaci, a to současné i budoucí. Dojde-li k uspokojení i této potřeby, objevuje se v rámci lidského rozvoje další patro pyramidy obsahující potřebu náležitosti a lásky nebo jiné společenské potřeby. V dalším patře pyramidy se nachází potřeba ocenění neboli uznání. Podle Maslowa je tato potřeba uspokojována ze dvou potřeb, a to sebeúctou vyplývající ze sebehodnocení a úctou přicházející z vnějšku. Jde nejen o potřebu uznání,

ale také o pocit výlučnosti. Tedy ne jen někam patřit, ale také vynikat buď v očích svých nebo v očích okolí. (Plamínek, 2015)

Nejspecifičtější potřeba se nachází na vrcholu hierarchie a tou je seberealizace. V případě uspokojení nižší potřeby se stává dominantní výše postavená potřeba a pozornost se soustředí na její uspokojení. Potřeba seberealizace však podle Maslowa nemůže být uspokojena nikdy. Podle něj je člověk živočich, který trpí nedostatkem. (Armstrong, 2015) Pouze neuspokojená potřeba je tak hnací silou a motivací k další činnosti.

Obrázek 2 - Maslowova pyramida lidských potřeb

Zdroj: https://sites.google.com/site/byznvslovicka/metodiky_oblast_managementu/maslowova-pyramida-potreb, vlastní zpracování

Maslowova hierarchie potřeb je intuitivní a stále populární, nicméně sám autor pyramidy potřeb vyjádřil pochybnost o její univerzální platnosti. Potřeby se mohou různě měnit v závislosti na čase, místě nebo mezi různými věkovými kategoriemi. Zdůrazňoval však vyšší důležitost nadřazených potřeb. (Armstrong, 2015)

5.1.7 Pozitivní psychologie

5.1.7.1 Klasifikace pozitivní psychologie

Pozitivní psychologie je jedno z odvětví odborné psychologie, která se stává velmi rychle celosvětově známá a populární, i když to je odvětví velmi mladé a nové. (Slezáčková, 2012) Pozitivní psychologie vyvažuje zájem o obě stránky života - kladné i záporné. V popředí zájmu většiny psychologů jsou totiž často jevy negativní (odchylky od normy, obsese, úzkosti, strach či deprese). Pozitivní psychologie nevidí svět pouze černě, ale zároveň ani příliš růžově. Napomáhá vytvořit kompletní obraz lidské psychiky tím, že

doplňuje dosavadní poznatky o jevy kladné. Poukazuje na to, že negativní jevy nejsou jediné, které v lidské psychice existují. (Slezáčková, 2012)

5.1.7.2 Definice pozitivní psychologie

Pozitivní psychologie je definována jako „*věda o pozitivních aspektech lidského života, jako je štěstí, osobní pohoda (well-being) a optimální prospívání (flourishing)*.“ (Boniwell, 2008, s.3) Podrobněji jako věda zabývající se studiem pozitivních emocí (radostí, štěstím, láskou, nadějí, pohodou aj.), výzkumem pozitivních individuálních vlastností a rysů osobnosti (jako např. optimismus, negativita, zvědavost, důvtip aj.) a hledáním faktorů uplatňujících se v pozitivně fungujících společenstvích a institucích. (Seligman, 2003) Ačkoliv se takto primárně orientuje na popis a průzkum pozitivních aspektů osobnosti a prevenci výskytu negativních jevů, cílem není od těchto negativ odhlížet či je úplně ignorovat, nýbrž získat komplexnější náhled a zmapovat lidskou psychiku se všemi pozitivy i negativy. Teprve v kontextu negativního nabývá pozitivní na významu. Dle Seligmana se novým hlavním tématem pozitivní psychologie stává duševní pohoda. Která se podle něj skládá z pěti prvků a těmi jsou pozitivní emoce, zaujetí činností, smysluplnost, pozitivní vztahy a úspěšný výkon. (Seligman, 2014)

Získané teoretické poznatky pozitivní psychologie se v současné době aplikují do praxe (například existuje obor aplikovaná pozitivní psychologie).

5.1.7.3 Vývoj pozitivní psychologie

Prvopočátky je možné mapovat už od období antiky spolu s kořeny eudaimonismu (tedy lidské sklony k mravnímu, dobrému a čestnému jednání s cílem dosažení vnitřního stavu blaženosti) a hédonismu (jednání s cílem dosažení slasti či rozkoše vnímané jakožto nejvyšší dobro). Zájem o kladné jevy života můžeme nalézt již u antických filozofů. Například filosof Aristoteles se zabýval eudaimonií - štěstím, které lze získat při správném chování a počínání. Obecně lze říci, že otázkami, které se týkají lidským štěstím, životním naplněním a smysluplností se lidé zabývali už velmi dávno. (Slezáčková, 2012)

Rozvoj průzkumu těchto pozitivních témat byl však výrazněji zabrzděn 2. světovou válkou, jelikož byly veškeré zdroje směřovány k výzkumu a léčbě duševních poruch a psychopatologie, který byl nepopíratelně užitečný, nicméně utlumil ostatní předválečné cíle psychologie (kromě léčby patologií se jednalo také o zkvalitňování běžného života nebo rozpoznání a rozvoj výjimečného talentu) a přispěl tak k negativnímu zabarvení psychologické profese. (Boniwell, 2008)

Zhruba od poloviny dvacátého století se objevovaly další a další tematické celky (optimismus, psychologie zdraví) a k oficiálnímu vniknutí pozitivní psychologie jako samostatného oboru došlo ke konci roku 1999. (Slezáčková, 2012)

5.1.7.4 Vymezení pozitivní psychologie

Pro vymezení studia pozitivní psychologie Křivohlavý člení témata na pět oblastí:

- kognitivní oblast (myšlení) - jedná se například o touhu poznávat, naději, optimismus, životní pohodu, tvořivost a sebeovládání,
- oblast emocionálního života – ta zahrnuje například vrcholné zážitky (flow), subjektivní emocionální pohodu, emocionální inteligenci, emocionální nezlomnost, nezdolnost a houževnatost a nadějně zvládání emocionálních problémů,
- vzájemné vztahy mezi lidmi – obsahuje témata, jako je vděčnost, soucítění, odpouštění a smířování se či láska,
- oblast zvládání životních problémů a konfliktů - řeší hledání smysluplnosti života, humor, spiritualitu, vnímání kladných věcí, připomínání si kladných okamžiků či vyprávění a psaní životních zážitků,
- oblast speciálních osobních přístupů k životu - obsahuje pokoru, osobní identitu, zacházení s představami a iluzemi a strategie dosahování životních cílů a cestu k seberealizaci. (Křivohlavý, 2010)

5.1.7.5 Cíle pozitivní psychologie

Slezáčková uvádí, že: „mezi základními cíli programu pozitivní psychologie je jak podpora pozitivních fenoménů, tak i prevence výskytu negativních jevů a prožitků.“ (Slezáčková, 2012, s.15)

Pro aktuální vymezení cíle pozitivní psychologie lze vycházet z nejnovější publikace Seligmana, který uvádí, že cílem pozitivní psychologie je zvýšení míry optimálního prospívání a to konkrétně zvýšením pozitivních emocí, smysluplnosti, pozitivních vztahů a úspěšného výkonu. (Seligman, 2014)

Z mého pohledu je tvorba těch nejlepších kvalit života velmi cílová jak z hlediska pozitivní psychologie, tak z hlediska lidského života k úplnému a šťastnému naplnění.

5.1.7.6 Pozitivní psychologie v praxi

Boniwellová rozděluje pozitivní fungování jedince na sebe přijetí (kladný vztah k sobě samému a svému dosavadnímu životu, uvědomění a přijetí rozmanitosti aspektů sebe samého), sociální akceptace (pozitivní přístup k druhým a zároveň uznání a akceptace jejich případných odlišností či jejich složitosti), osobní růst (otevřenost novým zkušenostem a výzvám, náhled na vlastní potenciál, smysl pro rozvoj), sociální aktualizace

(víra v potenciál jedinců, sociálních skupin či celé společnosti k pozitivnímu růstu a rozvoji), smysluplnost (vnímání života jako smysluplného, cíle a přesvědčení jsou v souladu se směrem, kterým se jedinec v životě ubírá), sociální přínos (vnímá svůj život jako přínosný pro společnost, výstupy činností jedince jsou ostatními oceňovány či jsou pro ně užitečné), zvládání prostředí (schopnost zvládat i potenciálně nevyhovující prostředí, schopnost volby či případného přetváření prostředí k naplnění potřeb jedince), sociální soudržnost (projevuje zájem o společnost a společenský život, okolní svět je vnímán jako srozumitelný, logický, předvídatelný a smysluplný), autonomie (vykazuje schopnost sebeřízení, stát si za svými vlastními sociálně přijatelnými a konvenčními názory a stanovisky a nepodléhat nevhodnému sociálnímu tlaku), dobré mezilidské vztahy (schopnost navazovat a udržet si vřelé, důvěrné a uspokojivé vztahy s druhými, schopnost empatie a intimacy), sociální integrace (pocit společenské sounáležitosti, společnost skýtá útěchu a podporu). (Boniwellová, 2008)

5.2 Hodnota a hodnotový systém

V této kapitole definuji pojem hodnota, přiblížím různé teorie hierarchie hodnot, zaměřím se na formování a vznik hodnot, vývoj hodnotových systémů, především pak u dnešní generace. Dále popíšu funkci hodnot, klasifikaci a jejich dělení pro lepší uchopení této problematiky.

5.2.1 Definice pojmu hodnota

V sociálně - psychologické koncepci je hodnota subjektivním ohodnocením. Je také označována jako míra toho, jak je daná věc pro člověka důležitá. Hodnotu můžeme přiřazovat určitým jevům, životním událostem, věcem, osobám, apod. Procesy, které vedou k osvojování hodnot, nazýváme socializace a enkulturace. Hodnoty se dělí na skupinové, neboli společenské, kdy stejné hodnoty mají ustálenou a trvalou platnost pro všechny lidi a také platí za všech okolností (např. hodnoty morální). Dále hodnoty dělíme na krátkodobé, které se mohou měnit v průběhu času a každý člověk je má utvořené jinak. Hodnotová orientace nebo také hodnotový systém je hierarchicky seřazený soubor hodnot, který ukazuje a vymezuje pořadí a podstatu hodnot, které jsou sdíleny danou skupinou osob v daném období. Tento hodnotový systém můžeme zjišťovat pomocí výzkumů. Ty nám pomohou pochopit rozdíly v hodnotách mezi různými skupinami, např. mladé generace (žáků druhého stupně základní školy a vysokoškolských studentů) v této práci. (Průcha, Walterová, Mareš, 2009)

Sociologický slovník uvádí, že hodnota je určitá individuální představa o tom, co je žádoucí či není, ať už je tato představa vědomá nebo nevědomá. Dále říká, že hodnota může nést

osobní postoje k danému objektu, to znamená, že člověk sám určuje, jak moc je pro něj objekt ceněný, bezcenný, dobrý nebo špatný. Hodnotu také můžeme chápat jako nějaké měřítko, kterým jsme schopni posoudit jak moc je naše chování správné a naše rozhodnutí vhodné. (Jandourek, 2007)

Psychologický slovník na hodnotu pohlíží jako na pojem, který vymezuje určitou cenu, kterou pro nás má daný člověk nebo předmět. Pojem hodnota je čistě subjektivní a mění se v závislosti na člověku a situaci. Můžeme ho také spojit s uspokojováním lidských potřeb (zabývá se též Maslow) např. když máme hlad a několik dní jsme nejedli, je pro nás cokoli k snědku v danou chvíli důležitější, než nějaký hmotný předmět. Hodnoty můžeme dělit do několika kategorií na biologické (zdraví), morální (čest), náboženské (posvátnost), ekonomické (hmotné), estetické (krása), atd. Na hodnotu, podle Psychologického slovníku, také můžeme nahlížet jako na definici sebe samotného. Pokud se člověk cítí být ceněný a milovaný svými blízkými a okolím, tak sám k sobě cítí úctu a cítí sám v sobě určitou hodnotu. Pokud nějaká důležitá nebo blízká osoba člověka zraní, opustí, nebo ho přestane milovat osobní hodnota jedince klesá. Jedinec má hodnotu ve svých očích pouze tehdy, pokud mu ji připisuje skupina - tzn. čím výše je ve společenské hierarchii, tím vyšší hodnotu má. (Sillamy, 2001)

Definice hodnoty může být vnímána různými způsoby. Pravděpodobně příčinou této různorodosti je její obecnost ve vztahu k individuálnímu jednání a prožívání, oproti ostatním složkám osobnosti. Existuje mnoho termínů, které se snaží zaujmout stejně významnou pozici, jako má hodnota. Nejvíce užívanými jsou např. identita, charakter, mínění, mysl, osobnost a způsob života. Žádný z nich nemůžeme použít jako synonymum, protože se vztahují ke konkrétním obsahům. Termín hodnota je posouván v žebříčku psychických jevů až na vrchol kvůli své obecnosti a dominanci. Proto tento termín bývá také někdy srovnáván s obecnými kategoriemi, jako je například hodnotový systém či životní filozofie. „*Základnu hodnotové hierarchie tvoří různé specifické preference, přesvědčení a názory týkající se konkrétních jevů.*“ (Cakirpaloglu, 2004, s.315)

Kvůli rozmanitosti a různorodosti dnešní moderní společnosti je velmi složité najít jakýkoliv jednotný hodnotový žebříček. Společnost je heterogenní, je rozdělena do tří sfér: ekonomiky, politického systému a kultury. Tyto oblasti jsou proměnlivé a nestabilní. Také podléhají různým normám, kterými pak můžeme vysvětlit nejednotné a odlišné chování. Nesouhlas těchto tří sfér může vést k rozporům společnosti. (Göbelová, 2006)

Z hlediska orientace člověka jsou hodnoty v dnešní době společností považovány za nutné. Díky neustálému hledání vlastních hodnot a hodnotového systému poznáváme, co je pro nás důležité a co méně, podle čeho bychom se měli řídit a orientovat naše chování. (Gulová, 2011)

Vágnerová poukazuje na hodnoty, které mohou být také kritériem, kterým posuzujeme sami sebe, své chování a své jednání. V průběhu života se však žebříček hodnot může měnit i v závislosti na vývojových proměnách jedince. Nevytváříme si pouze systém hodnot v našem životě, ale také anti hodnotový systém. Hodnoty simulují něco žádoucího a přijatelného, naproti tomu antihodnoty člověk nechce a necení si jich. Hodnoty a antihodnoty spolu tvoří jakýsi komplex žádoucích a nežádoucích jevů, díky kterým člověk celý život někam směřuje. Díky těmto jevům můžeme předpokládat, jak se daná osoba v určité situaci zachová a bude chovat. (Vágnerová, 2010)

Jak vychovávat mládež k hodnotám se ve své knize zabýval Vacek. Řeší, že je nutné si vymezit, ke kterým hodnotám by měla být mládež směřována, protože velký vliv na mládež mají především učitelé, profesori a rodiče. Obecně do základů vývoje hodnot lidské civilizace můžeme řadit hodnoty jako je láska, víra, naděje, svoboda, dobro, rovnost, respekt, laskavost apod. Tyto hodnoty se však učí nesnadno, proto se snažíme je převádět do kvalit a charakteristik osobnosti, které dále můžeme rozvíjet. K některým hodnotám můžeme mládež vést, aniž by dané hodnoty byly slovně zmíněné (např. odpovědnost za sebe samotné, disciplína při sportovních aktivitách, respekt k rodičům či autoritám jako jsou učitelé), ale také mohou být předmětem výuky samotné hodnoty. (Vacek, 2008)

5.2.2 Hierarchie hodnot

Systém hodnot tvoří u každé zralé osobnosti více či méně uvědomovanou hierarchicky uspořádanou strukturu, tzv. hierarchii hodnot. Tento žebříček hodnot spojuje všechny osobní životní zkušenosti, tendence jedince a odpovídá jeho subjektivnímu obrazu světa. Celek hierarchického uspořádání hodnot je relativně ustálený, konzistentní, více či méně osobitý psychický útvar každé osobnosti. Po určitou dobu zajišťuje jedinci jednotný hodnotící a výběrový systém vnímání reality. (Čačka, 1998)

Říčan hodnotovou orientaci definuje takto: „*Nejobecnější postoje, které určují celý životní styl člověka, nazýváme hodnotové orientace. Můžeme je chápat jako nejvyšší abstrakce konkrétních postojů.*“ (Říčan, 1972, s.197)

Hodnotovou orientaci vymezuje i Balcar jako obecné postoje: „*Hodnoty jsou předměty nejobecnějších a v životě člověka nejvlivnějších postojů nazývaných v tomto případě hodnotová orientace.*“ (Balcar, 1991, s.134)

Podle Maslowa byla problematika hodnot středem psychologického zájmu o lidskou existenci, nicméně sám Maslow se nesnaží termín hodnota nijak definovat. Hodnoty vnímá jako instinktivní připravenost osoby pro rozvoj a vývoj osobních potenciálů, které budou v souladu s danou hodnotou. Hodnoty dělí na tzv. B - hodnoty (B jako being = bytí) a D - hodnoty (D jako deficient = nedostatek). Cíle seberealizace tedy můžeme chápat jako

„vývoje hodnot a jejich integraci v systém dynamických regulátorů jednání při současném omezení působení nižších potřeb“, převážně tedy D – hodnot. (Cakirpaloglu, 2004, s.258)

Hodnoty disponují mnoha vlastnostmi. Jednou z nich je tendence k vzájemnému seskupování do rozsáhlejších psychologických celků. Hodnoty jako jsou pravda, dobro a krása jsou zároveň určující pro stupeň seberealizace a míru duševní rovnováhy člověka. Podle Maslowa mínění je smyslem každého člověka setrvat ve stavu štěstí. Tento pocit potom směřuje jedince k dalším vyšším hodnotám, jako je např. seberealizace. Pokud jedinec prošel těmito vrcholnými zážitky, je pak v souladu se svými cíli a naplňuje tak svůj život a především potenciál. (Cakirpaloglu, 2004)

5.2.3 Formování hodnot a hodnotového systému

Jedním z nejdůležitějších faktorů psychického vývoje každého jedince jsou hodnoty. To, jaké hodnoty jedinec během života akceptoval za vlastní a uznává je, svědčí o jeho duševní zralosti. Právě pro rozvoj lidské osobnosti a formování identity je velmi důležité, které hodnoty člověk přijme za své. „*Participace na hodnotách a zkušenost s nimi prohlubuje životní spokojenost jednotlivce, reguluje jeho postoje i vztah k úspěchům a prohrám a v neposlední řadě tvoří základní pilíř smyslu života pro člověka.*“ (Klčovanská, 2004, s.123) Míru zralosti každého jedince určují právě hodnoty, které daný člověk uznává a akceptuje. V dnešním svobodném světě má každý jedinec svobodu volby, sám si vybírá své hodnoty, které přijme a vnitřně se s nimi ztotožní. Dále pak odmítá hodnoty, které nejsou v souladu s jeho osobností. Hodnoty, které přijme za své vlastní a žije jimi, mají existenciální charakter. Motivují člověka k činům a přinášejí mu vnitřní spokojenost. Proto je pro člověka a rozvoj jeho osobnosti nadmíru důležité, aby těchto hodnot našel dostatečný počet. Při jejich nedostatku hrozí znehodnocení schopnosti duševního rozvoje osobnosti, což může vést k existenciální frustraci. „*Těžkosti tohoto druhu souvisejí s nedostatkem v oblasti rozvoje aktivity noetického rozměru osobnosti, s rezignací být sám sebou a hodnotově se naplňovat.*“ (Klčovanská, 2004, s.162)

Hodnotový systém mládeže ovlivňuje mnoho faktorů, ale tím nejdůležitějším je rodina. Právě v rodině dítě už od nejútlejšího věku přijímá první hodnoty. Výsledky výzkumů nezávisle na sobě poukazují na to, že rodina má dominantní vliv na formování hodnot u mladého člověka. Člověka sice ovlivňuje také širší prostředí, ať už jsou to hodnoty přijímané celospolečensky, v určité komunitě či prostředí, avšak vliv rodiny na formování hodnotového systému je nezastupitelný. Vždyť nakonec i „*výchova v jakémkoli pojetí se také chápe jako pokus o ovlivnění, respektive usměrnění hodnotového světa jednotlivce, v souladu s výchovnými cíli.*“ (Klčovanská, 2004, s.135)

Podle Eyre je velmi důležité při formování hodnotového systému u dětí vést je vlastním příkladem k těmto hodnotám, které jsou poctivost, odvaha, mírumilovnost, samostatnost a výkonnost, disciplína, věrnost, laskavost, respekt, úcta, láska (dle Eyre jedna z nejzásadnějších hodnot je láska), nesobeckost a citlivost, vlídnost, srdečnost, spravedlnosti a odpuštění. Zásadním bodem pro rozvíjení všech těchto hodnot je vždy dítě chválit, jít mu příkladem či navrhnout možnost odměn za správné a ohleduplné chování. (Eyre, 2000)

Nejdůležitější problematikou při výchově je jít dětem příkladem v tom, co děláme sami, protože děti dělají to, co vidí u svých vzorů (v mladém věku je to hlavně rodič, učitel) a ne to co jim říkáme. Z mého pohledu si důležitost hodnot určuje každý člověk sám. V každé situaci, kdy se musíme rozhodnout jsme v pozici člověka, před kterým se rozkládá několik cest, kdy si musíme zvolit, jakou cestou se dáme, abychom dosáhli morálně svého cíle.

5.2.4 Hodnotový systém dnešní generace

Hodnotovou orientaci zkoumala na počátku devadesátých let L. Osecká, která se zabývala výzkumem na základě typologického přístupu, zvolila devět kategorií hodnot, které byly:

- allocentrická – pomáhat lidem a porozumět jim,
- intelektuální – mít vědomosti,
- sociocentrická – být užitečný pro společnost,
- estetická – mít smysl pro krásu a vkusné cítění,
- zdokonalování – snažit se zlepšovat a rozvíjet svůj potenciál,
- prestižní – dosáhnout úspěchu a uznání ,
- příjemnost – být laskavý člověk,
- materiální – být finančně zabezpečený,
- emocionální – prožívat emoce a city

Osecká rozdělila hodnoty na chlapecké a dívčí a srovnávala tyto hodnoty zvlášť. Stanovila několik typů hodnotových orientací pro každé pohlaví. U většiny dívek byla vůdčí hodnotou allocentrická a emocionální, avšak chlapci mezi sebou měli značné rozdíly. Jedna skupina upřednostňovala hodnoty allocentrické a odmítala hodnoty materiální, naproti tomu druhá skupina preferovala hodnoty prestižní, materiální a estetické. (Dvořáková, 2008) Výzkum týkající se hodnot také realizovali Jelínková a Tyrlík (Dvořáková, 2008). Zjistili, že struktura hodnot u dívek a chlapců je velmi podobná, nejčastějšími hodnotami byly ty, které odkazovaly na pomoc druhým lidem (allocentrické hodnoty). Děvčata i chlapci také upřednostňovali rodinu a partnerskou lásku (emocionální hodnoty). Největší rozdíly se

týkaly prvních příček, dívky převážně uváděly pomoc druhým lidem, zatímco chlapci pohodlný život. (Dvořáková, 2008)

5.2.5 Funkce hodnot

McGuire rozdělil funkce hodnot na dva celky. Jednu skupinu nazval funkcemi hodnot individuálními, které se vztahují přímo k jedinci, k jeho myšlení, chování a jeho osobě. Druhou skupinu funkcí označil jako sociální, které obsahují nejen jedince, ale tento celek je zaměřen na celou společnost její fungování a morálku. Teď se zaměříme na obě skupiny a jejich následné dělení. Prvním celkem jsou individuální funkce hodnot, které se dělí na dvě funkce. První funkce je adaptace na fyzické a sociální podmínky – do této skupiny spadají hodnoty, které jsou rozhodující pro naše jednání v nových a neznámých situacích (člověk získá většinu těchto hodnot pomocí vlastních zážitků a zkušeností). Druhá funkce je překonávání vlastní existence – tato funkce má velký význam pro situace, které nám dávají vysoký stupeň seberealizace. (McGuire in Cakirpaloglu, 2004)

Druhým celkem je sociální význam hodnot, který se také dělí na dvě další části. Tyto funkce dělíme na dvě a to na sociální integraci – na této funkci a integračním působení hodnot na sociální život závisí udržení celé společnosti (do této funkce řadíme sociální stabilitu, kontrolu, efektivitu, sociální prevenci deviantního chování a jevy jim podobné). Druhá funkce je sociální racionalizace – tato funkce je velmi důležitá pro dynamiku společnosti (tyto hodnoty slouží k racionálnímu vysvětlení a dělení společenských zájmů do různých vrstev, skupin a jiných složek dle názoru co největšího počtu subjektů uvnitř společnosti, to vede ke vzniku různých společenských hodnot). (Cakirpaloglu, 2004)

Tyto dvě skupiny funkcí, individuální a sociální, se navzájem ovlivňují a prolínají se. Vzájemné zapadání obou funkcí do sebe spočívá v tom, že společenská racionalizace přispívá k dosažení rovnováhy společnosti. Integrace zase napomáhá stabilizovat společenské vědomí a společnost jako celek, zatímco individuální funkce působí na spontánní vliv jednotlivců a na vznik individuálních sociálních hodnot. (Cakirpaloglu, 2004)

5.2.6 Klasifikace hodnot

„Dynamičtí psychologové soudí, že pochopit hodnoty znamená ukázat je ve vztahu k základním dynamickým tendencím.“ (Kučerová, 1996, s.71) Těmito tendencemi rozumíme v podstatě potřeby, jako je bezpečí a stálost, tělesné pohodlí, změna, socializace, ochrana a mnohé další potřeby. Tyto potřeby jsou elementární a na ně navazují potřeby další - sekundární. Sekundární potřeby bychom mohli nazvat také jako materiální, protože sem zahrnujeme potřebu potravy, potřebu obydlí, oblečení atd. Jako první a nejzákladnější

hodnotou můžeme určit samotný život člověka jako proces vymezený přírodními, společenskými i kulturními stránkami. Je to vývoj, ve kterém si jedinec osvojuje svět, snaží se měnit skutečnosti, realizuje sám sebe a aktivně se podílí na chodu světa. (Kučerová, 1996)

Nejznámější a nejstarší z klasifikací hodnot jsou hodnotové orientace dle německého autora Sprangera. V dnešní době bychom do této klasifikace zařadili také sport, kulturu, osobní svobodu a jiné. Spranger rozlišoval šest typů:

- teoretický typ – zaměřuje se na uvažování a na hledání pravdy,
- ekonomický typ – vše je měřeno mírou užitečnosti,
- estetický typ – nejvyšší hodnotou je forma, harmonie a krásno,
- sociální typ – láska je nejvyšší hodnota lidských vztahů,
- politický typ – nejdůležitější je moc a vliv,
- náboženský typ – nejvyšší hodnotou je jednota. (Spranger, in Řičan, 2010)

Cakirpalogl uspořádal hodnoty dle teoretických a metodologických kritérií. Teoretická kritéria v sobě zahrnují tři dimenze formální klasifikace, a těmi jsou specifická - obecnost, relativnost - univerzálnost a objektivnost - subjektivnost. K nim náleží tyto kritéria hodnot - kdo je nositel hodnoty, jaký je původ hodnoty, role hodnoty, obsah, pozice v hierarchii (např. Maslowova pyramida potřeb), vztah k přirozenosti člověka, stupeň obecnosti, podstata hodnoty, funkce lidských hodnot, oblast směřování hodnot, intenzita projevu hodnoty, stupeň vědomosti, stupeň zakotvenosti, umístění hodnoty, stupeň vzdálenosti hodnoty od osoby, modalita účinku, časová dimenze, způsob přístupu ke skutečnosti, způsob operacionalizace hodnot, velikost hodnoty a intenzita hodnoty. (Cakirpaloglu, 2004)

Dorotíková si představuje pluralitu hodnotových koncepcí a tvrdí: „*Hodnoty jsou sférou zvláštních jevů. Protože tato zvláštnost se vztahuje k podstatě hodnot a každá podstata je svou povahou obecná, musí každý pokus o její vymezení být zároveň explikací obecného.*“ (Dorotíková, 1998)

Z filozofického pohledu předkládá následující klasifikaci hodnot:

- hodnotami jsou všeobecně platné normy lidského chování - nemohou to být výlučně individuální hodnoty, protože „*by společnost byla vystavena nebezpečí nihilismu, z vůle, egoismu a destrukce.*“ (Dorotíková, 1998, s.22)
- Hodnotami je to, o co usilujeme - tam, „*kde není vůle po dosažení hodnot, nejsou ani hodnoty.*“ (Dorotíková, 1998, s.24)
- Hodnoty jsou zvláštní vlastnosti - „*označíme - li určité jednání za správné a jiné za skandální, poukazujeme tím na jeho vlastnosti.*“ (Dorotíková, 1998, s. 25)

- Podstata hodnot spočívá ve vztahu - „*všechny hodnoty jsou podmíněny subjektivně.*“ (Dorotíková, 1998, s.28)

V novějším pojetí typologie hodnot Vágnerová uvádí, že se hodnoty dělí na sedm částí:

- láska – mít rád sám sebe, láska k rodině, ke svým blízkým a ostatním lidem. Vychází z potřeby být milován a někam patřit,
- materiální hodnoty – získávání a kumulování hmotných statků (např. peníze či majetek),
- svoboda – každý člověk má subjektivní chápání svobody (např. neomezování osobních potřeb oproti koordinované svobodě s ohledem na druhé),
- moudrost – vymezení smyslu života, pocit signifikance,
- moc – osobní úspěch a sebeprosazení,
- pravda – poznání zákonitostí,
- morální hodnoty – soulad života s vlastním přesvědčením. (Vágnerová, 2010)

Existuje spousta dalších klasifikací hodnot. Například Kant rozdělil hodnocení na tři typy – hodnotu příjemného (vjemy, co se líbí smyslům), hodnoty užitečného (rozmyšleno kvůli určitému cíli) a hodnotu účelného a krásného (budí slast i při užití rozumu). (Kant, in Kučerová, 1996)

5.2.7 Dělení hodnot

Jednou z předních autorek, která se zabývá dělením hodnot je Dvořáková. Ve své knize uvádí, že Rokeach dělí hodnoty na dva typy terminální a instrumentální.

- Instrumentální hodnoty - jsou ty, které využíváme pro dosažení určitého cíle.
- Terminální hodnoty - jsou např. štěstí, láska, rodinné bezpečí, svoboda, světový mír, přátelství . Terminální hodnoty naproti instrumentálním představují již konečný stav. (Rokeach, in Dvořáková, 2008)

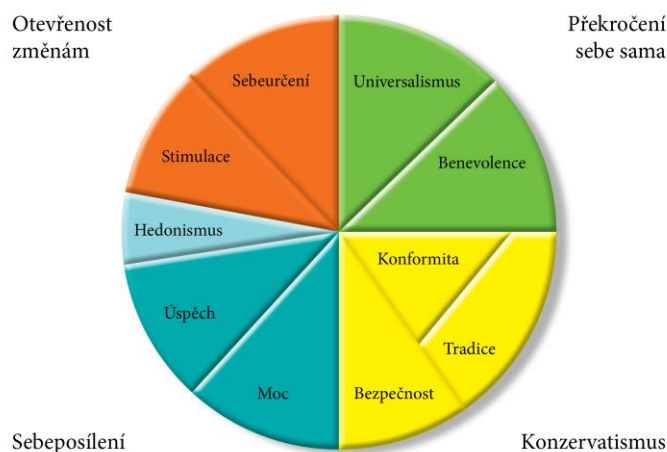
Dvořáková píše, že Schwartz definoval lidské hodnoty jako „*žádoucí cíle lišící se ve své důležitosti, které slouží jako vůdčí principy v životě lidí. Klíčovým obsahovým aspektem, který rozlišuje mezi hodnotami, je typ motivačního cíle, který vyjadřují.*“ (Schwartz, in Dvořáková, 2008, s.43).

Schwartz vytvořil Teorii základních lidských hodnot (viz obrázek 3), ve které hodnoty rozdělil do oblastí podle míry ovlivnitelnosti a možnosti změny dané kategorie. Tyto dimenze jsou „Openness to Change versus Conservation“ (v překladu otevřenost ke změnám proti uzavřenosti). V této oblasti vymezil hodnoty, jež kladou důraz na vlastní myšlení a chování nebo upřednostnění změny proti hodnotám, které zdůrazňují stabilitu a zaběhnutou praxi. Dále na „Self - Enhancement versus Self - Transcendence“ (v překladu

sebe - posílení proti sebe - zdokonalování neboli posílení sebe sama). To jsou hodnoty, které kladou důraz na osobní růst a svůj vlastní úspěch. Deseti hodnotovými typy jsou:

- moc (power) - prestiž, autorita, bohatství, dominance nad ostatními jedinci,
- úspěch (achievement) - osobní ambice, výkon shodující se se sociálními normami,
- hédonismus (hedonism) - uspokojení svých potřeb, potěšení,
- stimulace (stimulation) - vzrušení a změna v životě,
- sebevedení (leadership / self-direction) - nezávislost, svoboda chování a uvažování,
- universalismus (universalism) - tolerance, ocenění a chránění dobrých principů (např. přírody a jiných lidí atd.),
- benevolence (benevolence) - shovívavost, laskavost, obohacování druhých, posilování dobra v lidech, se kterými je jedinec v kontaktu,
- tradice (tradition) - přijetí a dodržování tradičních a kulturních zvyků,
- konformita (conformity) - žít v souladu, neubližování druhým lidem a neporušování sociálních norem,
- bezpečnost (security) - jistota a stabilita vztahů a sebe sama. (Schwartz, in Dvořáková, 2008)

Obrázek 3 - Teorie základních lidských hodnot podle Shaloma H. Schwartze

Zdroj: <https://cespinosaelvira.wordpress.com/2010/10/01/the-values-theory-by-shalom-h-schwartz/>, vlastní zpracování

Dělením hodnot se dále zabýval Nakonečný, který hodnoty dělí na:

- duchovní a materiální,
- dočasné a trvalé,
- absolutní a relativní.

Zdůrazňuje, že vždy musíme brát v úvahu vztah hodnot a potřeb. To například znamená, že zdraví se může pro člověka stát hodnotou, až když onemocní vážnou nemocí. (Nakonečný, 2000)

5.3 Generace

V této páté kapitole začnu definicí pojmu generace, rozdělení jednotlivých generací, dále charakterizují pro přehled každou generaci a více se zaměřím na definici generace Y a Z, které budu potřebovat pro praktickou část této práce.

5.3.1 Definice pojmu generace

Základem pro vytyčení jednotlivých generací a generačních rozdílů je identifikace a definování pojmu generace. V akademickém prostředí nalezneme výzkum generací a generačních rozdílů nejvíce soustředěný v oboru sociologie. Podle sociologického slovníku lze generaci vnímat jako „*velkou skupinu lidí, jejíž příslušníci jsou spojeni stejným způsobem myšlení a prožívají významné momenty své osobní biografie ve stejných historicko-kulturních podmínkách. Jsou to rovněž lidé narození přibližně ve stejné době. Ve stejných obdobích budou navštěvovat školu, volit si životního partnera a vybírat si povolání.*“ (Jandurek, 2012, s.18)

Podobně pak Mannheim nabízí hlubší rozpracování fenoménu generace. Mannheim popisuje generaci dvěma pohledy. První z nich je časový úsek narození jedinců určité generace a druhý pohled popisuje jako průsečík několika sociálních charakteristik. Těmi jsou životní cyklus, prostorové umístění a historické zasazení. (Mannheim, 2007) V konceptu generací se dále objevuje důležitá myšlenka Pindera, který nás upozorňuje na to, že v určitém časovém úseku žijí různé generace, které mají různé vlastní vnitřní časy. Všeobecně vnímaná stejná doba, je ve výsledku trochu odlišná pro každého jedince. To znamená, že každý časový bod má více dimenzí a také jednotlivé generace se odlišují a mají svůj vlastní vnitřní cíl. (Mannheim, 2007) Významný faktor, který s sebou pojem generace nese, je faktor změny. Značí podstatný rozdíl v něčem, co bylo doposud, a v tom, jak to bude dál. Poukazuje na určitý důležitý zlom v dané oblasti, inovaci, která by měla vést k něčemu novému a lepšímu. Atraktivita tohoto pojmu může být způsobená i tím, že s sebou přináší faktory života a smrti. Známkou toho, že něco starého končí a něco nového naopak začíná. (Mannheim, 2007)

Celosvětově uznávaná definice pro generaci vychází z generační teorie. Stručně a charakteristicky vyznačuje generaci jako skupinu lidí narozených v průměrném časovém rozpětí 15 - 20 let nebo délkou jedné fáze životního cyklu, jako je např. dětství, dospívání,

stáří. Do generace patří jedinci disponující stejným stářím, podobnou fází života, které ovlivnily stejné události, trendy a vývoj. (McCrindle, 2014)

Generace je tedy vytyčená skupina lidí narozených ve vybraném časovém horizontu a tato skupina disponuje sdílením tří charakteristických hledisek. Sdílí podobné názory a chování - jednotlivé generace jsou formovány především v období nízkého věku života (např. dětství a mladá dospělost), tím pádem mají jisté generační názory, přesvědčení a podobné pohledy na svět. Dále sdílí příslušenství k dané generaci – lidé vnímají své zařazení do určité generace nebo do přelomu dvou generací. Sdílí historii – daní jedinci mají společnou historii a jsou ovlivňováni stejnými klíčovými momenty událostí, společenskými trendy, které zažili v průběhu života. (Strauss, Howe, 1991)

Vymezení jednotlivých generací je sporné z hlediska vyjádření jednotlivých autorů zabývajících se daným tématem. V současnosti žijí jednotlivé generace osob narozených po druhé světové válce, kterými jsou generace Baby Boomers, Generace X, Generace Y a Generace Z. Jednotlivé generace jsou vymezeny rokem narození jejich příslušníků. Každá z generací se vyznačuje vlastními specifiky, definuje se nejen věkem, ale i kulturním a politickým prostředím své působnosti.

- Narození před rokem 1946 Pre Boomers
- Narození 1947 – 1960 Baby Boomers
- Narození 1961 – 1975 Generace X
- Narození 1976 – 1990 Generace Y
- Narození 1991 – 2005 Generace Z

Určení jednotlivých generací je zpravidla rozlišeno o zhruba pět let (např. začátek generace Z je vymezován mezi lety 1990 a 1994). (www.podnikatel.cz) Nacházíme se v období rychlých změn a pokroků, které mají nemalý vliv na sociální změny a na společnost celkově. Lidé jsou ovlivňováni také narůstající globalizací světa. Díky komunikačním a informačním technologiím a rychlému přenosu informací může vznikat globální generační povědomí a prostřednictvím médií mají všichni přístup k různým celosvětovým událostem i přes to že se jich lidé fyzicky neúčastní. V praktické části se budu zabývat porovnáním generací Y a Z a jejich rozdíly, proto si je v následujících kapitolách rozebereme spolu s předchozími generacemi Pre Boomers, Baby Boomers a Generací X.

5.3.2 Generace Pre Boomers

Do generace veteránů řadíme jedince narozené do roku 1946. Jedná se o nejstarší generaci, se kterou se můžeme ještě v dnešní společnosti potkat. Tato generace je velmi ovlivněna 1. a 2. světovou válkou a můžeme ji také označit za tichou nebo tradiční generaci nebo také jako Pre Boomers. Většina příslušníků této generace je již v důchodu. (Kane, 2010) Tato

generace je zvyklá velmi tvrdě pracovat, protože vyrůstala v hospodářské krizi a v této době byla práce velmi ceněná a lidé věřili, že v práci najdou smysl života. Od malička byli vedeni k autoritám, jasně daným pravidlům a úkolům. Jsou zvyklí plnit rozkazy a úkoly, nežli aby byli kreativní a tvořiví. Kane dále uvádí, že tato generace je velmi málo technicky zdatná a hůře si zvyká na změny a inovace. Mezi nejdůležitější hodnoty patří morálka, oddanost, správnost, bezpečí a materiální zabezpečení. (Kane, 2010)

5.3.3 Generace Baby Boomers

Do generace Baby Boomers řadíme jedince narozené mezi roky 1946 až 1964. Po druhé světové válce se lidé dostali do produktivního věku a proto tuto generaci nazýváme Baby Boomers. Rodiče této generace osobně zažili válku, což mělo silný vliv na výchovu a utváření hodnot této generace. Klíčovou hodnotou je pro ně materiální jistota a prostředky, protože rodiče za válek zažili nedostatky. Často mají problémy udržovat rovnováhu mezi pracovním a soukromým životem a jsou ochotni svůj volný čas obětovat pro práci. Mezi důležité hodnoty řadí pracovní úspěch, finanční zabezpečení a prestiž. (Zemke, Raines a Filipczak, 2000)

Jsou to velmi pracovití lidé, kteří touží po úspěchu a kariérním postupu. Mají smysl pro detaily a sklony k perfekcionalismu, jsou konzervativní. Mají nízkou úroveň technologické gramotnosti a neradi se přizpůsobují změnám. (Kane, 2010)

5.3.4 Generace X

Generace X zahrnuje lidi narozené po roce 1960 až 1975. Tato generace je první, kde se rozvíjel trend obou pracujících rodičů. V tomto období s jistými společenskými změnami začala stoupat rozvodovost a mnoho jedinců Generace X zůstalo v neúplné rodině. (Kučera 2008)

Tato generace je více nezávislá a touží po svobodě a má již podnikatelského ducha. Je přizpůsobivá a reaguje na změny a vývoj technologií. Tato generace vyrůstala v období technologických změn. Jako první generace vyrůstala s počítači. Již neuznává hodnoty jako předchozí generace jako je loajalita, oddanost a správnost. Preferují spíše svobodu, kreativitu, seberealizaci a zaměřuje se sama na sebe a svou rodinu. (Kane, 2010)

5.3.5 Generace Y

Jedinci narození mezi začátkem 80. let 20. století, až do poloviny 90. let, bývají zařazováni mezi příslušníky Generace Y. Časové zařazení této generace, podobně jako u jiných generací, není jednotné. Spousta autorů, zabývajících se touto problematikou, zařazuje generaci do různých roků v rozmezí 80. let až do druhého tisíciletí. Časové rozmezí, kterým

disponuje je náznakem, že se může jednat o potomky Generace X nebo generace Baby Boomers, kteří se rozhodli odložit rodičovství na pozdější dobu. Podle Kopeckého byl termín Generace Y poprvé použitý v roce 1993 v časopise Advertising Age. Tuto generaci velmi často autoři pojmenovávají různými alternativy, jako Millennials, Echo Boomers, Generation Next, N-Gen či Nexters. Tato generace vyrůstala v období rychlého technologického pokroku, rozšíření internetu a silné globalizace. Generace Y je první generace, která už od narození byla obklopená nejrůznějšími druhy digitálních médií a intenzivní komunikací. Příslušníci této generace získávají stálý přísun velkého množství informací využíváním dostupných technologií. Ke zprostředkování informací nepotřebují žádnou autoritu. Generace Y také zažívá rozvoj nové koncepce uspořádání rodiny. Již to není tradiční architektura, kdy se matka stará o děti a domácnost a otec má roli živitele. Tento fenomén začal již u Generací X. Častěji se objevují neúplné rodiny, matky samoživitelky, děti bez otce, partnerství s dětmi bez svateb (neboli volné partnerství), pracující matka i otec. (Kopecký, 2013)

„Generace Y považuje peníze za prostředek a má silné tendence k zadlužování. To souvisí i s tím, že je přesvědčena, že za svou práci musí být řádně odměněna. Představitelé této generace proto pružně mění místa a očekávají čím dál vyšší ohodnocení. Úspěch v práci je pro ně důležitý, neobětují mu však partnerské vztahy ani volný čas. Založení rodiny často odkládají na později, ale ani pak na kariéru nerezignují.“ (www.podnikatel.cz)

Podle nálezů dalších autorů se generace vyznačuje tím, že chtějí všechno a chtějí to hned teď a to zejména ve vztahu k dobrému finančnímu ohodnocení v zaměstnání, vyváženému pracovnímu a osobnímu životu. Zajímavé a užitečné práci a vytváření pozitivního přínosu pro společnost. (Ng et al., 2010) Za tvrdou práci, kterou příslušníci Generace Y vykonávají, požadují více než jen peněžní ohodnocení. Vyžadují totiž, aby jejich práce byla naplňující a smysluplná. Důležitou roli zde hrají hodnoty a poslání celé organizace, protože nechtějí pracovat pouze za peníze. Příslušníci Generace Y uvádějí společenskou zodpovědnost jako důležitý faktor atraktivity zaměstnavatele. Mají nerealistická očekávání od jejich prvního zaměstnání a platu, hledají rychlý kariéerní postup a zisk nových dovedností. Generace Y je motivována zejména obsahem práce a kariéerním postupem a zároveň klade důraz na zajištění smysluplného a uspokojujícího života mimo práci. (Ng et al., 2010)

Příslušníci této generace si zakládají na vysokém sebevědomí a ambicích. Již od dětství jim bylo vštěpováno, že mohou dokázat, cokoliv budou chtít. Charakteristická jsou pro ně z těchto důvodů nerealistická očekávání. Naproti tomu se vyznačují značnou flexibilitou, adaptabilitou a jazykovými dovednostmi, které jim dovolují cestování a trvalý pobyt v cizích zemích. Důležité jsou pro ně hodnoty, jako je svoboda, kreativita a inovace, neustále hledají nové životní i profesní výzvy a způsoby, jakými mohou sdílet své názory,

hodnoty a životní styl. Generace Y řadí mezi své priority volný čas, rodinu, přátelé, zážitky a další faktory osobního života. Pracovnímu úspěchu a kariéře odmítají obětovat svůj volný čas, přesto mají touhu dosáhnout významné seberealizace a profesního uznání. (Hurábová, 2010)

Příslušníci této generace se snaží minimalizovat dobu strávenou v práci, preferují alternativní typy zaměstnání, jako jsou např. zkrácené úvazky nebo práce z domova, přesčasy jsou pro ně nepřijemností. Změna je považována za běžnou součást života a pohlíží na ni jako na zkušenosti. Pozitivním rysem je, že se snaží neustále hledat nové výzvy, využívat možnosti vzdělávání a osobního rozvoje, kreativita je pro ně velmi důležitým prvkem. Generace má pozitivní tendence věřit, že vzdělání je klíčem k úspěchu, jsou ochotni rozšiřovat své schopnosti a vědomosti po celý život, což jim značně ulehčují technologie. (Brončková, 2010; Ledvinková, 2010)

5.3.6 Generace Z

Nejmladší generace, která nastupuje po generaci Y bývá nazývána Generací Z nebo také iGenerace. Generace Z je nástupcem Generace Y a jedinci patřící do této generace se narodili po roce 1997. Tato generace je stále ještě velmi mladá, proto sjednocení charakteristik této generace bude náročnější. Ale jelikož já sama jsem narozená v roce 1994 a spadám do přelomu Generací Y a Z, setkávám se s příslušníky obou generací, tak se budu snažit použít i své vlastní zkušenosti. Jedná se o lidi, kteří si nepamatují svět bez internetu. Proto hlavní doménou této generace jsou informační a komunikační technologie, které jsou s touto generací spjaty již od narození. Charakteristickým znakem Generace Z je život v rychlém tempu, okamžité sdílení myšlenek a poznatků a neustálé využívání komunikačních a mediálních zařízení. Jsou stále online s okolním světem. McCrindle tvrdí, že Generace Z se významně pozitivně liší od ostatních generací zejména v oblasti vzdělávání. Tuto generaci označuje za nejvzdělanější. Příčiny tohoto jevu přisuzuje postupným změnám ve vzdělávacích procesech, kdy povinnou školní docházkou i pozdějším studiem je tráveno více let. Také využívají různé kurzy (např. doplňkové, přípravné). Mají dostupné informace prostřednictvím technologií velmi snadno, rychle a mají vše na jednom místě a stále s sebou. Rozdíl tvoří také způsob vzdělávání, kdy učení nazpaměť začíná být nahrazováno aktivním vyhledáváním a tříděním důležitých informací a podporuje se kreativita. Často se považují za skvělé lídry. Dle McCrinleho názoru excelují svými komunikačními dovednostmi, jsou kreativní a schopni se rychle učit, snadno se přizpůsobují změnám a mezigeneračním rozdílům. (McCrindle, 2014)

Tendence k velkému sebevědomí jsou u této generace velmi vysoké, stejně jako u Generace Y. Důvodem tohoto jevu jsou vysoké nároky a očekávání na tyto dvě generace. Vysoká

očekávání jsou především udávána množstvím a rychlostí změn v rámci globální ekonomiky. (McCrindle, 2014) WHO („The World Health Organisation“) prováděla průzkum, který se týkal Generace Z a na základě studií se zjistilo, že tato nová generace mladých lidí prochází větším množstvím životních fází oproti předchozím generacím. Výstupem tohoto průzkumu WHO je zjištění, že příslušníci Generace Z prochází každou životní etapu mnohem rychleji a do každého období vstupují se značným předstihem. To znamená, že tato generace dospívá mnohem rychleji a je považována za nejrychleji dospívající generaci z hlediska růstu a vývoje. (McCrindle,2014)

Vysoké sebevědomí je jednou z charakteristik Generace Z. To ji vede k vysokým ambicím stát se důležitým článkem každé společnosti, v níž si vybere působit. Vyžaduje neustálé vzdělávání, možnost profesního i osobního růstu, možnost čelit novým výzvám, mít dostatečnou svobodu a požadovanou míru volného času. Generace Z se vyznačuje vysokou flexibilitou, chce se hlavně bavit, ale umí si najít rovnováhu mezi prací a odpočinkem. Chce být součástí dobrého kolektivu, jak v práci, tak mezi přáteli, kteří jsou pro ni důležitou součástí života. (Ferincz, 2015)

Z vlastních zkušeností práce se studenty si však dovoluji tvrdit, že se většinou se jedná o jedince podnikavé, kteří věří, že je možné dosáhnout všeho, čeho chtějí.

5.4 Média

Poslední kapitola se zabývá médii. V první řadě vysvětlím a definuji pojem média, poté rozeberu klasifikaci a dělení médií. Důležitou částí této kapitoly je vliv médií, především na současnou generaci, vliv na trávení volného času, na sebevýchovu, na edukaci. V podkapitole pozitivní a negativní vlivy médií shrnu poznatky pro lepší přehlednost a nakonec se zaměřím na mládež a děti, kteří velmi rádi média používají.

5.4.1 Definice pojmu média - masmédia

„Pojem médium byl odvozen z lat. médium, tj. prostředí, střed a obecně pod pojem médium zahrnujeme jakoukoli skutečnost, která nám zprostředkovává jinou skutečnost.“ (Petříková, Štěpánek, 1998, s.11) Z tohoto tvrzení vyplývá, že médium má jakousi funkci prostředníka či přenašeče informací mezi dvěma lidmi nebo zprostředkovatelem informace a příjemcem. Proto můžeme obecně říci, že jakékoliv médium může být komunikačním prostředkem. (Petříková, Štěpánek, 1998)

Za nejstarší médium obecně je považována řeč. *„Nejpřímější a nejstarším médiem je řeč, která umožňuje vyjadřovat pocity a myšlenky a bezprostředně je sdělovat ostatním.“* (Buermann, 2009, s.12) Tuto myšlenku potvrzuje Sak, který tvrdí, že: *„Médiem je vše, co*

přenáší myšlenku či informaci od udělovatele a co zprostředkovává sdělení. Svým způsobem je tedy médiem i jazyk.“ (Sak, 2007, s.58)

Médium tedy chápeme jako nějaký prostředek stojící mezi příjemcem a vysílačem a umožňuje jejich komunikaci jednosměrně nebo oběma směry. Dříve bylo důležité, aby se mluvčí i posluchač nacházeli na jednom místě ve stejný čas. Nicméně v dnešní době s vývojem médií jsou tyto podmínky (času a prostoru) zanedbatelné. (Buermann, 2009) Masmédia neboli masová média jsou synonymem pro média. Buermann vysvětluje tento termín jako hromadné sdělovací prostředky, které produkují, reprodukují a distribuují informace. Jelikož žijeme v informačním věku a stálý přísun informací je pro nás nezbytný, jsou pro nás nezbytná i masmédia, která hrají velkou roli v začlenění do společnosti. (Buermann, 2009)

Vývoj médií můžeme počítat již od pravěku, kdy lidé přenášeli své sdělení například malbou na stěny v jeskyni či vytesáním písma do kamenů. V této době byla sdělení určena jen malému množství lidí, ale po vynálezu knihtisku bylo možné publikovat knihy širšímu okruhu lidí. Šíření informací se v této době lišilo, jak obsahem, tak způsobem sdělení. Nebylo například možné přenést informaci tak jednoduše z jedné strany světa na druhou. S příchodem masmédií, jako je například televize, rádio, internet apod., se šíření sdělení urychlilo a zjednodušilo. Tato média byla od samého počátku využívána nejen jako zdroj informací, ale především jako zdroj zábavy. Protože lidé se chtějí především bavit a zábavné pořady byly ty, které přivedly lidi k televizi, nikoliv pouze informační pořady. Dnes můžeme vidět že televize je plná zábavných a vzdělávacích pořadů, sportovních přenosů a zvláště krimi filmů a detektivek. (Buermann, 2009)

Médium tedy chápeme jako nějaký prostředek, který se nachází mezi příjemcem a vysílačem. Umožňuje komunikaci jednosměrně, oběma směry a s celým světem nezávisle na čase a prostoru.

5.4.2 Klasifikace a dělení médií

„Dle Saka a Mareše média dělíme na horká (např. rozhlas, film) a chladná (např. televize). Pro horká média je typická nízká participace recipientů. Chladná média poskytují prostor pro lidskou zvědavost.“ (Sak, Mareš, 2007, s.58)

Masmédia jsou *„prostředky, které přenášejí určitá sdělení (slovní, obrazová, hudební) mase příjemců rozptýlených v prostoru nijak nevymezeném.*“ (Smejkal, 1996, s.5)

Obecně média můžeme v dnešní době dělit mnoha způsoby. Pro lepší orientaci v této práci rozdělíme média do dvou skupin na masmédia (tištěná a elektronická) a specializovaná (sociální) média. Masmédia můžeme rozdělit do dvou skupin na elektronická a tištěná. Do specializovaných médií můžeme zařadit podskupinu sociální média, která jsou v dnešní

době ve velkém rozvoji. Média tištěná mají dlouhou tradici od počátků knihtisku. Do této kategorie řadíme například knihy, noviny, magazíny aj. Naproti tomu média elektronická považujeme spíše za moderní. Mezi ně spadá televize, rozhlas, osobní počítač, počítačové hry. Dále speciální oblast sociálních médií popsal Hansen, Schneiderman a Smith. Sociální média odkazují k souboru nástrojů, které můžeme využívat on-line (internet). Takové nástroje podporují sociální interakci mezi uživateli. Pojem sociální média je často používán v kontrastu s tradičnějšími médii, jako jsou televize, knihy, rádio či rozhlas. Tato tradiční média sice doručí obsah masové populaci, ale neumožňují uživateli být kreativní, tvořit či sdílet obsah. (Hansen a kol., 2011)

V následujících podkapitolách bych ráda okrajově zmínila tato vybraná média.

5.4.2.1 Masmédia

Do masmédií řadíme tištěná a elektronická média, která si dále rozdělíme. Tištěná média jako jsou knihy, tisk a různé magazíny ztrácí na popularitě a jsou nahrazovány elektronickými novinami. Televize, rádio, rozhlas, počítač, smartphony řadíme do elektronických médií. Dále uvedu podrobnější charakteristiky.

5.4.2.1.1 Tištěná média - Knihy a tisk

Knihtisk můžeme označit jako velký revoluční zlom v historii. S příchodem knihtisku se vyvinul také pojem médium, proto tištěné knihy můžeme považována za první masové médium, které začalo postupně ovlivňovat širokou veřejnost. V dnešní době knihy jako reálné objekty ztrácí popularitu. S rozvojem filmového průmyslu stále více mladých lidí preferuje zfilmované příběhy, než je čtení knížek a využívání vlastní představitosti. Dalším aspektem je vývoj technologií, kde jsou knihy nahrazovány čtečkami knih a takzvanými e-books (internetové knihy), které umožňují stáhnutí knihy do elektronického zařízení jako jsou počítače, tablety, smartphony či již zmíněné čtečky. Blažek ve své knize píše, že: „*S oslabením role knihy nepřicházíme jen o její přednosti, ale zároveň i o všechny způsoby, jimiž si nás podrobila.*“ (Blažek, 1995; str.89)

Tisk nás informuje o dění ve světě a můžeme ho rozdělit do dvou kategorií. První seriózní tisk, který informuje o nových událostech z celého světa, o důležitých situacích či problémech a aktualitách. Měl by poskytovat objektivní pohled a neměl by manipulovat. Druhou formu tisku nazýváme bulvár, kde jsou většinou subjektivní názory na různé vcelku nepodstatné události pro rozvoj člověka. Můžeme se zde setkat s vulgarismy a obscénností. V dnešní době můžeme téměř všechny informace a aktuality najít na internetu, proto také popularita tisku klesá. Nicméně novinářské společnosti sledují trendy a zavedly i

elektronické noviny, které si můžeme přečíst kdekoliv a kdykoliv na našich elektronických zařízeních jako e-knihy, počítač, smartphone.

5.4.2.1.2 Elektronická média

Elektronická média jsou druhem masmédií a do této skupiny řadíme rozhlas, rádio, televizi, počítač, internet, mobilní telefony, které jsem rozdělila do těchto podkapitol.

Rozhlas neboli rádio

Rozhlas je jedno z nejstarších médií, které vzniklo dříve než televize. Nicméně s příchodem televize rozhlas ustoupil do pozadí. Sloužil a slouží především jako informační prostředek, ale aby se stal zase atraktivním pro posluchače, musel projít určitým vývojem a změnou. Především v dnešní době se rádia již účastní různých akcí, zvou si slavné osobnosti a dělají s nimi rozhovory, pouští různé hity na přání posluchače, kterého tímto vtáhnou do dění. Najímá atraktivní a vtipné moderátory, kteří improvizují. Do vysílání jsou vnášeny bulvární zprávy, agresivní projevy či ne příliš vytržebný slovník. (DeFleur, 1996) V dnešní době je funkce rádia spíše zábavná nežli informativní. Rozhlas neboli rádio je dnes používáno velmi často při činnostech jako kulisa a tam, kde není možné sledování televize. Mezi tyto aktivity můžeme řadit řízení auta, vaření, žehlení, když lidé pracují či hrají hry apod. (DeFleur, 1996) Mladí lidé dnes využívají spíše elektronická rádia a poslouchají hudbu spíše skrze internet.

Televize

Tato technika funguje na principu přenášení signálu na dálku k jakémukoliv počtu recipientů v širokém prostoru. Přenáší zvuk a také pohyblivé obrazy. (Smejkal, 1996)

Veřejnoprávní televize by měla být nezávislá a měla by poskytovat objektivní a všestranné informace na celém území. Kvalitou informací dbá jako instituce na národní a kulturní identitu občanů. (Jiráková, Kopplová, 2003)

Televize dříve sloužila jako sdělovací prostředek. Ale v knize Buermanna stojí, že: „*S rozšířením daného média a s tím souvisejícím používáním soukromými osobami se změnil i způsob komunikace a druh komunikovaných obsahů.*“ (Buermann, 2009, s.20)

Dříve televize měla především vzdělávat příjemce. To se postupem času změnilo a televize ztrácí svůj význam. Dnes slouží spíše jako prostředek zábavy. Začaly se produkovat různé seriály, filmy a soutěžní pořady či debaty. V dnešní době už je také čím dál častější, že televize pouze vyplňuje mezery, běží nonstop jako kulisa, sleduje se individuálně. Přestává informovat, poskytuje dojemové informace, upoutává pozornost, porušuje zažitá zvyky, není komplexní a přestává být důvěryhodná. (Blažek, 1995) Dále se televize používá jako

reklamní portál pro marketing, proto si myslím, že její popularita upadá, především u dnešní mládeže. Z tohoto důvodu je nutné si uvědomit, zda je vhodné trávit svůj volný čas sledováním televize. Televize může do jisté míry ovlivnit naše myšlení a vývoj, proto je nutné pečlivě zvážit jaké programy a informace jedinec, rodiče či děti sledují. Pořady, které jsou nevhodné, jsou ty, které obsahují násilí, pornografii, zdravotní následky, reklamy propagující alkohol, léky, sexualitu.

Televize může být pro člověka nejen přínos, ale také zátěž. Dokonce sám autor Mander zmiňuje, že televize není neutrální, ale záleží na tom, kdo s ní jak bude nakládat, jaké programy bude sledovat, jaké informace si jedinec vybere a jak s nimi naloží. Působením těchto okolností má televize subjektivní vliv na život jedince a může zkreslovat realitu světa. (Mander, 2000)

Počítač a internet

O počítačích můžeme říct, že jsou to média relativně nová. Je to elektronické zařízení různého druhu, jako například osobní počítač, notebook, laptop, tablet či chytré hodinky. Tyto přístroje zpracovávají data pomocí předem definovaných programů a aplikací. V dnešní době jsou využívány dennodenně. Používáme je téměř ve všech oblastech a v některých běžných činnostech dokonce nahradily lidský faktor (např. prodavačky na pokladnách jsou nahrazovány elektronickými pokladnami). Od počátku měly počítače sloužit pouze jako informační médium (stejně jako rozhlas a rádio), postupem času se začaly také užívat pro zábavu, ale především pro podporu lidské činnosti a práce. Tímto se počítače postupně staly součástí každé domácnosti. V dnešní době je spíše nutností mít svůj vlastní osobní počítač (notebook, laptop či tablet). S vývojem počítačové techniky šel ruku v ruce vývoj internetu a dnes je součástí každodenního života. Internet můžeme využívat nejenom v počítačích, ale především skrze smartphony, tablety atd. a je přítomný všude kolem nás pomocí Wi-Fi či předplacených dat. Internet však nespadá do skupiny klasických médií. Je to internetové prostředí, ve kterém probíhají různé typy komunikace, vyhledávání různých informací, nabízí přístup k veškerým materiálům, zprostředkovává zábavu, hudbu, filmy, rádio, televizi, sociální sítě, zprostředkovává hraní online her, online nákupy, vyhledávání všeho druhu (letenky, ubytování, práce, apod.). Umožňuje videohovory a konference, posílání a čtení zpráv, emailů, internetové bankovníctví aj. Toto prostředí dovoluje rychlejší, snadnější, všude přítomnou komunikaci a aktivnější nakládání s informacemi. Jako příjemci můžeme vybírat pouze informace, o které máme opravdový zájem. (Jiráková, Kopplová, 2003)

Na internet můžeme nahlížet jako na technologii neomezených možností. Nicméně celkově počítač i internet mají pozitivní i negativní stránky. Jako pozitivum můžeme uvažovat

funkce jako je rychlá komunikace bez časových a geografických omezení, velké množství informací na jednom místě, podpora při pracovních činnostech. Nicméně internet je i hrozbou, která s sebou přináší anonymitu, soukromé informace a fotografie online, zneužívání osobních dat, šíření pornografie, atd. Proto je třeba děti a mládež před nástrahami internetu chránit, vysvětlit jim nebezpečí a negativní stránky, abychom předešli negativním dopadům na jejich chování a tvorbu hodnot.

Mobilní telefon – smartphone

V dnešní době můžeme mluvit o „chytrých“ telefonech z anglického smartphone. Jsou osobní telefony, které jsou přenosné, mají vlastní operační systém, obsahují různé funkce, aplikace, fotoaparát, internet a mnoho dalších inovací. Pokud máme v mobilním telefonu internet, můžeme se k němu připojit prakticky kdekoliv a kdykoliv. Mobily používáme každý den hlavně ke komunikaci a zábavě, proto se staly nedílnou součástí moderního života. Primární funkcí byla komunikace, nicméně kvůli vývoji širokého portfolia aplikací jde do popředí také zábava především u dnešní mladé generace.

5.4.2.2 Specializovaná média – sociální média

Hlavní rozdíl mezi sociálními a masovými médii je ten, že masová média jsou dílem produkčním určité společnosti a sociální média jsou dílem spíše samotných lidí, kteří se těchto sociálních sítí účastní, sdílí různé zprávy, subjektivní názory a informace, fotografie, videa, hudbu, grafiku, webové sítě. Dle Hansena, Schneiderman a Smitha je sociální médium: *„termín je často používán v kontrastu s tradičnějšími médii, jako jsou televize nebo knihy, které sice doručí obsah masové populaci, ale neumožňují uživateli tvorbu či sdílení obsahu.“* (Hansen a kol., 2011, s.12)

Dále nás sociální média odkazují k používání skupiny nástrojů online. Jsou to takové soubory nástrojů, které podporují sociální interakci, komunikaci mezi uživateli a poskytují širokou škálu možností. *„Umožňují uživatelům spolupracovat při vytváření, hledání, sdílení, hodnocení a rovněž dávání smyslu mase informací dostupných on-line.“* (Hansen a kol., 2011, s.12)

Tito autoři tvrdí, že díky sociálním médiím a jejich aplikacím máme možnost zlepšit porozumění ohledně sociálního dění, porozumění lidem a organizacím, které využívají tyto sociální sítě, protože aktivita na sociálních sítích vytváří velké množství dat o vztazích (např. o tom, kdo koho zná, s kým kdo chatuje, kde kdo tráví čas a na jakých webových stránkách, jaké informace vyhledává). Tato data jsou nadále využívána k různým inovacím či marketingovým strategiím. (Hansen a kol., 2011)

V publikaci Tyrlíka, Macka a Širůčka nalezneme popis odborného výzkumu v oblasti virtuální identity u dospívajících. Vyzorovali, že způsoby pohybu v internetovém prostředí se odlišují. Můžeme využívat internet aniž bychom druhé uživatele upozorňovali, že jsme online (např. můžeme číst online články, diskuse, aj.) anebo se můžeme pohybovat způsobem, kdy je tento pohyb zaznamenán dalšími uživateli (např. chat, sdílení obsahu aj.). (Tyrlík, Macek, Širůček, 2010)

5.4.3 Vliv médií

Vliv médií je velmi významný. Média ovlivňují jak jedince, který je využívá, tak celou společnost. Média ovlivňují a tvarují naše názory, postoje, chování, ale také jsou pro nás zdrojem vzdělávání, působí na náš životní styl, můžou rozšiřovat naše obzory. Pomáhají nám chránit svobodu projevu, šířit kulturu, poskytují zábavu či nás informují o domácím i zahraničním dění. Nicméně na druhou stranu nás mohou uvádět v omyl, vyvolávat určité napětí, jsou odpovědná za snižování vkusu veřejnosti, mohou potlačovat naši kreativitu nebo nás navádět k nevhodnému jednání či zvyšovat hladinu kriminality. Posilují i ohrožují stabilitu společnosti a zároveň podporují i brzdi změny. (Jirák, Kopplová, 2003)

5.4.3.1 Vliv na edukaci ve škole

V dnešní době je zaváděno čím dál více informačních technologií všude kolem nás. Jedním z velkých trendů je zavádět různé technologie do škol a univerzitního prostředí. Do tříd jsou zaváděny počítače, projekory, interaktivní tabule. Téměř každá škola má svou počítačovou učebnu. Žáci a studenti jsou médii ovlivňováni nejen doma, ale i ve škole či na univerzitě. Zda je vliv médií ve školním a univerzitním prostředí žádoucí či nikoliv je diskutované téma. Dle Spitzera *„dodnes skutečně neexistuje žádná nezávislá studie, která by nepochybně dokazovala, že pouhým zavedením počítačů a monitorů do tříd se učení stává efektivnějším.“* (Spitzer, 2014, s.78)

Spitzer tvrdí, že byla provedena studie v níž se vědci snažili zjistit přínos informačních technologií pro učení, nicméně nakonec došli k závěru, že děti, které doma tráví volný čas na počítači, investují méně času do studia. Vzali také v potaz vliv školy a vliv rodinného prostředí a dospěli k názoru, že děti, které tráví doma čas na počítači a snižují tak čas, který by měly věnovat přípravě do školy, mají sklon k nižším výkonům ve škole. (Spitzer, 2014) Dále byl také uskutečněn výzkum, který se týkal širokopásmového připojení k internetu na několika školách. Vědci zjistili, že *„u žáků devátých tříd se ukázalo výrazné zhoršení školních výkonů, přímo úměrné rostoucímu používání internetu. Tento efekt byl silnější u chlapců než u dívek. Jelikož chlapci používají síť k volnočasovým aktivitám více než dívky,*

lze vycházet z toho, že jim internet škodí především tím, že je rozptyluje jejich pozornost.“ (Spitzer, 2014, s.83)

Na závěr lze k médiím, informačním a komunikačním technologiím dodat, že prakticky nepřináší příliš pozitivní vliv na studenty a žáky. Ti jsou těmito médii spíše rozptylováni a mají negativní dopad na postoj žáků k přípravě a učení.

5.4.3.2 Vliv na duševní zdraví

Jak už jsem zmínila média jako taková přináší široké spektrum informací. Televize a i různé počítačové hry jsou zdrojem násilí, na internetu poletují různé články a reklamy s nemravným obsahem. Proto jsou děti bezprostředně ohroženy a může to významně ovlivnit jejich vývoj. *„Násilí na obrazovce především láká k napodobení, děti si třeba zkoušejí šikanováním bezbranných spolužáků, co viděly na videu a oslabuje se jejich schopnost soucitu nebo to může vést k bázlivosti.*“ (Říčan, Pithartová, 1995, s.19)

Jeden z dalších faktorů je to, že *„televize potlačuje vaši schopnost myslet, ale nikoli způsobem, který by vedl k osvobození mysli, odpočinku nebo obnově sil. Vede k mysli ještě vyčerpanější.*“ (Mander, 2000, s.209)

Kromě násilí v televizi může děti ovlivnit i internet, kde se šíří pornografie. V dnešní době je velmi snadné se k ní dostat. Kromě toho také sledováním médií můžeme být izolováni, protože se vytrácí význam osobních styků, slábne naše pozornost a touha pro dosažení cílů. (Říčan, 1995)

5.4.3.3 Vliv na sebevýchovu

Jednou z velmi důležitých součástí vývoje je sebevýchova. Tuto výchovu sebe samotných můžeme označit také jako seberegulaci. Ta narůstá teprve v průběhu školních let. *„Teprve během školního věku se začínají sociální normy morálního jednání stabilizovat a s příchodem logického myšlení a s rozšířením perspektivy je dítě schopno pochopit na obecné rovině určité věci a jevy jako trvalé a hodnotné cíle vlastního jednání.*“ (Langmeier, Krejčířová, 1998, s.130)

Z tohoto tvrzení vyplývá, že mladší školáci by měli být ještě kontrolováni rodiči a ti by měli na trávení volného času dohlížet, aby tak dítě nestráвило u počítače či televize velké množství času. Starší mládež by si již měla být vědoma svého počínání či konání. Přesto je sledování filmů, televize, surfování po internetu a hraní her tak zábavné, že mládež má sama potíže tento čas strávený s médii efektivně regulovat.

5.4.3.4 Vliv na trávení volného času

Volný čas je v podstatě ve svém obsahu a rozsahu provázán s daným typem společnosti, kterému odpovídají určité hodnoty, instituce, vzorce chování a sociální mechanismy spojené s naplňováním volného času. Pokud se tato společnost postará o to, aby mládež trávila volný čas kvalitně, urychlí tím tak rozvoj obecných i specifických schopností mladé generace a potlačí rozvoj negativních sociálních rysů. (Sak, Kolesárová, 2004)

Vliv médií na volný čas jedince nemusí být příliš negativní pokud je vyvážený například sportem, nějakým kroužkem či zálibou v kolektivu. Proto si myslím, že občasné sledování televize či čas strávený na internetu, na mobilu, tabletu či počítači může být užitečný pro rozvoj, nicméně velmi záleží na obsahu, který je sledován. Pokud však jedinec nemá žádné zájmy, nesportuje, nechodí do žádného kroužku a tráví svůj volný čas pouze sledováním médií, určitě to vývoj příliš pozitivně neovlivní.

5.4.4 Pozitivní přínosy a negativní dopady používání médií

V obrázku 4 bych ráda sumarizovala zásadní pozitivní a negativní dopady používání médií, kterými je ovlivňována mládež v dnešní době. Tato tabulka má spíše ilustrační funkci a sestavila jsem ji na základě informací z předešlé části teoretické práce, především z kapitol generace a média.

Obrázek 4 - Pozitivní a negativní dopady využívání médií

Pozitivní vliv medií	Negativní vliv medií
<ul style="list-style-type: none"> • snadný přístup k informacím	<ul style="list-style-type: none"> • snižující se schopnost komunikace v reálném čase
<ul style="list-style-type: none"> • neomezené množství informací	<ul style="list-style-type: none"> • horší navazování nových přátelství v reálném světě
<ul style="list-style-type: none"> • podpora vzdělávání	<ul style="list-style-type: none"> • zhoršení kvality informací
<ul style="list-style-type: none"> • možnost stálé produktivity (na cestách)	<ul style="list-style-type: none"> • šíření nevhodného obsahu informací
<ul style="list-style-type: none"> • neustálý kontakt s rodinou, přáteli	<ul style="list-style-type: none"> • děti méně sportují, více sedí u moderních technologií
<ul style="list-style-type: none"> • možnost seznámení se s novými lidmi ve virtuálním prostředí	<ul style="list-style-type: none"> • snížení slovní zásoby
<ul style="list-style-type: none"> • zaměření se na informace, které nás přímo zajímají	<ul style="list-style-type: none"> • poruchy soustředění a spánku
	<ul style="list-style-type: none"> • zvyšující se obezita
	<ul style="list-style-type: none"> • lenost

5.4.5 Používání médií mládeží a dětmi

„Používání jednotlivých médií bylo v jejich počátečním období vyhrazeno dospělým. Tento obraz se změnil především od období hospodářského zázraku v důsledku stoupající kupní síly mládeže a dalších společenských změn. Již několik let jsou dnes mladiství a děti čím dál tím víc předmětem zájmu mediálního průmyslu.“ (Buermann, 2009, s.37) Z tvrzení plyne, že dříve byla média převážně zaměřená a využívána spíše dospělými, ale v moderní době jsou to spíše mladiství a děti. K největšímu rozkvětu dochází především v používání mobilních telefonů (smatphone), notebooků, tabletů, chytrých hodinek (smartwatch), různých herních konzolí.

Buermann také tvrdí, že *„stále se zvyšující volná dostupnost médií pro mládež a děti, pronikání médií do dětských životních prostorů a vývoj mediálních obsahů kladou na výchovu čím dál větší nároky. Vývoj médií přitom není, jak ukázal tento výklad, jen příčinou, nýbrž také příznakem obecného vývoje lidstva.“* (Buermann, 2009, s.46)

Moderní svět téměř vyžaduje, aby každý mladý člověk měl svůj mobilní telefon a mnoho z nich vlastní i svůj počítač. Můžou si pustit různé pořady, videa, muziku či rádio skrze mobilní telefony a počítače, což vede k individualismu. Místo, aby mládež trávila čas venku s přáteli, s rodinou stahuje se od okolí do svého světa. *„Pozorovatelná individualizace, která může v krajním případě vést až do sociální izolace, je médii bezesporu podporována.“* (Buermann, 2009, s.46)

6. Praktická část

6.1 Cíle výzkumu kvality života a hodnotového systému

Cílem mého výzkumu byla analýza kvality života a výzkum hodnotového systému dnešní generace pod vlivem médií na druhém stupni Základní školy Lomnice nad Popelkou a studentů Vysoké školy Univerzity Hradec Králové, především z Fakulty informatiky a managementu. Cílem bylo zjistit, jaké hodnoty mladí lidé považují za důležité, od koho hodnoty především přejímají, jak tráví volný čas, jak jsou jejich životy ovlivňovány moderními technologiemi a jaký mají pohled na život, společnost a budoucnost. Zajímalo mě, jak mladí lidé tráví svůj volný čas, jestli tráví čas spíše aktivně nebo pasivně. Zda mají záliby nebo tráví svůj volný čas u médií. V rámci výzkumu jsem se zaměřovala také na otázku, zda si mladí lidé uvědomují vliv těchto médií. Jestli si myslí, že jsou pro ně média prospěšná a zda nějakým způsobem obohacují jejich životy.

6.2 Výzkumná metodologie

Pro svůj výzkum jsem zvolila metodu průzkumu na základě dotazníku, který mi byl poskytnut skrze vedoucí mé bakalářské práce paní PhDr. Věrou Strnadovou, Ph.D. od kolegy Jakuba Šnorberta. Dotazníky s názvem YouthSpeak mi tedy byly poskytnuty členem Mezinárodní studentské unie AIESEC, české webové stránky jsou www.aiesec.cz. Program YouthSpeak se zabývá otázkami, které nutí mladé lidi přemýšlet nad životem, vytváří povědomí a budí mladé lidi k akci, aby vyjádřili své názory a začali aktivněji utvářet svět, ve kterém chtějí žít. Proto tento dotazník sloužil jako podklad pro vytvoření vlastního dotazníku po konzultaci s vedoucí bakalářské práce. Dále příkládám internetový odkaz na průzkum, ze kterého byla čerpána inspirace pro vytvoření vlastního dotazníku www.youthspeak.aiesec.cz.

Zkoumala jsem dvě skupiny - mladší žáky ze základní školy a starší studenty z vysoké školy. Obě skupiny respondentů byly požádány o vyplnění stejného dotazníku. Byly použity dvě různé formy dotazování. Mladší žáci ze základní školy vyplňovali tištěný dotazník a starší studenti vyplňovali elektronickou formu dotazníku, ke které byl použit portál www.vyplnto.cz. Mladší skupina respondentů ve věku 12 - 15 let, byla dotazována po předchozí domluvě s vedením Základní školy v Lomnici nad Popelkou, kde byly dotazníky rozdány do třech tříd na 2. stupni při hodinách základů společenských věd. Návratnost dotazníků byla stoprocentní. Starší skupina respondentů ve věku 20 - 23 let byla dotazována stejným dotazníkem, který jsem převedla do online podoby a rozeslala kolegům a kolegyním na Univerzitě Hradec Králové na Fakultě informatiky a managementu. Odpovědi jsem statisticky vypracovala do formy tabulek v programu Microsoft Excel, což je tabulkový procesor od firmy Excel. Dále jsem vytvořila grafy (koláčové, sloupcové) pro

lepší názornost a přehlednost výsledků. Ke každé otázce jsem uvedla graf, tabulku nebo obojí a uvedla stručný komentář. Dohromady bylo 165 dotazníků s tím, že jeden dotazník ze základní školy nebyl kompletně vyplněn, tak byl z výzkumu vyřazen. Výzkumný vzorek se tedy skládal z 82 žáků (39 chlapců + 43 dívek) ze základní školy ve věku 12 - 15 let. Druhá skupina se také skládala z 82 studentů (43 mužů + 39 žen) z vysoké školy ve věku 20 - 23 let. Zpracovávala jsem celkem odpovědi od 164 respondentů.

Dotazník, který jsem vytvořila podle vzoru od paní doktorky PhDr. Věry Strnadové, Ph.D. přikládám v příloze. Dotazník se skládal z 15 otázek. Otázky byly jak otevřené, tak uzavřené, dále pak výběrové a výčtové.

6.3 Výsledky výzkumu

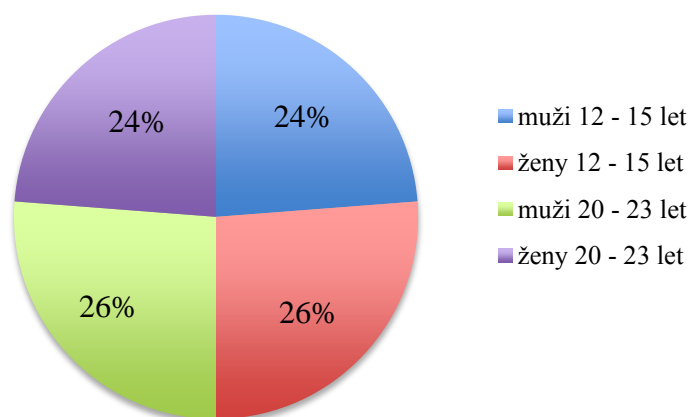
Otázka č.1: Pohlaví

V otázce č.1 jsem se ptala respondentů na pohlaví, zda je dotyčný muž či žena. Výsledky této otázky jsem zpracovala do níže uvedené tabulky a graficky znázornila do grafu v procentech (viz graf 1).

Tabulka 1 - Rozdělení výzkumného vzorku

	12 - 15 let		20 - 23 let		Celkem	
	Počet	%	Počet	%	Počet	%
muži	39	24%	43	26%	82	50%
ženy	43	26%	39	24%	82	50%
celkem	82	50%	82	50%	164	100%

Graf 1 - Rozdělení výzkumného vzorku

Z tabulky 1 je viditelné, že výzkumný vzorek se skládal z 82 žáků (39 chlapců + 43 dívek) ze základní školy ve věku 12 - 15 let. Druhá skupina se také skládala z 82 studentů (43 mužů + 39 žen) z vysoké školy ve věku 20 - 23 let. Dohromady bylo 164 respondentů.

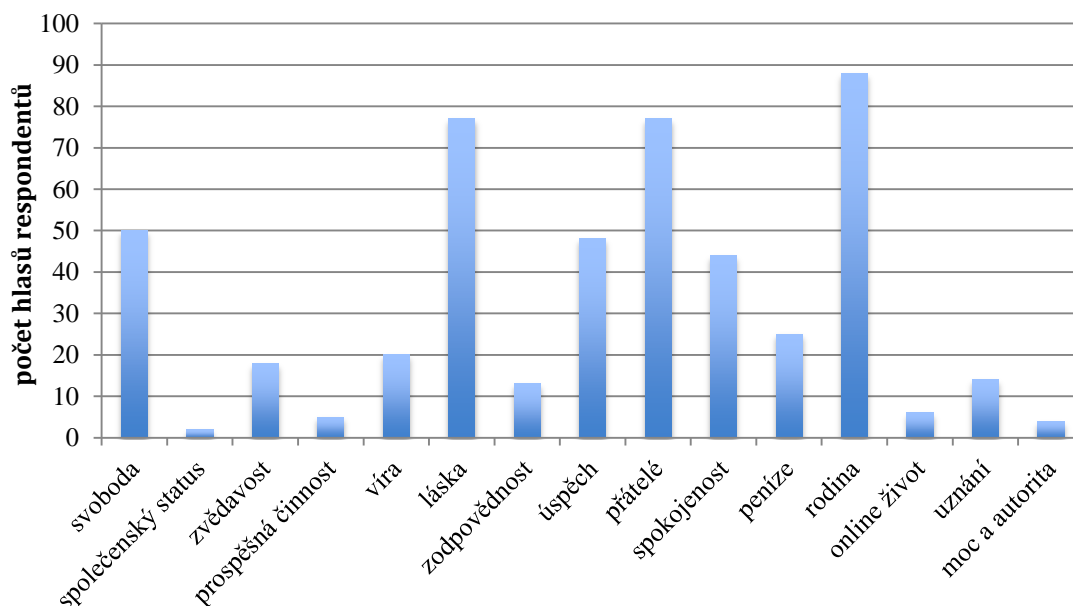
Otázka č.2: Do jaké věkové kategorie patříš?

V dotazníku jsem uvedla na výběr dvě kategorie v rozmezí třech let. První kategorie byla 12 – 15 let žáci základní školy druhého stupně. Druhá kategorie 20 – 23 let vysokoškoláci. Výsledky této otázky jsem zpracovala již výše (viz tabulka 1 a graf 1).

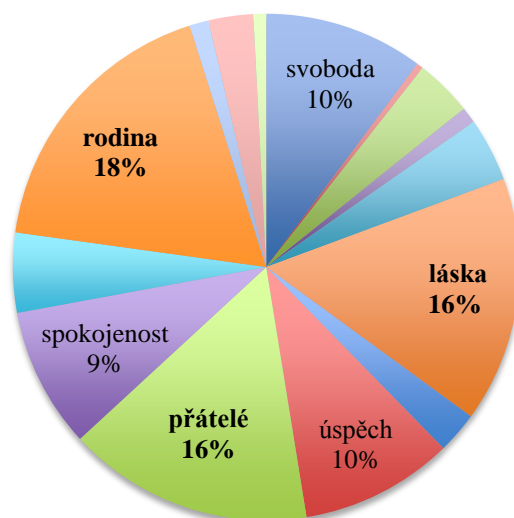
Z grafu vyplývá, že jsem získala velmi podobný počet respondentů, jak v kritériích věku, tak i pohlaví. Na základní škole byly dotazníky distribuovány učiteli ve třech třídách. Z toho můžeme usoudit, že počet dívek i chlapců v těchto třídách je velmi vyrovnaný.

Otázka č.3: Jaké jsou tři hlavní hodnoty, které tě vedou ve tvém životě?

Graf 2 - Hlavní životní hodnoty respondentů - celkově

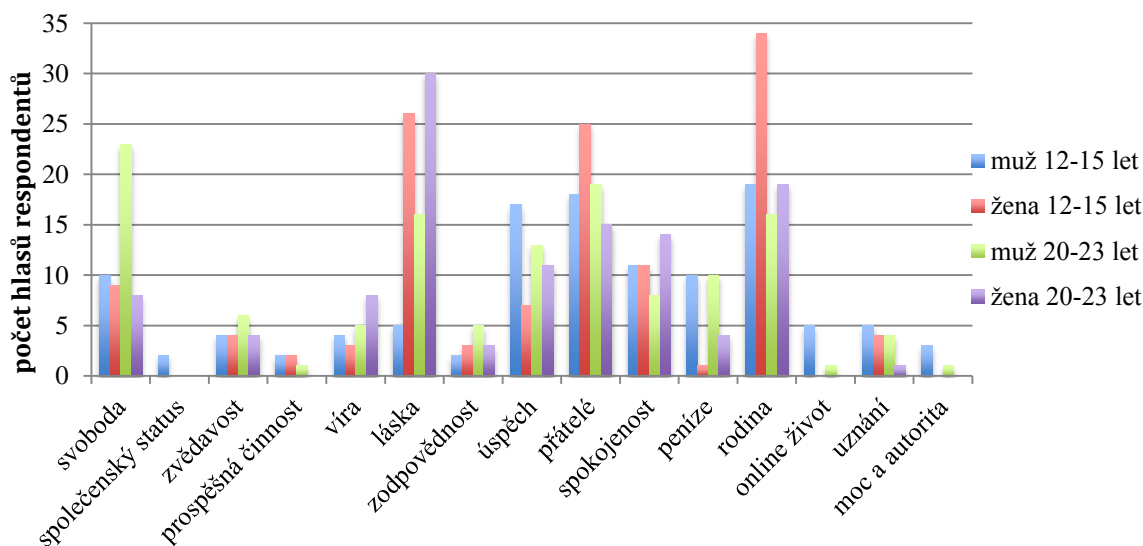

Graf 3 - Hlavní životní hodnoty respondentů – celkově v procentech

U této otázky měl každý respondent uvést tři nejdůležitější hodnoty, které ho vedou v jeho životě. Prováděla jsem dva rozborů. V prvním případě v grafu 2 jsem uváděla výsledek nejdůležitějších hodnot dnešní generace bez ohledu na věk či pohlaví. Graf je uváděn v jednotkách hlasů respondentů a každý respondent mohl rozdat tři hlasy. Za nejdůležitější hodnotu celkově je považována stále rodina, která získala 18 % (získala 88 ze 492 hlasů), za ní se stejnou procentuální hladinou následovaly hodnoty jako láska a přátelé 16 % (77 ze 492 hlasů). Dalšími nejčetnějšími hodnotami jsou svoboda získala 10 % (50 ze 492 hlasů), úspěch získal 10 % (48 ze 492 hlasů) a spokojenost má 9 % (44 ze 492 hlasů). Zbylá procenta byla rozdělena do zbývajících devíti hodnot jako jsou peníze, víra, zvědavost, uznání, zodpovědnost, online život, prospěšná činnost, moc a autorita, poslední nejnižší počet hlasů získal společenský status.

Graf 4 - Hlavní životní hodnoty respondentů - kritéria věku a pohlaví

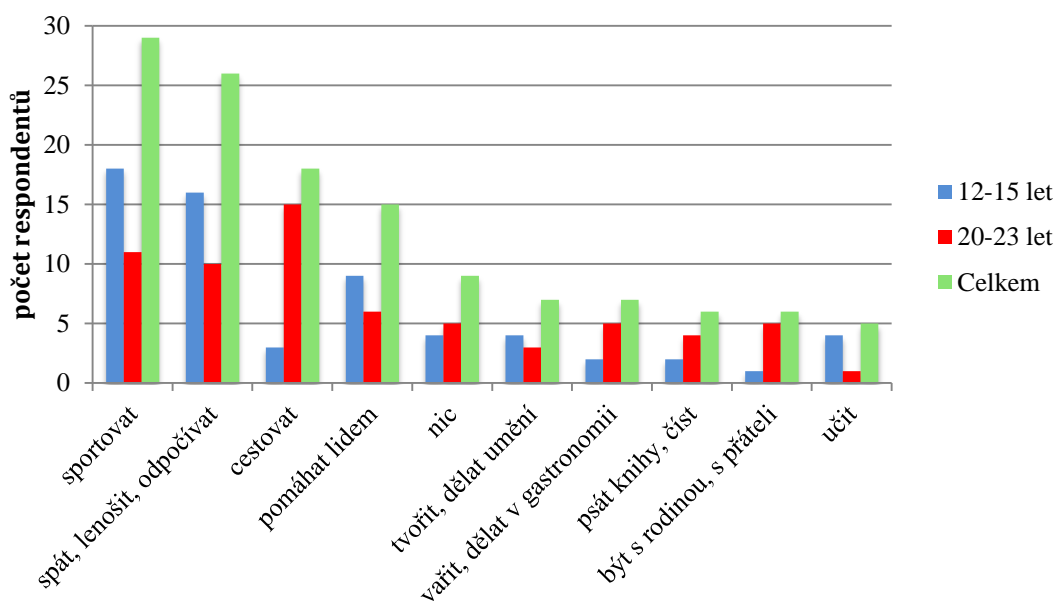

V grafu 4 jsem vzala na vědomí věk a pohlaví respondentů. Z grafu je viditelné, že rozdíly v hodnotovém žebříčku mládeže jsou velmi výrazné. U chlapců ve věku mezi 12 - 15 lety je na prvním místě rodina (získala 16 % hlasů chlapců ve věku 12 – 15 let), hned za ní jsou přátelé (15 % hlasů) a pak až úspěch (14 % hlasů). Naproti tomu muži ve věku mezi 20 - 23 lety uvádí na prvním místě jednoznačně svobodu (získala 18 % hlasů mužů ve věku 20 – 23 let), na druhém místě pak přátelé (15 % hlasů) a až na třetí pozici se umístila rodina a láska (13 % hlasů). Naopak u dívek ve věku 12 - 15 let je na první příčce rodina (získala 26 % hlasů dívek ve věku 12 – 15 let) s jasnou převahou, na druhém místě je láska (20 % hlasů) a následují přátelé (19 % hlasů). Zajímavé je, že ženy ve věku 20 - 23 let uvádí stejné hodnoty jako mladší dívky, ale v odlišném pořadí. Na první místo řadí lásku (získala 26 % hlasů žen ve věku 20 – 23 let), následně rodinu (16 % hlasů) a na třetí místo přátelé (13 % hlasů). Zajímavá je skutečnost, že mladší respondenti ve věku 12 - 15 let za nejdůležitější považují rodinu, dospělí muži nejvíce touží po svobodě a dospělé ženy po lásce. Z těchto výsledků je zřejmé, že mezi nejdůležitější hodnoty dnešních generací stále patří rodina, přátelé a láska, ale těmto hodnotám přisuzují různou důležitost v různém časovém období života. Žáci ve věku 12 – 15 let řadí rodinu na první místo. Ženy ve věku 20 – 23 let na druhé místo, chlapci a muži až na třetí pozici.

Otázka č.4: Kdybys mohl/a být placený/á za jakoukoliv činnost, jakou aktivitu bys dělal/a?

Tato otázka byla otevřená a respondenti mohli volně uvádět své odpovědi, které jsem shrnula do okruhů, které se v odpovědích prolínaly. Formulace této otázky je schválně otevřená, protože jsem chtěla zjistit, jak mladí lidé tuto otázku uchopí. Do grafu 5 jsem vybrala deset nejčtetnějších oblastí a graf je uváděn v jednotkách počtu respondentů, kteří uváděli tuto odpověď.

Graf 5 - Vybrané aktivity respondentů

Z grafu 5 je patrné, že nejvíce oblíbenou aktivitou je sport a dnešní generace by ho ráda dělala na profesionální úrovni, především muži. Uváděli zde sporty jako je fotbal, hokej, florbal, atletika, tenis, tanec, jízda na koni, ale i profesionální poker. Sport by nejvíce chtěli dělat žáci ve věku 12 – 15 let (tvořili 62 % odpovědí). Na druhém místě se nejčastěji vyskytovala odpověď jako je např. spánek, lenošení, odpočívání, relax, gaučing apod. Odpovědi tímto směrem jsem čekala, protože jsem ve stejné věkové kategorii jako respondenti 20 - 23 let (tvořili 39 % odpovědí) a vím, jak málo času v dnešní uspěchané době a se všemi aktivitami (škola, práce, sport, domácnost aj.) má člověk na odpočinek. Nicméně jsem nečekala tak vysokou četnost odpovědí u dětí ve věkové kategorii 12 - 15 let, kteří tuto činnost přiřadili na druhé místo (tvořily 61 % odpovědí). V této nižší věkové kategorii 12 – 15 let tuto odpověď volilo převážně více chlapců, ale u studentů VŠ to bylo 50 % mužů a 50 % žen. Třetí nejvyšší hodnotu získala aktivita cestování, kterou zařadili studenti VŠ za nejdůležitější a tvořili 83 % odpovědí, což je oproti žákům ZŠ značný

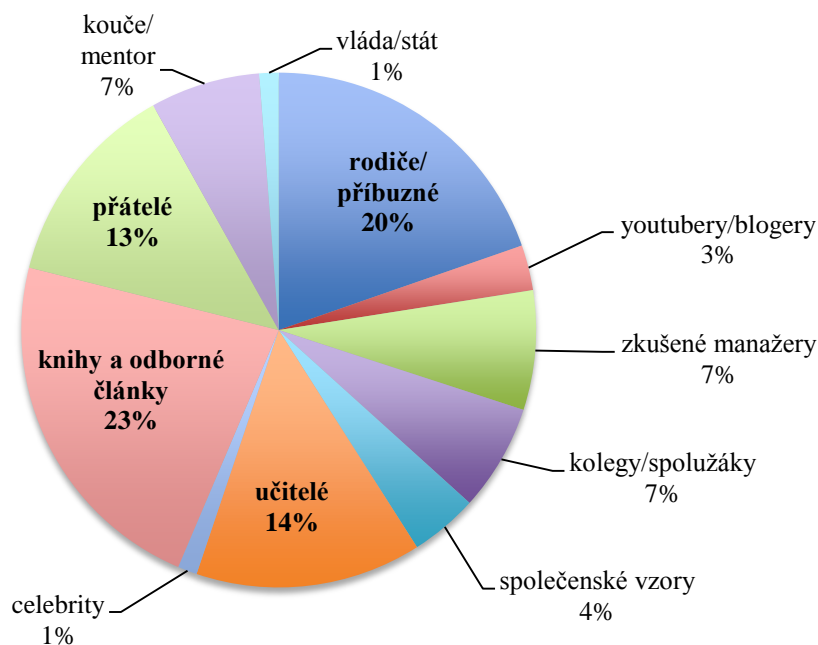

rozdíl 17 %. Tento rozdíl přisuzuji tomu, že na VŠ se od studentů očekává, že budou cestovat, studovat v zahraničí, jezdit na stáže a také jim jsou nabízené skvělé možnosti pro vycestování na UHK. Jednu z posledních nejvyšších četností získala aktivita pomáhat lidem, kde převážně mladší žáci ZŠ uváděli dobročinnost, charitu apod. Studenti VŠ již uváděli zaměstnání, jako jsou například doktoři a sestry. Oblasti s nižší četností pak byly např. tvorba a umění, fotografování, oblast gastronomie a restaurátérství, psaní knih, čtení a auditor. Studenti VŠ uváděli vaření a to jak muži, tak ženy, dále pak chtěli trávit čas s rodinou. Naopak učit se chtěli žáci ZŠ, především dívky. Jedna z četných odpovědí byla také odpověď nic, která měla také velmi vysokou četnost. Přisuzuji to vysokým nárokům na studenty v době vyplňování dotazníku, či lenosti.

Otázka č.5: Jaké tři zdroje považuješ za nejdůvěryhodnější při získávání nových informací?

U této otázky měl každý respondent uvést tři nejdůležitější zdroje získávání informací. Vytvořila jsem dva grafy, koláčový graf 6, který je shrnutím všech odpovědí dnešních generací, abych mohla hodnoty porovnat v procentech. Následně jsem vytvořila graf 7 sloupcový, abych mohla porovnat rozdíly mezi jednotlivými generacemi.

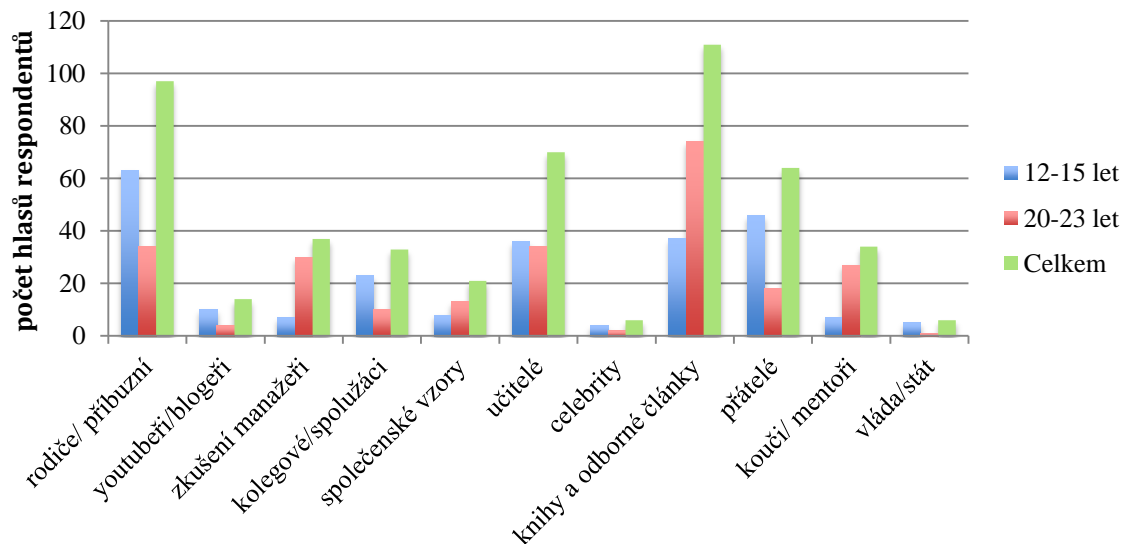
Graf 6 - Zdroje informací - celkem

Z grafu 6 je viditelné, že nejdůležitější zdroj informací pro dnešní generace jsou knihy a odborné články s hodnotou 23 %, hned za tím s 20 % se umístili rodiče a příbuzní, následně s nižšími hodnotami učitelé 14 % a přátelé 13 %. Tyto zdroje informací dohromady dávají 70 %, zbylých 30 % je rozděleno mezi ostatních 7 informačních zdrojů s tím, že nejnižší

hodnotu získal bod celebrity 1 % a také vláda a stát 1 %, což je překvapujícím zjištěním, že dnešní generace příliš nedůvěřuje vládě a státu.

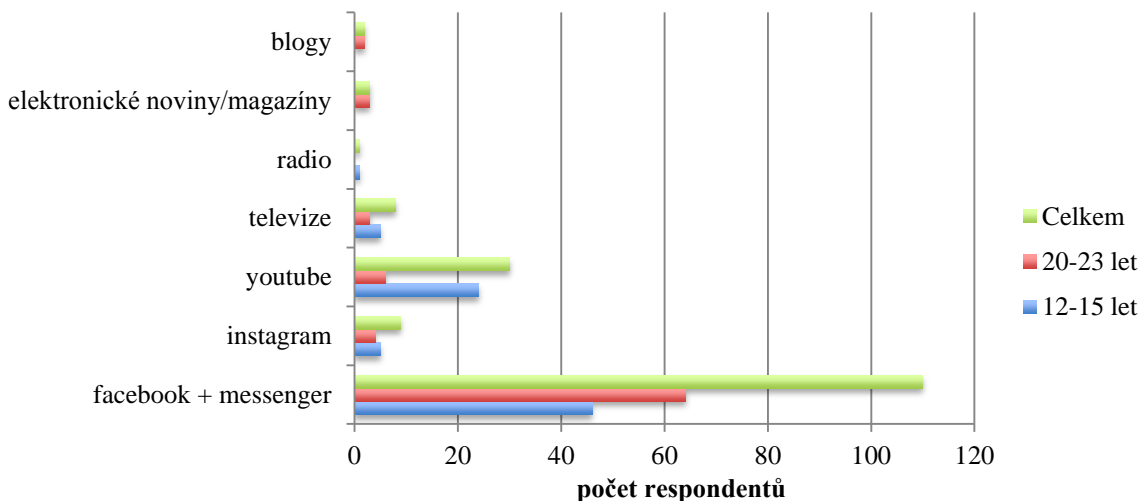
Graf 7 - Zdroje informací - dle věkových kategorií

Graf 7 je podrobnější a navazuje na graf 6, kde jsem porovnávala odkud obě dvě věkové kategorie čerpají nové informace, inspiraci a hodnoty. Graf 7 je uváděn v jednotkách hlasů respondentů a každý respondent mohl rozdat tři hlasy, takže dohromady bylo rozdáno 492 hlasů. Když jsem tyto hodnoty porovnávala, zjistila jsem že jsou hodnoty žáků ZŠ a studentů VŠ značně rozdílné. Velký rozdíl můžeme pozorovat v bodech rodiče, příbuzní a přátelé, které věková kategorie 12 - 15 let považuje za nejdůležitější a nejdůvěryhodnější zdroj informací (26 % z 246 hlasů žáků), věková kategorie 20 – 23 let přisuzuje příbuzenstvu menší důvěryhodnost (14 % z 246 hlasů studentů). Naopak knihy a odborné články jsou nejdůležitější pro věkovou kategorii 20 - 23 let (30 % z 246 hlasů), žáci 12 – 15 let čerpají z knih a odborných článků méně (15 % z 246 hlasů). Za důležité zdroje žáci ve věku 12 – 15 let považují také učitele (14 % z 246 hlasů), studenti 20 – 23 let čerpají také od učitelů a profesorů (14 % z 246 hlasů). Za nejméně důvěryhodný zdroj informací dnešní generace považuje vládu a stát, žáci 12 – 15 let (2 % z 246 hlasů), studenti 20 – 23 let (pouze 0,5% z 246 hlasů).

Otázka č.6: Kterou aplikaci/ médium nejvíce využíváš?

Graf 8 - Nejvyužívanější média

Graf 8 je uváděn v počtech respondentů. Z grafu je jasné, že nejvíce populární médium je Facebook a Messenger, což je aplikace využívaná na mobilních telefonech a lidé pomocí Messengeru můžou chatovat, posílat si zprávy zadarmo pomocí internetu. Facebook s Messengerem získal 67 % a využívají ho obě generace. Studenti VŠ využívají Facebook o 16 % více (12 – 15 let 42 % a studenti 20 – 23 let 58%). Na druhém místě je Youtube a získal 18 %, nicméně uživatelé jsou převážně v mladším věku o 60 % více (12 - 15 let 80 % a studenti 20 -23 let 20 %). Žáci na Youtube sledují videa, hudbu, youtubery podle svého výběru a zájmů. Instagram získal 6 % a tím se dostal na třetí pozici. Instagram využívají obě věkové skupiny. Z tohoto průzkumu je jasné, že mladá generace neklade již takový důraz na klasická masmédiá jako je televize, rádio a tisk. Televize získala pouze 5 % a rádio 1 %. Mladí lidé si spíše pouští videa a hudbu skrze svá zařízení a internet podle svého výběru. Mladá generace určitě využívá denně mnoho aplikací a komunikačních technologií, ale v této otázce jsem chtěla zjistit, **které médium využívají ze všeho nejvíce**. Na výběr jsem dále uváděla média jako je Snapchat, Whatsapp, Twitter, tisk, ale žádná položka nezískala hlas, proto jsem je do grafu nezařadila.

Otázka č.7: Kolik hodin denně trávíš na tomto médiu času?

Tato otázka č.7 je podotázkou otázky č.6, kdy jsem zjišťovala, které médium mladí lidé využívají nejvíce každý den. Uvádím graf průměrného času, který na daných médiích mládež tráví.

Tabulka 2 - Počet hodin za den věnovaných médiím – žáci ZŠ 12 - 15 let

12-15 let	1 hodina/den	2 hodiny/den	3 hodiny/den	4 hodiny/den	5+ hodiny/den	Průměr
Facebook & Messenger	8	11	11	3	13	3,04
Youtube	7	7	7	1	2	2,34
Instagram	4	1				1,20
televize	2		2	1		2,40
rádio	1					1,00

Tabulka 3 - Počet hodin za den věnovaných médiím – studenti VŠ 20 - 23 let

20-23 let	1 hodina/den	2 hodiny/den	3 hodiny/den	4 hodiny/den	5+ hodiny/den	Průměr
Facebook & Messenger	8	17	20	10	9	2,92
Youtube	1	4	1			2,00
Instagram	1	2	1			2,00
televize		1		1	1	3,67
elektronické noviny		2		1		2,67
blogy	1			1		2,50

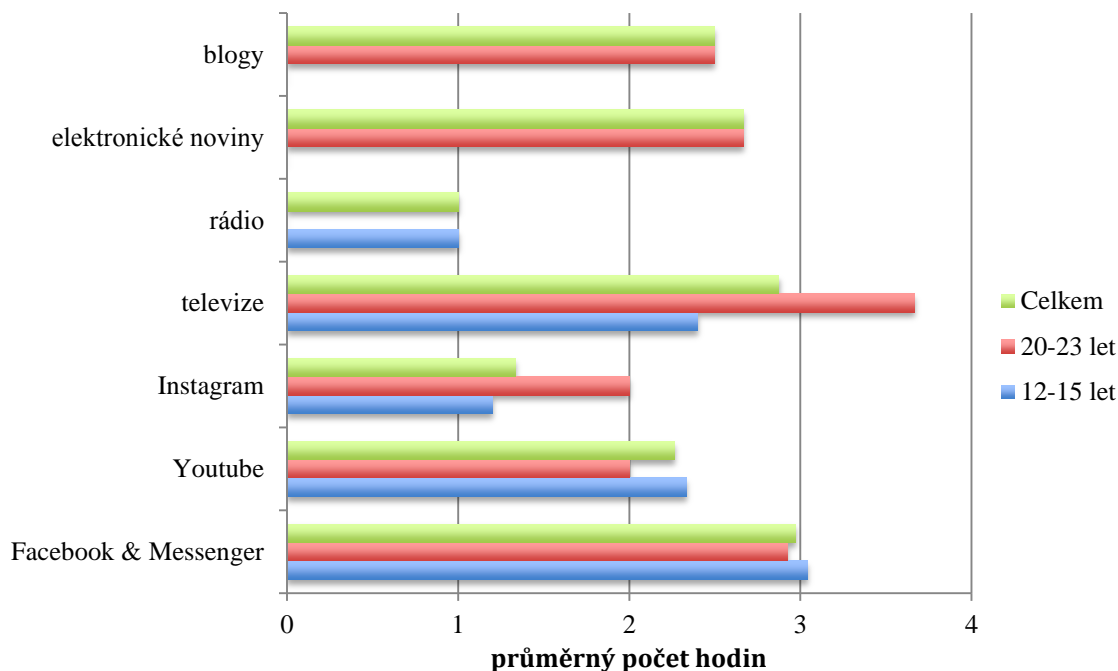
Tabulka 4 - Průměrný počet hodin věnovaný médiím - celkem

	Celkově průměrný počet hodin
Facebook & Messenger	2,97
Youtube	2,27
Instagram	1,33
televize	2,88
rádio	1,00
elektronické noviny	2,67
blogy	2,50

V tabulkách 2 a 3 jsem uvedla výsledky celkového počtu respondentů rozdělených dle věku. Protože jsem chtěla zjistit, jaký je průměrný počet hodin strávený s nejoblíbenějšími médii, spočítala jsem z hodnot variabilní průměr pro každé médium následovným způsobem. Tabulky jsem rozdělila na média v levém sloupci a horní řádek na počty hodin, které mládež denně věnuje médiu. Počty osob jsem vyplňovala do tabulek. Každý počet osob jsem vynásobila hodinami v řádku a celkové číslo vydělila celkovým počtem osob

využívající toto médium a tím jsem zjistila průměrný počet hodin v tabulce 4. Průměry jsem dále zpracovala do grafu 9 (viz níže), abych mohla věkové skupiny vzájemně porovnat.

Graf 9 - Průměrný počet hodin za den věnovaný médiím

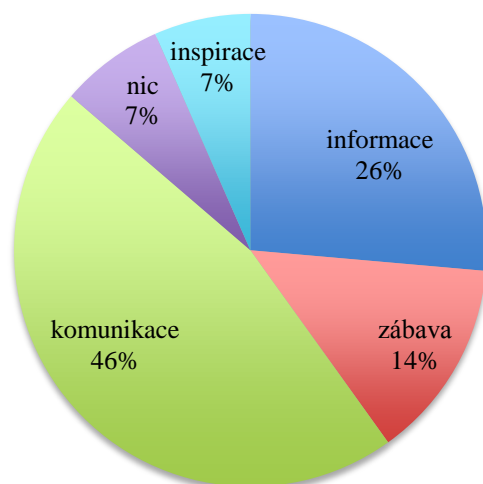
Graf 9 je tedy výsledek průměrných hodin, které jednotlivé generace denně daným médiím věnují. Nejprve zhodnotím výsledky, které byly poměrně stejné a patří sem například Facebook + Messenger, na kterém nejen tráví čas nejvyšší počet respondentů, ale také obě skupiny nejvíce času s průměrnou hodnotou 2,97 hodin za den (mladší respondenti 12 – 15 let na Facebooku tráví v průměru o 0,1 hodiny za den více času než starší generace). Poměrně podobné hodnoty obě skupiny uváděly u Youtube, kde průměrně tráví 2,27 hodin za den. O trochu více času na Youtube tráví mladší respondenti (v průměru na Youtube mladší žáci 12 – 15 let tráví o 0,3 hodiny za den více). Poměrně velké rozdíly jsem zaznamenala u televize, kterou nejvíce sledují starší respondenti (starší studenti 20 – 23 let tráví u televize o 1,27 hodin za den více), mladší žáci nejspíše preferují modernější typ médií. Televize se v otázce průměrného trávení volného času dostala na druhé místo s hodnotou 2,88 hodin za den. Obě věkové skupiny sledují také Instagram s tím, že u starších studentů je popularita vyšší. Největší rozdíly sledujeme u médií jako jsou blogy a elektronické noviny či magazíny, které jsou velice oblíbené u studentů 20 - 23 let, kteří zde hledají kvalitní informace, samostudium, rozšiřují si znalosti ve svých zájmech a dále se vzdělávají. Tento druh médií nedostal jediný hlas od žáků 12 - 15 let. Ti věnují svůj volný čas spíše zábavě nežli dalšímu sebevzdělávání. Rádio je zase nejméně oblíbené u starších

studentů (nezvolili jej). Mladší žáci mu také nepřisuzují příliš vysokou hodnotu. Nicméně mladší žáci ve věku 12 – 15 let sledují spíše sociální sítě a zábavu a studenti ve věku 20 – 23 let také sledují Facebook, ale dále upřednostňují vzdělávání (blogy a elektronické noviny).

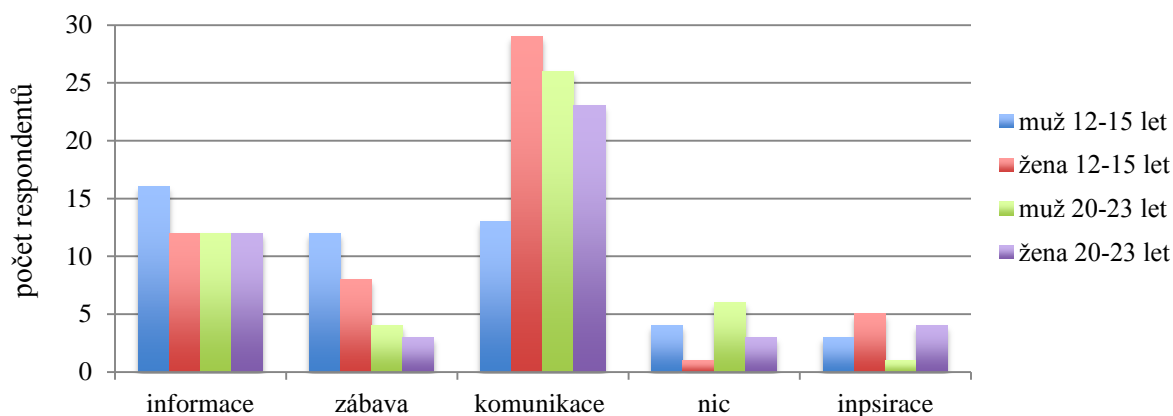
Otázka č.8: Čím ti toto médium obohacuje život (jaké hodnoty ti přináší)?

Tato otázka č.8 je také podotázkou otázky č.6, kdy jsem zjišťovala, jaký mají daná média vliv na život dnešní generace, jestli je nějakým způsobem obohacují a přináší důležité hodnoty, či naopak zda jim daná média žádné hodnoty nepřináší. Tato otázka byla otevřená a respondenti mohli volně uvádět své odpovědi, které jsem shrnula do okruhů, které se v odpovědích prolínaly. Odpovědi jsem zpracovala do grafu 10, jsou rozděleny dle okruhů a jsou uváděny v procentech. V následujícím grafu 11 jsem pro porovnání rozdělila respondenty, jak z hlediska věkových kategorií, tak z hlediska pohlaví.

Graf 10 - Hodnoty médií - celkem

Graf 11 - Hodnoty médií dle dnešní generace

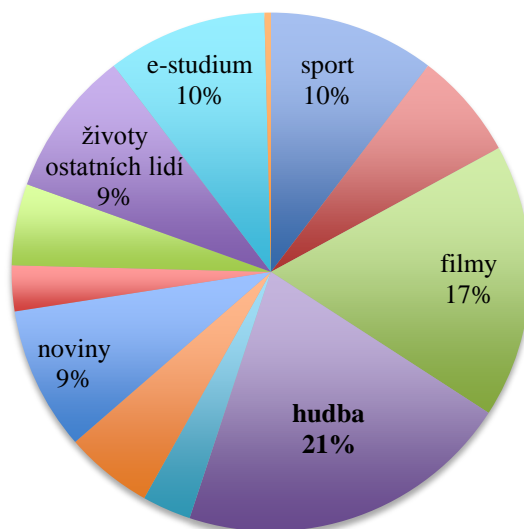

Z grafů 10 je patrné, že nejdůležitější hodnotu, kterou média vnáší do životů dnešní generace, je komunikace která se vyšplhala na 46 % a tím získala značný počet hlasů. Větší důležitost na komunikaci kladou starší studenti ve věku 20 - 23 let, kdy uváděli že mohou být ve stálém spojení, jak s přáteli, přítelem či přítelkyní, tak spolužáky a kolegy. Mohou řešit studijní záležitosti online, mohou sdílet své životy a komunikace je velmi snadná, rychlá a dostupná. Velký důraz dávali na pojem stálé spojení, což přisuzují dnešnímu modernímu trendu být online. U mladších žáků 12 - 15 let jsem zjistila poměrně velké rozdíly mezi chlapci a dívkami, kde mladé dívky ohodnotily komunikaci jako nejdůležitější hodnotu oproti ženám a mužům, naopak chlapci 12 - 15 let považovali za nejdůležitější informace, kde zdůrazňovali především možnost volby, pak následovala komunikace a hned za ní zábava s obdobnými hodnotami. Na druhém místě se umístila hodnota informace, která získala 26 %, následně zábava 14 % a nakonec inspirace 7 % a se stejnými procenty také odpověď nic 7 %. Mnoho studentů a žáků (nejvíce však muži) uvádělo, že daná média ve skutečnosti žádný přínos na jejich život nemá, že je ničím neobohacuje a že čas strávený na těchto médiích není nijak produktivní a spíše tím zabíjí svůj volný čas a nudu. Zajímavé je zjištění, že celých 7 % z výzkumného vzorku nezískávají žádnou hodnotu skrze média a stejně jim svůj volný čas věnují. Pro porovnání generací je pro nás zajímavá situace, kdy můžeme pozorovat, že s rostoucím věkem respondentů klesá potřeba zábavy, kde mladší žáci 12 - 15 let tvoří 74 % odpovědí a studenti zbylých 26 %. Z grafu 11 vidíme, že muži na internetu vyhledávají více zábavy, než ženy, které hledají spíše inspiraci a nové nápady.

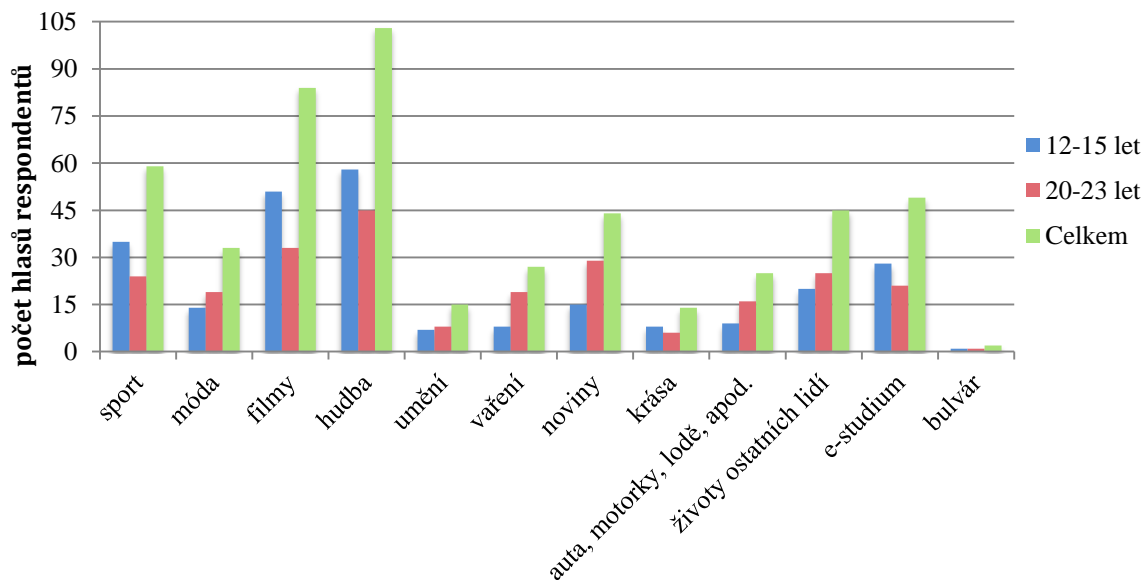
Za důležité zjištění považují to, že dnešní generace stále kladou velký důraz na komunikace. Ať je to komunikace face to face či komunikace skrze média. Je skvělé zjištění, že komunikace získala skoro 50 % hlasů všech respondentů a je pro mladé lidi důležitější než pasivní zábava a upadání do izolace.

Otázka č.9: Na jaké informace se na internetu zaměřuješ? (vyber tři možnosti)

Graf 12 - Nejčastěji vyhledávané informace na internetu – celkově v procentech

Graf 13 - Nejčastěji vyhledávané informace na internetu – kritéria věku

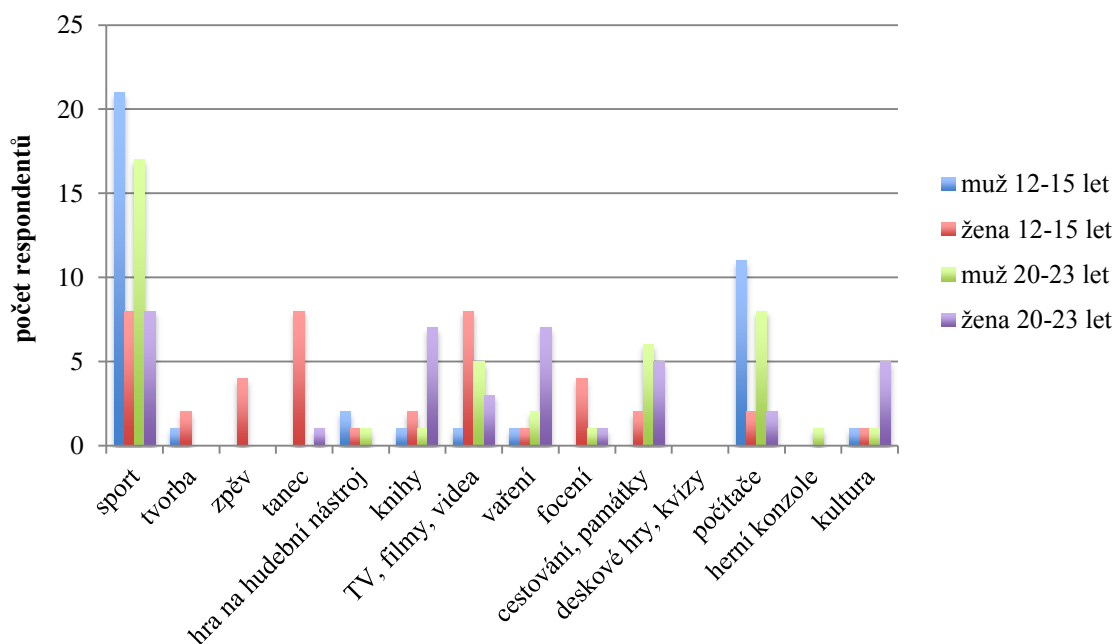
U této otázky č.9 jsem sledovala, na jaký okruh informací se na internetu zaměřují dnešní generace. Každý respondent mohl zvolit tři odpovědi. Vytvořila jsem dva grafy. První je koláčový graf, který je celkovým za obě kategorie a v druhém sloupcovém grafu jsem zavedla kritéria věku pro porovnání rozdílů mezi věkovými kategoriemi. Z grafu 12 je jasné, že hudba se umístila na prvním místě, na druhém místě filmy a pak sport, což znamená že mladí lidé se rádi baví a ve svém volném čase na internetu převážně

vyhledávají zábavu a informace. Což odpovídá výsledkům z předchozí otázky č.8, kdy mladí lidé uváděli, že jim vybraná média obohacují život o informace a zábavu. Nicméně z tohoto grafu je vidět, že i když jsou informace pro mladé lidi důležité, dávají přednost zábavě. Především žáci ZŠ 12 - 15 let mají vždy o něco vyšší hodnoty, co se týče sledování hudby, filmů a sportů na internetu a překvapivě mají i vyšší hodnoty v poli e-studia. Tento okruh e-studia měl celkové hodnoty podobně vysoké jako okruh noviny a životy ostatních lidí. Studenti VŠ měli vyšší hodnoty v oblastech sledování novinek a dění ze světa, více se zaměřují na životy ostatních lidí, vaření, módu, umění, automobily a tyto více zaměřené oblasti.

Otázka č.10: Jakou zálibu nejraději děláš ve volném čase?

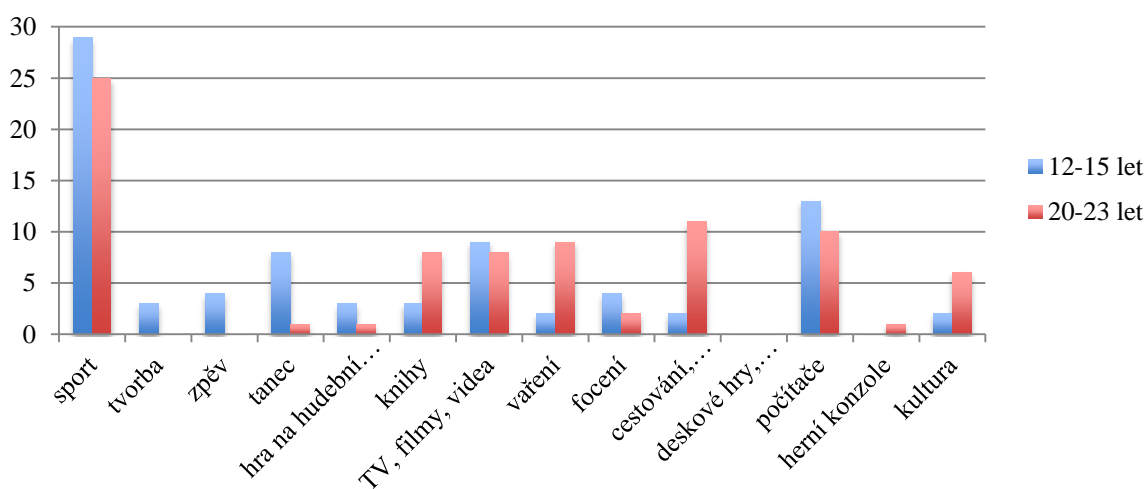
Graf 14 - Koničky a volný čas – kritéria věku a pohlaví

U této otázky jsem porovnávala chlapce, dívky, muže a ženy, protože jak je z grafu 14 viditelné, je ve způsobu trávení volného času mezi pohlavím ani mezi generacemi značný rozdíl. Prvně jsem porovnávala rozdíly mezi pohlavím v grafu 14 a v následujícím grafu 15 (viz níže) jsem se zaměřila ne mezigenerační rozdíly. U chlapců 12 - 15 let i mužů 20 - 23 let byl na prvním místě sport s vysokým bodovým hodnocením (chlapci 12 – 15 let 21 z celkového počtu 39 chlapců 12 – 15 let, muži 20 – 23 let 17 z celkového počtu 43 mužů 20 – 23 let). Na druhém místě se umístil čas strávený u počítače stejný pro obě dvě kategorie (chlapci 11 hlasů z 39 chlapců, muži 8 z celkového počtu 43 mužů). Na třetí

pozici se u chlapců umístila hra na hudební nástroj, čtení, sledování televize a filmů, tvorba, či zájem o kulturu. Všechny tyto zájmy se pohybovaly s velmi malou bodovou hodnotou. Nejvíce hlasů tedy chlapci přiřadili sportu a počítačům. U mužů se na třetí příčce umístil zájem o cestování a památky a s podobnou bodovou hodnotou sledování televize, filmů, či videí. Naopak u dívek bylo bodové hodnocení velmi vyrovnané a stejný počet bodů získal sport, tanec, sledování televize, filmů, videí (všechny činnosti získaly 8 hlasů ze 43 celkového počtu dívek 12 – 15 let). Starší ženy měly také na prvním místě preferenci sportu (8 žen z celkového počtu 39 žen ve věku 20 – 23 let). Dále uváděly stejné hodnoty u čtení knih a vaření. Přisuzuji tuto skutečnost přípravě na budoucí život a zájem o vzdělání (7 ze 39 žen). Z těchto výsledků je jasné, že chlapci a muži raději tráví svůj volný čas aktivně a sportují a pak si rádi sednou k počítači a tráví svůj volný čas sami. Naopak z grafu dívek a žen můžeme vypožorovat, že čas strávený na počítači či hraní her je pro dívky a ženy nejméně oblíbený, raději sportují, tancují, čtou si, vaří, zpívají, tvoří a rozvíjí svou osobnost a kreativitu.

Graf 15 - Koníčky a volný čas – kritéria věku

Pro lepší porovnání generací jsem vytvořila graf 15, kde můžeme vypožorovat, že mladí lidé velmi rádi sportují. Obě generace umístily sport na první příčku a vykazují zde velmi vysoké hodnoty oproti ostatním aktivitám. Na druhém místě se umístily počítače, ale velmi překvapivě s nízkou hodnotou oproti sportu. A na třetí pozici se dostalo sledování televize, filmů, videí. U všech tří aktivit mladší žáci mají více hlasů než starší studenti, kteří vykazují oblíbenost také u aktivit, jako je především cestování a památky, kultura, vaření, nebo čtení knih.

Otázka č.11: Kolik hodin denně touto zálibou strávíš času?

Tato otázka č.11 je podotázkou otázky č.10, kdy jsem zjišťovala, jak nejrady mladí lidé tráví svůj volný čas. Zaměřila jsem se na to, kolik času těmto aktivitám denně věnují. Vytvořila jsem tabulky pro lepší přehlednost, které jsou rozdělené na aktivity, počet hodin za den a počet respondentů. Uvádím graf průměrného času, který mladí lidé vynakládají na tyto koníčky.

Tabulka 5 - Počet hodin věnovaných koníčkům za den – žáci ZŠ 12 - 15 let

12-15 let	1 hodina/den	2 hodiny/den	3 hodiny/den	4 hodiny/den	5+ hodiny/den	Průměr
sport	8	13	8	1	1	2,16
tvorba	1	2				1,67
zpěv	2	1	1			2,33
tanec	1	4	2			2,14
hra na hudební nástroj	2		1			1,67
knihy		3				2,00
TV, filmy, videa		4	3	1	1	2,89
vaření		2				2,00
focení	3	1				1,25
cestování, památky	2					1,00
počítače		3	4	2	1	3,10
kultura		1				2,00
jiné					1	1,00

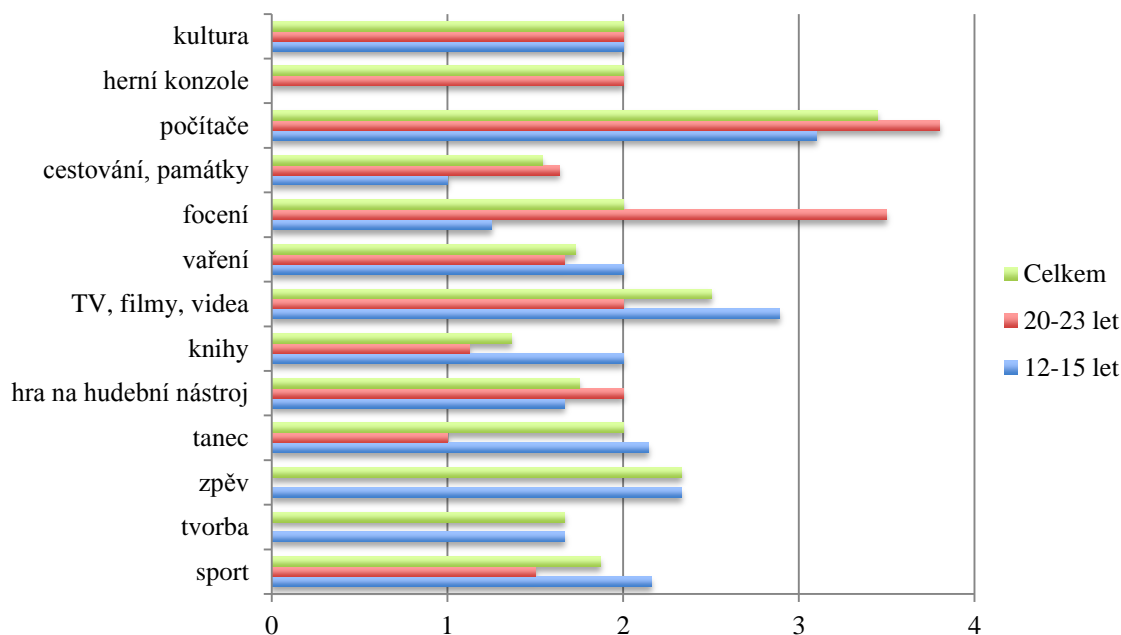
Tabulka 6 - Počet hodin věnovaných koníčkům za den – studenti VŠ 20 - 23 let

20-23 let	1 hodina/den	2 hodiny/den	3 hodiny/den	4 hodiny/den	5+ hodiny/den	Průměr
sport	14	8	2			1,50
tanec	1					1,00
hra na hudební nástroj		1				2,00
knihy	7	1				1,13
TV, filmy, videa	2	3	2			2,00
vaření	4	4	1			1,67
focení		1			1	3,50
cestování, památky	8	1	1		1	1,64
počítače			5	2	3	3,80
herní konzole		1				2,00
kultura	2	1		1		2,00
jiné		2				2,00

Tabulka 7 - Průměrný počet hodin věnovaných koníčkům za den – celkem

	Průměrný počet hodin
sport	1,87
tvorba	1,67
zpěv	2,33
tanec	2,00
hra na hudební nástroj	1,75
knihy	1,36
TV, filmy, videa	2,50
vaření	1,73
focení	2,00
cestování, památky	1,54
počítače	3,45
herní konzole	2,00
kultura	2,00
jiné	1,67

Graf 16 - Průměrný počet hodin za den věnovaný koníčkům

U této otázky jsem opět uvedla tabulky i graf. V tabulkách 5 a 6 jsem uvedla výsledky celkového počtu mužů a žen rozdělených dle věku. Protože jsem chtěla zjistit, jaký je průměrný počet hodin za den, které mládež věnuje zábavě a věcem, které je baví a naplňují. Spočítala jsem z hodnot variabilní průměr pro každou zálibu následovným způsobem, kdy jsem tabulky rozdělila na koníčky či záliby v levém sloupci a horní řádek na počty hodin za den. Počty osob jsem vyplňovala do tabulek. Každý počet osob jsem vynásobila hodinami v řádku a celkové číslo vydělila celkovým počtem osob, které volili stejnou aktivitu za svou oblíbenou. Tím jsem zjistila průměrný počet hodin za obě věkové kategorie a zpracovala je v tabulce 7. Průměry jsem dále uvedla do grafu 16, abych mohla věkové skupiny vzájemně porovnat. Graf 16 je tedy výsledek průměrných hodnot. Nejprve zhodnotím výsledky, které byly poměrně stejné a patří sem například kultura, vaření, hra na hudební nástroj, sport u kterého obě skupiny tráví průměrně necelé dvě hodiny času denně. Podobné hodnoty získala i doba strávená na počítači, kde mladší žáci získali průměrný čas 3 hodiny, kdežto starší studenti se blíží ke čtyř hodinám za den. V předchozí otázce, kdy jsem zjišťovala, kterou zálibu mladí lidé dělají nejraději ve volném čase, se na prvním místě umístil sport a počítače až na druhém místě. Z hlediska množství času, které je počítačům věnováno můžeme vidět, že zde počítače obsadily první příčku s celkovým průměrem necelých 3,50 hodiny za den. Další nejvíce časově konzumní zábava je sledování filmů, televize či videí a této zálibě mladí lidé věnují v průměru 2,50 hodiny denně. Poměrně velké rozdíly jsem zaznamenala u herních konzol, které hrají pouze starší studenti 20 - 23 let a naopak u

tvorby a zpěvu tráví čas pouze žáci 12 - 15 let a zpěv se v průměrných hodinách dostal na třetí místo 2,30 hodin za den.

Starší studenti ve věku 20 – 23 let tráví na počítačích v průměru o 0,70 hodin za den více než mladší žáci ve věku 12 – 15 let. Nicméně dnešní generace netráví příliš času hraním deskových her, či kvízů, raději volí oddychovou zábavu, u které nemusejí moc přemýšlet.

Otázka č.12: Kolik hodin týdně sportuješ?

Tabulka 8 - Počet hodin věnovaných koníčkům za den

Kolik hodin týdně sportuješ?	muž 12-15 let	žena 12-15 let	věk 12-15 let	muž 20-23 let	žena 20-23 let	věk 20-23 let
0h	3	0	3	3	4	7
1h	0	3	3	6	3	9
2h	7	8	15	8	10	18
3-4h	10	16	26	7	13	20
5-6h	6	6	12	15	5	20
7-8h	5	6	11	3	2	5
8h a více	8	4	12	1	2	3

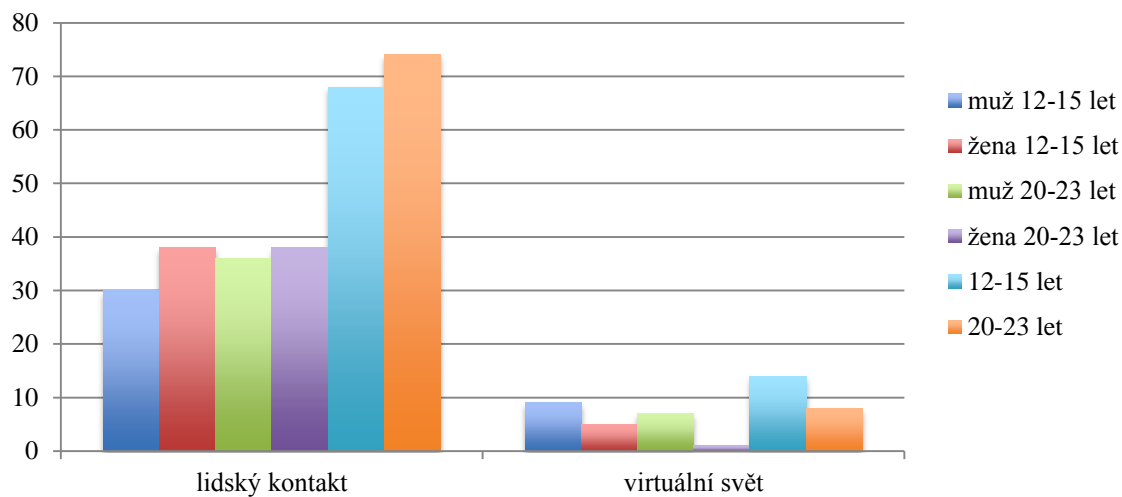
U této otázky jsem uvedla tabulku, kde můžeme vidět, že dnešní generace nejčastěji sportuje mezi 2 - 6 hodinami týdně a u obou generací to vychází na necelých 50% respondentů, kteří mají tuto přijatelnou pohybovou aktivitu. Tři chlapci mezi 12 - 15 lety uvedli, že nesportují vůbec, nicméně na základních školách je povinná tělesná výchova, takže výsledky nemusejí být přesné. Nicméně mladí žáci 12 - 15 let sportují dle tabulky mnohem více, protože nízkou časovou dobu 0 - 1 hodinu za týden sportuje pouze 6 respondentů ve věku 12 - 15 let a u druhé skupiny 20 - 23 let překvapujících až 16 respondentů. Čím jsou lidé starší, tím méně času věnují sportu. Dokazuje to i další část, kde 7 a více hodin týdně u respondentů ve věku 12 - 15 let sportuje 23 respondentů a u druhé skupiny pouze 8 dotazovaných osob. Možná s přibývajícím starostmi některým starším studentům již nezbyvá příliš mnoho času na sport nebo spíše věnují svůj čas jiným koníčkům a s dospíváním se mění spektrum jejich zájmů, či se zaměřují podle své profese.

**Otázka č.13: Vyber jedno z následujících tvrzení, které odpovídá tvým postojům:
Lidský kontakt, nebo virtuální svět?**

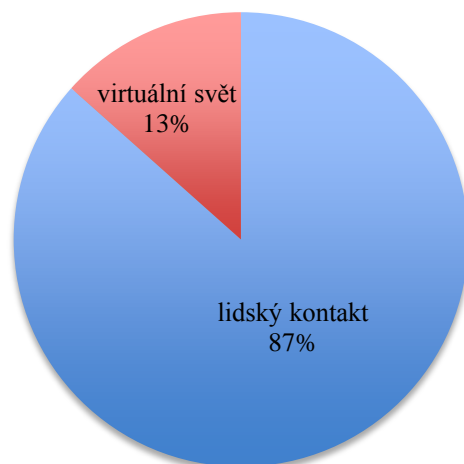
Tabulka 9 - Lidský kontakt, nebo virtuální svět?

	muž 12-15 let	žena 12-15 let	věk 12-15 let	muž 20-23 let	žena 20-23 let	věk 20-23 let	celkem
Ve svém volném čase jsem raději s přáteli, partnerem/kou, nebo rodinou. Upřednostňuji lidský kontakt.	30	38	68	36	38	74	142
Ve svém volném čase jsem raději na mobilu, tabletu, počítači, herní konzoli a internetu. Jsem raději ve svém virtuálním světě.	9	5	14	7	1	8	22

Graf 17 - Lidský kontakt, nebo virtuální svět? – kritéria pohlaví a věku

Graf 18 - Lidský kontakt, nebo virtuální svět?

Z grafů je viditelné, že přes všechny moderní technologie, komunikační média je mezilidská komunikace pro dnešní generaci klíčová. Celkem 87 % respondentů uvedlo, že upřednostňují kontakt face to face, nežli skrze informační komunikační technologie. Pouze 13 % respondentů, především jsou to chlapi a muži, kteří jsou raději ve virtuální realitě. Nicméně k tomuto fenoménu více táhnou mladší žáci ve věku 12-15 let a minimum žen ve věku 20 - 23 let.

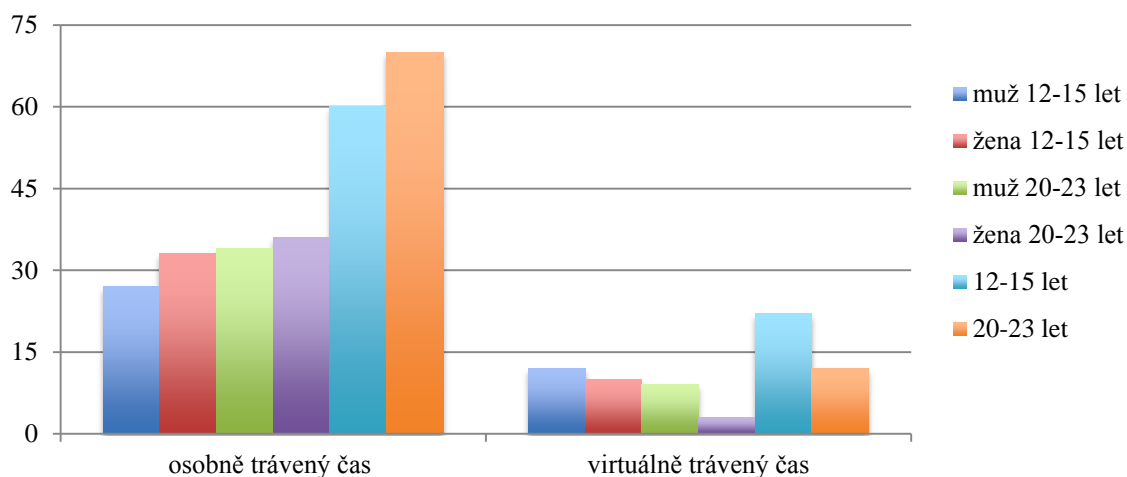
Otázka č.14: Vyber jedno z následujících tvrzení, které odpovídá tvým postojům: Čas s přáteli trávím osobně, nebo přes internet?

Tabulka 10 - Čas s přáteli trávím osobně, nebo přes internet?

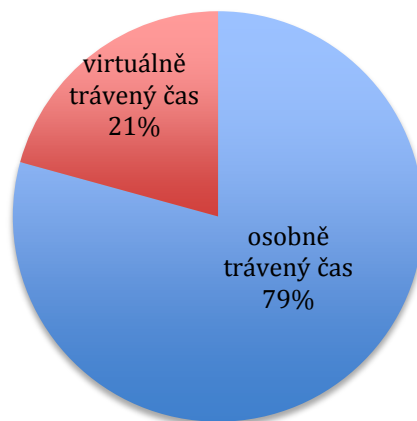
	muž 12-15 let	žena 12-15 let	věk 12-15 let	muž 20-23 let	žena 20-23 let	věk 20-23 let	celkem
Čas s přáteli trávím osobně (face to face).	27	33	60	34	36	70	130
Čas s přáteli trávím na internetu (virtuálně).	12	10	22	9	3	12	34

Graf 19 - Čas s přáteli trávím osobně, nebo přes internet? – kritéria pohlaví a věku

Graf 20 - Čas s přáteli trávím osobně, nebo přes internet?

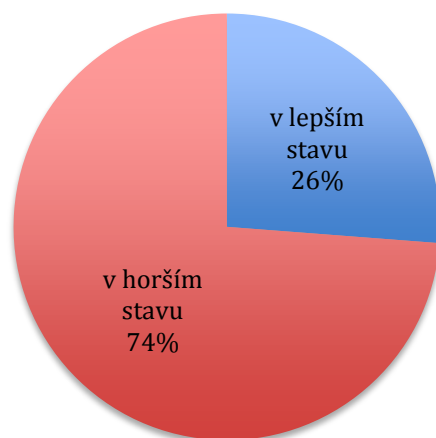
U této otázky jsem uvedla také tabulku a grafy, z kterých je vidět, že i když v předchozí otázce mládež tvrdila, že upřednostňují lidský kontakt a svůj volný čas raději tráví s lidmi, které mají rádi face to face, tento průzkum ukazuje, že realita je odlišná od preferencí. Z grafu 18 a 20 můžeme vyzorovat, že o 8 % méně respondentů vlastně tráví svůj volný čas tak, jak by si představovali se svými přáteli. Graf klesá přímo úměrně v oblasti trávení času s blízkými lidmi. Největší změna je však u dívek ve věku 12 - 15 let, kde se graf snížil nejvíce. Snížil se o 12 % (5 dívek ze 43 ve věku 12 - 15 let netráví tolik času s blízkými, kolik by si přály).

Otázka č.15: Myslíš si, že česká společnost bude v roce 2030 v lepším, nebo horším stavu?

Tabulka 11 - Pozitivní, nebo negativní pohled na budoucnost

	muž 12-15 let	žena 12-15 let	věk 12-15 let	muž 20-23 let	žena 20-23 let	věk 20-23 let	celkem
Myslím si, že ČR bude v roce 2030 v LEPŠÍM stavu?	12	3	15	15	13	28	43
Myslím si, že ČR bude v roce 2030 v HORŠÍM stavu?	27	40	67	28	26	54	121

Graf 21 - Pozitivní, nebo negativní pohled na budoucnost

Z odpovědí jasně vyplynulo, že dnešní generace tíhne spíše k pesimismu, celých 74 % respondentů si myslí, že společnost v České Republice bude v roce 2030 v horším stavu. Podle tabulky můžeme vidět, že dívky ve věku 12 - 15 let jsou nejvíce pesimistické, oproti tomu vyzrálější jedinci 20 - 23 let mají lepší očekávání od budoucnosti a české společnosti. Téměř dvakrát více jedinců (28 z 82 respondentů) ve věku 20 – 23 let je více pozitivních oproti žákům 12 – 15 let (pouze 15 respondentů z 82 je spíše pozitivních).

7. Shrnutí výzkumu

Cílem mé práce bylo zjistit, jaké hodnoty má dnešní generace a jak tuto dnešní generaci ovlivňují média. Zkoumala jsem také jaké hodnoty mladí lidé považují za důležité, od koho hodnoty především přejímají, jak jsou jejich životy ovlivňovány moderními technologiemi a jaký mají pohled na život, společnost a budoucnost. Zajímalo mě, jak mladí lidé tráví svůj volný čas, zda mají záliby a jsou akční, nebo tráví svůj volný čas s médii pasivně. V rámci toho výzkumu jsem se zaměřovala také na otázku, zda si mladí lidé uvědomují vliv těchto médií a zda si myslí, že jsou pro jejich život prospěšná a nějakým způsobem obohacují jejich životy. Výzkumem byla analýza kvality života a výzkum hodnotového systému dnešní generace pod vlivem médií na druhém stupni Základní školy Lomnice nad Popelkou a studentů Vysoké školy Univerzity Hradec Králové, především z Fakulty informatiky a managementu, jak jsem již uváděla.

Pro svůj výzkum jsem zvolila metodu průzkumu na základě dotazníku, který mi byl poskytnut skrze vedoucí mé bakalářské práce paní PhDr. Věrou Strnadovou, Ph.D. od kolegy Jakuba Šnorberta. Dotazníky mi tedy byly poskytnuty členem Mezinárodní studentské unie AISEC. Čerpala jsem z programu YouthSpeak, který sloužil jako podklad pro vytvoření vlastního dotazníku po konzultaci s vedoucí bakalářské práce. Dále přikládám internetový odkaz na průzkum, ze kterého byla čerpána inspirace pro vytvoření vlastního dotazníku www.youthspeak.aiesec.cz. Zkoumala jsem dvě skupiny - žáky ze základní školy a starší studenty z vysoké školy. Obě skupiny respondentů byly požádány o vyplnění stejného dotazníku. Byly použity dvě různé formy dotazování – vyplňování tištěného dotazníku, vyplňování elektronického dotazníku skrze portál www.vyplnto.cz. Mladší skupina respondentů ve věku 12 - 15 let byla dotazována po předchozí domluvě s vedením Základní školy v Lomnici nad Popelkou, kde byly dotazníky rozdány do třech tříd na 2. stupni při hodinách základů společenských věd. návratnost dotazníků byla stoprocentní. Starší skupina respondentů ve věku 20 - 23 let byla dotazována stejným dotazníkem, který jsem převedla do online podoby a rozeslala kolegům a kolegyním na Univerzitě Hradec Králové na Fakultě informatiky a managementu. Odpovědi jsem statisticky vypracovala do formy tabulek v programu Microsoft Excel. V tomto programu jsem vytvořila grafy (koláčové, sloupcové) pro lepší názornost a přehlednost výsledků. Ke každé otázce jsem uvedla graf, tabulku nebo obojí a uvedla stručný komentář. Dohromady bylo 165 dotazníků s tím, že jeden dotazník ze základní školy nebyl kompletně vyplněn, tak byl z výzkumu vyřazen. Výzkumný vzorek se tedy skládal z 82 studentů (39 mužů + 43 žen) ze základní školy ve věku 12 - 15 let. Druhá skupina se také skládala z 82 studentů (43 mužů + 39 žen) z vysoké školy ve věku 20 - 23 let. Zpracovávala jsem celkem odpovědi od

164 respondentů. Dotazník, který jsem vytvořila podle vzoru od paní doktorky přikládám v příloze. Dotazník se skládal z 15 otázek. Otázky byly jak otevřené, tak uzavřené, dále pak výběrové a výčtové.

Při zpracování jsem dále používala různá hlediska a kritéria. Především jsem se zaměřovala na rozdíly mezi věkovými kategoriemi, ale pro zajímavost jsem u některých otázek zohlednila i kritérium pohlaví. Cílem bylo zdůraznit výsledky průzkumu a vzniklé rozdíly mezi kategoriemi.

Z hlediska kritérií věku a pohlaví většina dívek ve věku 12 - 15 let měla totožné hodnoty, jako ženy ve věku 20 - 23 let. Tyto nejdůležitější hodnoty pro ženskou kategorii byly také stejné, jako nejdůležitější hodnoty dnešní generace a byly to rodina, láska a přátelé. Zatímco u chlapců ve věku 12 - 15 let to byla také rodina, přátelé a odlišná hodnota od žen byl úspěch. Muži ve věku 20 - 23 let byli ti, kdo měli největší rozdíly v hodnotovém systému a na prvním místě měli svobodu, pak přátelé a nakonec rodinu. Zajímavá je skutečnost, že mladší respondenti ve věku 12 - 15 let za nejdůležitější považují rodinu, dospělí muži nejvíce touží po svobodě a dospělé ženy po lásce. Za nejdůležitější hodnoty dnešní generace celkově považují rodinu, lásku a přátelé.

Zjistit, co by dnešní mládež chtěla dělat, pokud by si mohla vybrat cokoliv a byla by za to finančně ohodnocena, bylo součástí otázky č.5. Z této otázky vyplynulo, že mladší žáci 12 - 15 let by nejraději byli placeni za sport především za fotbal, hokej, florbal, tenis, atletiku, tanec či jízdu na koni. Naopak starší studenti 20 - 23 let by nejraději byli placeni za cestování. Z celkového hlediska generací zvítězil sport, lenošení a spánek, který se vyskytoval u obou věkových kategorií, získal překvapivě druhé místo.

Mladší žáci 12 - 15 let za nejdůležitější zdroj informací považují rodiče a příbuzné lidi, dále přátelé, knihy a odborné články, naopak knihy a odborné články jsou nejdůležitější zdroj informací pro starší studenty 20 - 23 let, dále pak rodiče a příbuzní se stejnou hodnotou jako učitelé.

Většina respondentů uvedla, že médium, které nejvíce využívají je sociální síť Facebook s aplikací Messenger. Více toto médium využívají starší studenti 20 - 23 let a umístili jej na první pozici. Mladší žáci 12 - 15 let jej mají také na první pozici, ale s menší četností hlasů, které přiřazovali Youtube.

Nejvíce času žáci 12 - 15 let tráví na Facebooku + Messengeru v průměru 3,00 hodiny za den a studenti 20 - 23 let nejvíce času tráví u televize, a to v průměru 3,70 hodin za den. Za nejvíce časově konzumní médium byl vyhodnocený Facebook + Messenger a to s průměrným časem 3,00 hodiny za den v ohledu nejvyužívanějšího média.

Nejdůležitější hodnota, kterou média přináší dnešní generaci je komunikace, která je také nejdůležitější pro dívky 12 - 15 leté, ženy 20 - 23 leté, muže 20 - 23 leté, zatímco chlapci 12 - 15 letí upřednostňují informaci nad komunikací.

Většina žáků 12 - 15 letých také uvedla, že hudbu a filmy nejvíce vyhledávají na internetu stejně jako starší studenti 20 - 23 let. Z toho plyne, že se dnešní generace spíše vyhledává zábavu.

Obě věkové generace považují sport za nejoblíbenější volnočasovou aktivitu, nicméně chlapci a muži měli hlasovou převahu nad dívkami a ženami, které měly své zájmy mnohem pestřejší. Druhou příčku oblíbenosti získaly počítače, nicméně na počítačích obě věkové skupiny tráví mnohem více hodin každý den, než věnují sportu. Nejvíce času tráví na počítačích starší generace 20 - 23 letých, a to v průměru 3,80 hodin za den. Mladší generace 12 - 15 let tráví na počítačích kratší dobu a to 3,10 hodin za den.

Dotazovala jsem se také na počet hodin, které dnešní generace věnuje sportu. Z mladší generace 12 - 15 let sportuje více lidí, nicméně více času do této aktivity investují starší studenti 20 - 23 let (40 respondentů sportuje 3 - 6 hodin za týden, naopak mladší žáci 12 - 15 let sice 41 respondentů, ale méně a to 2 - 4 hodiny za týden). Když si představíme denní sportovní aktivitu, tak jednoznačně nedosahuje takových hodnot jako čas strávený na počítačích.

Dále jsem se dotazovala otázkami, kterými jsem zjišťovala preference dnešní generace. Otázka, zda ve svém volném čase jsou mladí lidé raději fyzicky s lidmi, které mají rádi, získala celých 87 %, pouhých 13 % získal čas strávený s médii a virtuální svět, jako mobil, tablet, počítač, internet a pro tuto možnost hlasovali převážně mladší žáci 12 - 15 let.

Reálný stav stráveného času z hlediska sociální komunikace jsem zjišťovala otázkou č.14, kdy jsem dávala na výběr zase ze dvou odpovědí. Obě věkové kategorie opět uvedly, že reálný čas tráví s přáteli osobně, nežli skrze média a internet. Nicméně z předchozího průzkumu vyplynulo, že preference mladých lidí jsou odlišné, než je realita. Méně respondentů reálně tráví svůj volný čas tak, jak by si představovali se svými přáteli.

Na závěr bych uvedla výsledky z poslední otázky, zda si mladá generace myslí, že v budoucnu bude česká společnost v lepším nebo horším stavu, protože jsem zjišťovala, zda mladí lidé mají spíše pozitivní či negativní očekávání. Z dotazníku vyplynulo, že mladá generace nemá pozitivní očekávání, nejvíce pesimistické však byly mladé dívky ve věku 12 - 15 let.

Výsledky tohoto výzkumu mohou být využity samotnými žáky a studenty k zamyšlení se nad svým životem, hodnotami a plánování své budoucnosti. Mohou být využity také nejen rodiči, ale i učители při plánování, organizaci studia, volného času a vedení žáků, či studentů, protože mají velký vliv na dnešní generaci a je potřeba si tuto zodpovědnost uvědomovat.

8. Závěr a diskuse

Bakalářská práce se zaměřovala na význam kvality života, na průzkum životních hodnot, na způsoby trávení volného času dnešních generací. Tyto generace jsou každý den ovlivňovány médii, internetem a jsou pod neustálým tlakem moderního online života. Zkoumané skupiny byly adolescenti ve věku 12 - 15 let a vysokoškoláci ve věku 20 - 23 let. Poukazovala jsem na rozdíly mezi věkovými kategoriemi a v některých případech jsem pro zajímavost uvedla i rozdíly mezi pohlavím. Zkoumala jsem odlišnosti mezi hodnotami a zdroji, které respondenti využívají pro utváření svých hodnot. Dále jsem zkoumala, která média dnešní mládež nejvíce používá, k čemu tato média používá a kolik hodin denně těmto médiím věnují. Zjišťovala jsem také, proč tato média užívají a hledala jsem hodnoty, které mladé generaci přinášejí. Dále jsem pozorovala jejich záliby a volnočasové aktivity. Zajímalo mě kolik hodin věnují sportovním aktivitám a zda tráví svůj volný čas pasivně či aktivně. Poslední část se zaměřovala na trávení času s přáteli, zda tento čas tráví osobně, či komunikují skrze média a porovnávala jsem preference se skutečností. V poslední řadě jsem zjišťovala postoje k životu a očekávání. Celý výzkum byl zaměřen na životní styl dnešní mladé generace pod vlivem médií, komunikačních a informačních technologií.

Pro tento výzkum byla vybrána kvantitativní metoda, která hodnotila rozdíly mezi těmito skupinami. Přesněji je to metoda dotazníků. Tyto dotazníky byly sestavené na základě poskytnutých šablon od vedoucí této bakalářské práce PhDr. Věry Strnadové, Ph.D. Prostřednictvím této metody jsem zjišťovala, zda se nachází nějaké rozdíly v okruzích, které jsem zmiňovala výše.

Sběr výzkumných dat probíhal hladce a podle plánu, dotazník splnil svůj účel a na jeho základě byla zjištěna potřebná fakta. V praktické části jsem rozebrala jednu otázku po druhé, všechny odpovědi jsme graficky znázornila a ke všem uvedla komentář pro lepší uchopení odpovědí.

Při shrnutí odpovědí bylo zjištěno, že jedny z nejdůležitějších hodnot pro dnešní generace jsou rodina (z množství 164 respondentů 18 %), láska (z množství 164 respondentů 16 %), přátelství (z množství 164 respondentů 16 %) a to takové, že se svými blízkými preferují a tráví čas spíše osobně (lidský kontakt reálně má 79 % z 164 respondentů). Zjistila jsem, že někteří mladí lidé netráví tolik fyzického času se svými blízkými, jak by si přáli a tato fyzická komunikace je nahrazena komunikací skrze média (nicméně lidský kontakt upřednostňuje 87 %, což je o 8 % větší očekávání, než je skutečnost). Jsou to především dívky 12 - 15 let, které postrádají lidský kontakt a komunikaci. Pokles byl o 12 % (5 dívek ze 43 ve věku 12 - 15 let netráví tolik času s blízkými, kolik by si přály). V otázce vlivu médií má největší vliv Facebook + Messenger, protože tuto aplikaci využívá čtná většina

mladé generace (67 % ze 164 respondentů) a tráví na ní každý den spoustu času (průměrně 3,00 hodiny za den). Nejdůležitější hodnotu, kterou jim tato aplikace přináší je komunikace (46 % ze 164 respondentů), která dosahovala vyšších čísel u žen než u mužů. Dalšími hodnotami pak byly informace (26 % ze 164 respondentů), které dosahovaly nejvyšších čísel u chlapců ve věku 12 - 15 let. Následovala zábava (14 % ze 164 respondentů), která šla přímo úměrně - nejvyšší hodnoty měli chlapci, pak dívky, muži a zábava byla nejméně důležitá pro ženy.

Informace, které mládež vyhledává na internetu nejvíce jsou z okruhu zábavy, ale je potřeba si uvědomit, že nejvíce využívané jsou aplikace Facebook + Messengerem. Tyto aplikace obě generace uváděli jako nejdůležitější médium, které využívají každý den a zejména pro komunikaci. **Je skvělé zjištění, že komunikace získala skoro 50 % hlasů ze 164 všech respondentů a je pro mladé lidi důležitější než pasivní zábava a upadání do izolace.** Například jsem předpokládala, že mladší generace 12 - 15 let bude trávit více času individuálně, například na Youtube individuálním sledováním videí (18 % ze 164 respondentů), nicméně tento předpoklad byl mylný, protože i mladí lidé preferují spíše komunikaci.

Po komunikaci mladí lidé na internetu vyhledávají zejména zábavu, jak již bylo řečeno. Nejvíce poslouchají hudbu (21 % ze 164 respondentů) a dále sledují filmy a videa (17 % ze 164 respondentů). Dnešní generace, i se všemi vymoženostmi a médii, stále velmi ráda sportuje a věnuje sportu spoustu času (za nejoblíbenější aktivitu ve volném čase 54 ze 164 respondentů vybralo sport a tím se umístil na prvním místě, počítače zvolilo pouze 23 ze 164 respondentů). Nicméně čas, který mládež tráví u počítače či podobných technologií je mnohem vyšší (v průměru u počítačů tráví mladí lidé 3,40 hodin za den a sportem pouze 1,80 hodin za den). Toto zjištění může mít na mladou generaci negativní vliv. Zkoumané generace nemají příliš pozitivní očekávání od budoucnosti a vývoje české společnosti (74 % respondentů si myslí, že česká společnost bude v roce 2030 v horším stavu a pouze 26 % respondentů si myslí, že ve stavu lepším). Nejvíce pesimistické jsou dívky ve věku 12 - 15 let (celých 93 % ze 43 dívek má pesimistické očekávání). Jedním z faktorů může být již výše zmiňovaná neuspokojivá komunikace, kdy více komunikují skrze média než face to face.

Dle mého názoru tato práce přinesla zajímavé výsledky. Pozitivní zjištění je, že mladí lidé mají srovnané hodnoty, rádi sportují, nespádají do izolace, ale chtějí se sdílet a komunikovat se světem. Nicméně by jsme se měli zamyslet nad tím, zda je opravdu zapotřebí trávit hodiny na počítači, mobilu a na dalších komunikačních technologiích. Každý den mladí lidé tráví spoustu času pasivně. Moje doporučení je začít více žít. Najít si nové zájmy, koníčky a věnovat aktivně více času sportem. Věnovat čas aktivitám, které

rozvíjí naši osobnost. Více mluvit s lidmi face to face, zdravít lidi, které potkávám každý den na ulici, seznamovat se a trávit více času venku s přáteli, nežli před obrazovkou svého počítače. Vypnout média a začít si užívat reálný život než být stále všude online. Doufám, že má práce poslouží k uvědomění si, jak velký vliv na nás mají média a poslouží ke zkvalitnění přístupu žáků i studentů ke svým životům, aby bojovali za zlepšení české společnosti, nežli aby byli pasivní, měli negativní očekávání a byli lhostejní.

Shrnutí

Bakalářská práce se nazývá „Kvalita života a výzkum hodnotového systému současné generace – vliv médií.“ Tato práce pojednává o kvalitě života a hodnotách současných mladých lidí, kteří každý den čelí mediálnímu vlivu a jejich pozornost je neustále narušovaná. Zároveň se zabývá způsoby trávení volného času a sociální komunikací. V teoretické části se zaměřuji na pojem kvalita života, hodnotový systém a všemi souvislostmi spojenými s tématem. Také se věnuji pojmu generace, především se zaměřuji na cílovou skupinu Generace Y a Z, kterou jsem dále zkoumala v praktické části. V závěru rozebírám média, druhy médií a především jejich vliv na současnou generaci. V praktické části jsem uvedla jednotlivé řešení dotazníkových odpovědí a výsledků, které jsem dále zpracovala do tabulek a grafů. Každou otázku jsem následně slovně vyhodnotila a uvedla komentář. Na konci jsem všechny odpovědi shrnula v závěru své práce.

Summary

This Bachelor Thesis is named „The quality of life and the research of the value system of the present generation – the media influence.“ The thesis deals with quality of life and values of present generation, who are facing the media influence and their attention is disturbed every day. At the same time, it deals with the ways of spending today’s generation’s free time and social communication. In the theoretical part I pay my attention on the concept of the quality of life, on the value system and on everything connected to this topic. I also focus myself on the term generation, primarily on the target group Generation Y and Z which I examined in the practical part of this thesis. At the end I analyse the media, the types of media and I focus on the influence on today’s generation. In the practical part I started with individual resolution of answers from the questionnaire and the results, which I than summarize to the diagrams and charts. I evaluated every single question and wrote comments. At the end I compiled all the responses in the summary of my Bachelor thesis.

9. Zdroje

9.1 Seznam literatury

- ANDRÁŠKO, Ivan. Dve dimenzie kvality života v kontexte percepcií obyvatel'ov miest a vidieckych obcí. In Geografická organizace Česka a Slovenska v současném období. Ostrava: Ústav geoniky Akademie věd ČR, 2005. s. 6-13, 8 s. ISBN 80-86407-05-5.
- ANDRÁŠKO, Ivan. *Quality of life: an introduction to the concept*. 1st ed. Brno: Masarykova univerzita, 2013. ISBN 978-80-210-6669-4.
- ARMSTRONG, M., S. TAYLOR. 2015. *Řízení lidských zdrojů-Moderní pojetí a postupy*, 13. vydání. Praha. Grada Publishing, a.s.
- BALCAR, Karel. *Úvod do studia psychologie osobnosti*. 2., opr. vyd. V Chrudimi: Mach, 1991.
- BLAŽEK, Bohuslav. *Tváří v tvář obrazovce*. Praha: Sociologické nakladatelství, 1995. Studie (Sociologické nakladatelství). ISBN 80-85850-11-7.
- BUERMANN, Uwe. Jak (pře)žít s médii: příležitosti a hrozby informačního věku a nové úkoly pedagogiky : výzkumná práce Institutu pro pedagogiku a smyslovou a mediální ekologii (IPSUM). Hranice: Fabula, 2009. ISBN 978-80-86600-58-1.
- BONIWELL, I. (2008). *Positive psychology in a nutshell: a balanced introduction to the science of optimal functioning*. (2nd ed., 146 s.) London: PWBC.
- CAKIRPALOGLU, Panajotis. *Psychologie hodnot*. Olomouc: Votobia, 2004. ISBN 80-7220-195-6.
- ČAČKA, Otto. *Psychologie duševního vývoje dětí a dospívajících s faktory optimalizace*. Brno: Doplněk, 2000. ISBN 80-7239-060-0.
- ČAČKA, Otto. *Psychologie vrstev duševního dění osobnosti a jejich autodiagnostika*. Vyd. 2., opr. a dopl. Brno: Doplněk, 1998. ISBN 80-7239-010-4.
- DEFLEUR, Melvin L. a Sandra J. BALL-ROKEACH. *Teorie masové komunikace*. Praha: Karolinum, 1996. ISBN 80-7184-099-8.
- DVOŘÁKOVÁ, Jana. *Morální usuzování: vliv hodnot, osobnosti a morální identity*. Brno: Masarykova univerzita, 2008. ISBN 978-80-210-4751-8.
- DOROTÍKOVÁ, Soňa. *Filosofie hodnot: problémy lidské existence, poznání a hodnocení*. Praha: Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy, 1998. ISBN 80-86039-79-X.
- EYRE, Linda a Richard M. EYRE. *Jak naučit děti hodnotám*. Praha: Portál, 2000. Rádcí pro rodiče a vychovatele. ISBN 80-7178-360-9.

- FRK,V. Kvalita života a kvalita pracovního života. In Kvalita života a lidské práva v kontextech sociální práce a vzdělávání dospělých. Prešov: Filozofická fakulta Prešovské univerzity v Prešově; 2002. Str. 436-445. ISBN 80-8068-088-4.
- GÖBELOVÁ, Taťána. *Axiologická dimenze ve výchově a vzdělávání: Axiological dimension in education and upbringing*. V Ostravě: Ostravská univerzita, Pedagogická fakulta, 2006. ISBN 80-7368-240-0.
- GULOVÁ, Lenka. *Sociální práce: pro pedagogické obory*. Praha: Grada, 2011. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-3379-1.
- HAMPLOVÁ, D. 2006. „Sňatečnost, nesezdaná soužití a veřejné mínění “ in Kocourková, J., L. Rabušic. (eds.) 2006. Sňatek a rodina: zájem soukromý nebo veřejný? Praha: Univerzita Karlova v Praze.
- HANSEN, Derek L., Ben. SCHNEIDERMAN a Marc A. SMITH. *Analyzing social media networks with NodeXL: insights from a connected world*. Burlington, MA: Morgan Kaufmann, c2011. ISBN 0123822297.
- HEŘMANOVÁ, Eva. 2012. *Koncepty, teorie a měření kvality života*. Vyd. 1. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON). ISBN 978-80-7419-106-0.
- HNILICOVÁ, H. Kvalita života a její význam pro medicínu. In: Kvalita života a zdraví. Vyd. 1. V Praze: Triton, 2005, 205 -216. ISBN 80 -7254 - 657-0.
- HOFBAUER, Břetislav. *Děti, mládež a volný čas*. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-927-5.
- JANDOUREK, Jan. *Sociologický slovník*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-269-0.
- JANDOUREK, Jan. *Slovník sociologických pojmů: 610 hesel*. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-3679-2.
- JIRÁK, Jan a Barbara KÖPPLOVÁ. *Média a společnost*. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-697-7.
- KUBÁTOVÁ, Jaroslava a Adéla KUKELKOVÁ. *Interkulturní rozdíly v pracovní motivaci generace Y: příklad České republiky a Francie*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013. ISBN 978-80-244-3961-7.
- KUČEROVÁ, Stanislava. *Člověk, hodnoty, výchova: kapitoly z filosofie výchovy*. Brno: Vlastním nákladem, 1996. ISBN 80-85668-34-3.
- KOPECKÝ, Ladislav. *Public relations: dějiny - teorie - praxe*. Praha: Grada, 2013. Žurnalistika a komunikace. ISBN 978-80-247-4229-8.
- KŘIVOHLAVÝ, Jaro. *Psychologie zdraví*. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-551-2.
- KŘIVOHLAVÝ, Jaro. *Psychologie pocitů štěstí: současný stav poznání*. Praha: Grada, 2013. Psyché. ISBN 978-80-247-4436-0.

- KŘIVOHLAVÝ, J. *Povídej – naslouchám*. vyd.2 Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2010. 134s. ISBN 948-80-7195-405-7.
- LANGMEIER, Josef a Dana KREJČÍŘOVÁ. *Vývojová psychologie*. Vyd. 3., přeprac. a dopl., v Grada Publishing vyd. 1. Praha: Grada, 1998. Psyché (Grada). ISBN 80-716-9195-X.
- MANHEIM, Karl. 2007. „Problém generací“. *Sociální studia* 1: 11-44.
- MANDER, Jerry. *Čtyři důvody pro zrušení televize*. Brno: Doplněk, 2000. Sociálně-ekologická edice. ISBN 80-7239-063-5.
- MRADA, Radim. „Karl Mannheim: Sociologie generací“. S.118-139. In: ŠUBRT, Jiří. *Historická sociologie: teorie dlouhodobých vývojových procesů*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007, 548 s. ISBN 9788073800611.
- McCRINDLE, Mark. *The ABC of XYZ: Understanding the Global Generations*3. doplněné vydání. Kindle Edition, 2014, Kindle location 1270 - 1271 of 4200, ISBN 978-0-9924839-0-6.
- MURGAŠ, František. *Prostorová dimenze kvality života*. Vyd. 1. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2012. ISBN 978-80-7372-931-8.
- NAKONEČNÝ, Milan. *Lidské emoce*. Praha: Academia, 2000. ISBN 80-200-0763-6.
- NG, Eddy S., SCHWEITZER, Linda, LYONS, Sean T. 2010. New generation, great expectations: A field study of the millennial generation. *Journal of Business and Psychology*. 25.2: 281-292.
- PACIONE, M. *Quality-of-life research in Urban Geography*. Urban Geography.2003, 24 (4), 314–339.
- PAYNE, J. a kol. *Kvalita života a zdraví*. Praha: Triton, 2005. 629 s. ISBN 80-7254-657-0.
- PETŘÍKOVÁ, Jana a David ŠTĚPÁNEK. *Média – prostředky transferu informací*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 1998. 47 s. ISBN 80-210-1992-1.
- PLAMÍNEK, J. 2015. Tajemství motivace: jak zařídít, aby pro vás lidé rádi pracovali. Praha: Grada publishing.
- PROKEŠOVÁ, Miriam. 2008. *Volný čas z hlediska kvality života*. Vyd. 2. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě. ISBN 978-80-7368-555-3.
- PRŮCHA, Jan, Eliška WALTEROVÁ a Jiří MAREŠ. *Pedagogický slovník*. 6.,aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-647-6.
- ŘÍČAN, Pavel. *Psychologie osobnosti: obor v pohybu*. 6., rev. a dopl. vyd., V Grada Publishing 2. Praha: Grada, 2010. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-3133-9.
- ŘÍČAN, Pavel a Drahomíra PITHARTOVÁ. *Krotíme obrazovku: jak vést děti k rozumnému užívání médií*. Praha: Portál, 1995. Rádci pro rodiče a vychovatele. ISBN 80-7178-084-7.

- SAK, Petr a Jiří MAREŠ. *Člověk a vzdělání v informační společnosti*. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-230-0.
- SAK, Petr a Karolína KOLESÁROVÁ. *Mládež na křižovatce: sociologická analýza postavení mládeže ve společnosti a její úlohy v procesech evropeizace a informatizace*. Praha: Svoboda Servis, 2004. ISBN 80-86320-33-2.
- SELIGMAN, Martin E. P. *Vzkvétání: nové poznatky o podstatě štěstí a duševní pohody*. Vyd. 1. V Brně: Jan Melvil, 2014. Pod povrchem. ISBN 978-80-87270-95-0.
- SELIGMAN, M. E. (2003). *Opravdové štěstí: pozitivní psychologie v praxi*. Praha: Ikar.
- SILLAMY, Norbert. *Psychologický slovník*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2001. ISBN 80-244-0249-1.
- SINGH, RAJBALA, SHIKHA, DIXIT. 2010. „*Health-Related Quality of Life and Health Management*“. *Journal of Health Management* [online]. 12 (2): 153-172 [cit. 10. Veenhoven, Ruut. 2008. “Sociological theories of subjective well-being.” Pp. 44-61 in *The Science of Subjective Well -being: A tribute to Ed Diener*, edited by Michael Eid and Randy Larsen. New York: Guilford Publications. ISBN 978-1-59385-581-9.
- SLEZÁČKOVÁ, A. (2012). *Průvodce pozitivní psychologií*. Praha: Grada Publishing, Psyché.
- SMEJKAL, Zdeněk. *Abeceda televize*. Ostrava: ITEM, 1996. Tematická jednotka pro základní školy (CERM). ISBN 80-7204-011-1.
- SPITZER, Manfred. *Digitální demence: jak připravujeme sami sebe a naše děti o rozum*. Brno: Host, 2014. ISBN 978-80-7294-872-7.
- STRAUSS, William a Neil HOWE. *Generations: The History of America's future, 1584 to 2069*. 1st Quill ed. New York: Quill, 1991, s. 58-68. ISBN 06-881-1912-3.
- TEMELOVÁ, Jana, Lucie POSPÍŠILOVÁ a Martin OUŘEDNÍČEK. *Nové sociálně prostorové nerovnosti, lokální rozvoj a kvalita života*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012. ISBN 978-80-7380-378-0.
- TYRLÍK, Mojmír, Petr MACEK a Jan ŠIRŮČEK, ed. *Sebepojetí a identita v adolescenci: sociální a kulturní kontext*. Brno: Masarykova univerzita, 2010. ISBN 978-80-210-5107-2.
- VACEK, Pavel. *Rozvoj morálního vědomí žáků: metodické náměty k realizaci průřezových témat*. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-386-4.
- VAĐUROVÁ, H., MÜHLPACHR, P. *Kvalita života: teoretická a metodologická východiska*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2005, 143 s. ISBN 8021037547.

- VÁGNEROVÁ, Marie. *Psychologie osobnosti*. Praha: Karolinum, 2010. ISBN 978-80-246-1832-6.
- VEENHOVEN, R. The Four Qualities of Life. *Journal of happiness studies*. 2000, roč. 1, č. 1, s. 1-39. ISSN 13894978.
- ZEMKE, Ron, Claire RAINES a Bob FILIPCZAK. *Generations at Work: Managing the Clash of Veterans, Boomers, Xers, and Nexters in Your Workplace*. 1st ed. Amacom, 2000, 280 p. ISBN 978-08-144-0480-5

9.2 Seznam internetových zdrojů

1. BRONČEKOVÁ, Katarína. X, Y, Z – tři písmena, tři nejvýraznější generace současnosti [online]. 2010 [cit. 1.6.2017]. Dostupné z: <http://www.hrforum.cz/x-y-z-tri-pismena-tri-nejvyraznejsi-generace-soucasnosti/>
2. Generace Y, nový pojem také u podnikatelů [online]. 2009 [cit. 13.6.2017]. Dostupné z: <http://www.podnikatel.cz/clanky/generace-y-novy-pojem-take-u-podnikatelu/>
3. Generation Z vs. Millennials. [online]. 2013 [cit.13.6.2017].. Dostupné z: <http://pages.adeccousa.com/rs/107-IXF-539/images/generation-z-vs-millennials.pdf>.
4. FERINCZ, Adrienn, Lilla HORTOVANYI, Roland Z. SZABÓ a David F. TARÓDY. Changes in the way of work: Generation “Z” at the labour market [online]. 2015 [cit. 25.5.2017]. Dostupné z: <https://www.google.cz/#q=FERINCZ+Changes+in+the+way+of+work:+Generation+“Z”+at+the+labour+market+>
5. KLČOVANSKÁ, Eva. Hodnotová orientácia súčasnej mládeže a jej význam v pedagogickom procese. Ústredie slovenskej kresťanskej inteligencie [online]. Bratislava, 2004 [cit. 12.5.2017]. Dostupné z: http://www.uski.sk/frm_2009/ran/2004/ran-2004-1-02.pdf
6. KOVÁČ, D. *Psychology of the quality of life in the activities of Slovak psychologists*. *Studia psychologica*, č. 49, 2007, s. 101-115. Dostupný z : www.psychologia.sav.sk
7. LEDVINKOVÁ, Petra. Generace X a Y a diverzita na pracovišti [online]. 2010 [cit. 1.6.2017]. Dostupné z: <http://www.hrforum.cz/generace-x-a-y-a-diverzita-na-pracovisti/>
8. Mental health: a state of well-being. WHO [online]. 2014 [cit. 2.7.2017]. Dostupné z: http://www.who.int/features/factfiles/mental_health/en/
9. Místní Agenda 21. *Ministerstvo životního prostředí ČR* [online]. 2015, [cit. 4.7.2017]. Dostupný z: http://www.mzp.cz/cz/mistni_agenda_21
10. HAGERTY, Michael et al. *Quality of life indexes for national policy: Review and agenda for research*. In: *Social indicators research*. 2001, [online] (1) [cit.12.5.2017]. ISSN 03038300. Dostupné z: <http://lin.ca/sites/default/files/attachments/Hagerty.pdf>

11. HANSEN, Derek; SHNEIDERMAN, Ben; SMITH, Marc A. (2011). *Analyzing Social Media Networks with NodeXL: Insights from a Connected World*. Burlington, MA: Morgan Kaufmann. Dostupné z: <http://books.google.cz/books?id=rBxPm93PRY8C>
12. HURÁBOVÁ, Hana. Americká generace Y – velké dluhy, žádné úspory [online]. 2010 [cit. 13.6.2017]. Dostupné z: <http://www.hrforum.cz/americka-generace-y-velke-dluhy-zadne-uspory/>
13. KANE, Sally. Generation X [online]. 2010 [cit. 9.8.2017]. Dostupné z: <http://legalcareers.about.com/od/practicetips/a/GenerationX.htm>
14. KANE, Sally. Traditionalists (aka The Silent Generation) [online]. 2010 [cit. 9.8.2017]. Dostupné z: <http://legalcareers.about.com/od/practicetips/a/Traditionalists.htm>
15. VEENHOVEN, Ruut. 2000. „The four quality of life: Ordering concepts and measures of the good life.” *Journal of happiness studies* [online] (1) [cit. 19.5.2017]. Dostupné z: <https://link.springer.com/article/10.1023%2FA%3A1010072010360>
16. ZEMAN, Marek. 2008. „Koncept SEIQoL jako nástroj pro hodnocení kvality života.” *Kontakt* [online] (1) [cit. 15.5.2017]. Dostupné z: <http://casopis-zsfju.zsf.jcu.cz/kontakt/clanky/2~2008/773-koncept-seiqol-jako-nastroj-pro-hodnoceni-kvality-zivota>
- 17.

10. Seznam obrázků, tabulek, grafů

10.1 Seznam obrázků

Obrázek 1 - Maslowova pyramida lidských potřeb pod vlivem peněz na kvalitu života jedince.....	15
Obrázek 2 - Maslowova pyramida lidských potřeb.....	16
Obrázek 3 - Teorie základních lidských hodnot podle Shaloma H. Schwartz 27	27
Obrázek 4 - Pozitivní a negativní dopady využívání médií	41

10.2 Seznam tabulek

Tabulka 1 - Rozdělení výzkumného vzorku.....	44
Tabulka 2 - Počet hodin za den věnovaných médiím – žáci ZŠ 12 - 15 let	52
Tabulka 3 - Počet hodin za den věnovaných médiím – studenti VŠ 20 - 23 let.....	52
Tabulka 4 - Průměrný počet hodin věnovaných médiím - celkem.....	52
Tabulka 5 - Počet hodin věnovaných koníčkům za den – žáci ZŠ 12 - 15 let.....	59
Tabulka 6 - Počet hodin věnovaných koníčkům za den – studenti VŠ 20 - 23 let.....	60
Tabulka 7 - Průměrný počet hodin věnovaných koníčkům za den – celkem.....	60

Tabulka 8 - Počet hodin věnovaných koníčkům za den	62
Tabulka 9 - Lidský kontakt, nebo virtuální svět?	63
Tabulka 10 - Čas s přáteli trávím osobně, nebo přes internet?.....	64
Tabulka 11 - Pozitivní, nebo negativní pohled na budoucnost.....	66

10.3 Seznam grafů

Graf 1 - Rozdělení výzkumného vzorku.....	44
Graf 2 - Hlavní životní hodnoty respondentů - celkově	45
Graf 3 - Hlavní životní hodnoty respondentů – celkově v procentech	46
Graf 4 - Hlavní životní hodnoty respondentů - kritéria věku a pohlaví	47
Graf 5 - Vybrané aktivity respondentů	48
Graf 6 - Zdroje informací - celkem	49
Graf 7 - Zdroje informací - dle věkových kategorií	50
Graf 8 - Nejvyužívanější média.....	51
Graf 9 - Průměrný počet hodin za den věnovaný médiím	53
Graf 10 - Hodnoty médií - celkem.....	54
Graf 11 - Hodnoty médií dle dnešní generace	54
Graf 12 - Nejčastěji vyhledávané informace na internetu – celkově v procentech	56
Graf 13 - Nejčastěji vyhledávané informace na internetu – kritéria věku	56
Graf 14 - Koníčky a volný čas – kritéria věku a pohlaví.....	57
Graf 15 - Koníčky a volný čas – kritéria věku	58
Graf 16 - Průměrný počet hodin za den věnovaný koníčkům	61
Graf 17 - Lidský kontakt, nebo virtuální svět? – kritéria pohlaví a věku.....	63
Graf 18 - Lidský kontakt, nebo virtuální svět?	64
Graf 19 - Čas s přáteli trávím osobně, nebo přes internet?– kritéria pohlaví a věku	65
Graf 20 - Čas s přáteli trávím osobně, nebo přes internet?.....	65
Graf 21 - Pozitivní, nebo negativní pohled na budoucnost	66

11. Přílohy

11.1 Příloha 1 - dotazník

KVALITA ŽIVOTA A HODNOTOVÝ SYSTÉM SOUČASNÉ GENERACE POD VLIVEM MÉDIÍ

Dobrý den, věnujte prosím několik minut svého času vyplněním následujícího dotazníku.

Děkuji za spolupráci a pravdivé odpovědi. Lucie Zahradníková

1. Pohlaví

- MUŽ
- ŽENA

2. Do jaké věkové kategorie patříš?

- 12-15 let
- 20-23 let

3. Jaké jsou 3 hlavní hodnoty, které tě vedou ve tvém životě? (Zvolte 3 možnosti.)

- svoboda
- společenský status
- zvědavost
- prospěšná činnost
- víra
- láska
- zodpovědnost
- úspěch
- přátelé
- spokojenost
- peníze
- rodina
- online život
- uznání
- moc a autorita

4. Kdybys mohl/a být placený za jakoukoliv činnost, jakou aktivitu bys dělal/a? (stačí 1 slovo)

5. Jaké 3 zdroje považuješ za nejdůvěryhodnější při získávání nových informací? (3 možnosti)

- rodiče/ příbuzné
- youtubery/ blogery
- zkušené manažery
- kolegy/ spolužáky
- společenské vzory
- učitelé
- celebrity
- knihy a odborné články
- přátelé
- kouče/ mentor
- vládu/ stát

6. Kterou z uvedených aplikací/ médií NEJVÍCE využíváš každý den? (1 možnost)

- Instagram
- Facebook & Messenger
- Youtube
- Snapchat
- Whatsapp
- Twitter
- televize
- radio
- elektronické noviny/ magazíny
- blogy
- tisk

7. Kolik hodin denně strávíš na této aplikaci/ médiu času?

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5 a více

8. Čím ti tato aplikace/médium obohacuje život (Jaké hodnoty ti přináší)?

9. Na jaké informace se na internetu zaměřuješ? (3 možnosti)

- sport
- móda
- filmy
- hudba
- umění
- vaření
- noviny
- krása
- auta, motorky, lodě, apod.
- životy ostatních lidí
- e-studium
- jiné

10. Jakou zálibu nejraději děláš fyzicky ve volném čase? (1 možnost)

- sport
- tvorba (malba, kresba, keramika,...)
- zpěv
- tanec
- hra na hudební nástroj
- knihy
- TV, filmy, videa, kino
- vaření
- focení
- cestování, památky
- deskové hry, kvízy
- počítače

- herní konzole
- kultura

11. Kolik hodin denně strávíš touto zálibou času?

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5 a více

12. Kolik hodin týdně sportuješ?

- 0
- 1
- 2
- 3-4
- 5-6
- 7-8
- 8 a více

13. Vyber jedno z následujících tvrzení, které odpovídá tvým postojům:

- Ve svém volném čase jsem raději s přáteli, partnerem/partnerkou, nebo rodinou. Upřednostňuji lidský kontakt.
- Ve svém volném čase jsem raději na mobilu, tabletu, počítači, herní konzoli a internetu. Jsem raději ve svém virtuálním světě.

14. Vyber jedno z následujících tvrzení, které odpovídá tvým postojům:

- Čas s přáteli trávím na internetu (virtuálně).
- Čas s přáteli trávím osobně -face to face.

15. Myslíš si, že česká společnost bude v roce 2030 v lepším, nebo horším stavu?

- lepším
- horším

11.2 Příloha 2 - zadání práce

Univerzita Hradec Králové
Fakulta informatiky a managementu
Akademický rok: 2016/2017

Studijní program: Ekonomika a management
Forma: Prezenční
Obor/komb.: Finanční management - anglický jazyk (fm-p-a)

Podklad pro zadání BAKALÁŘSKÉ práce studenta

PŘEDKLÁDÁ:	ADRESA	OSOBNÍ ČÍSLO
Zahradníková Lucie	Karla Čapka 1136, Lomnice nad Popelkou	I14597

TÉMA ČESKY:

Kvalita života a výzkum hodnotového systému současné generace - vliv médií

TÉMA ANGLICKY:

The quality of life and the research of value system of the present generation - the media influence

VEDOUCÍ PRÁCE:

PhDr. Věra Strnadová, Ph.D. - KM

ZÁSADY PRO VYPRACOVÁNÍ:

Cílem bakalářské práce s názvem „Kvalita života a výzkum hodnotového systému současné generace - vliv médií " v anglickém překladu „ The quality of life and the research of value system of the present generation - the media influence. " je především zjistit kvalitu, hodnoty a styl života dnešních vysokoškolských studentů z různých fakult Univerzity Hradce Králové a vliv médií a okolí na jejich život.

Budu porovnávat kvalitu života, těchto vybraných skupin studentů, především jejich aktivity ve volném čase a vliv těchto aktivit na život studentů z hlediska jejich studijních oborů. Porovnání budu provádět na základě výsledků z dotazníků od těchto skupin studentů.

Osnova:

I. Úvod

- Literární rešerše
- Cíl práce
- Metoda a způsob řešení

II. Teoretická část

- Definice kvality života
- Historie pojmu kvalita života
- Vymezení kvality života
- Maslowova pyramida potřeb
- Objektivní pohled a měření kvality života
- Pozitivní psychologie a postoj k životu

III. Praktická část

- Výběr sféry studentů ke zkoumání
- Porovnání dat a statistik
- Výzkum
- Celkové shrnutí výzkumu

IV. Závěr a doporučení

SEZNAM DOPORUČENÉ LITERATURY:

STRNADOVÁ, V. Psychologie I. vyd. Hradec Králové: Gaudeamus, 2009. ISBN 978-80-7041-599-3
HEŘMANOVÁ, E. Koncepty, teorie a měření kvality života. 1. vyd. Praha: sociologické nakladatelství (SLON), 2012. 239s. ISBN 978-80-7419-106-0
KOLEKTIV AUTORŮ. Kvalita života I. 1. vyd. Ústí nad Labem: Ústav zdravotnických studií, 2007. 210 s. ISBN 978-80-7044-893-9.

